

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว  
บ้านธาตุดิ่งฮ้าง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว



ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
พ.ศ. 2564

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว  
บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสหัสวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว  
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว  
บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสทวันนเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Saly Souvannavongsa

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.มนสิชา อินทจักร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ชื่อผู้เขียน	Mr. Saly Souvannavongsa
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา

### บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง และ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 50 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 9 ชุด ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่แผนกแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) เจ้าหน้าที่ห้องกรแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต และ 3) เจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาสรุปตามกรอบวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ผลการวิจัยเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ด้านการตลาดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง พบว่า ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย

การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ควรให้ความสำคัญ และให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของคนในชุมชน พัฒนาคุณภาพชีวิตการเป็นอยู่ให้ดีขึ้น พัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้วยการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นหลังให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ รู้วิธีนำใช้ รู้วิธีการพัฒนา และรู้วิธีการปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้คงอยู่ยาวนานที่สุด ดังนั้น ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังให้มากที่สุดในทุกแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว

<b>Title</b>	PATTERN OF COMMUNITY PARTICIPATION IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM AREAS AT THE THAT ING HUNG VILLAGE, KAISONE PHOMVIHANE CITY SAVANNAKHET PROVINCE LAO PEOPLE DEMOCRATIC REPUBLIC
<b>Author</b>	Mr. Saly Souvannavongsa
<b>Degree</b>	Master of Arts in Tourism Development
<b>Advisory Committee Chairperson</b>	Dr. Yutthakarn Waiapha

### ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) explore the context of Tourism areas at the THAT ING HUNG Village 2) investigate the participatory of community in the development of tourism areas at THAT ING HUNG Village and 3) formulate model of community participation in the Development of Tourism areas at the THAT ING HUNG Village, Kaisone Phomvihane City Savannakhet Province, Lao PDR. The researcher collected data by using 50 sets of questionnaires and 9 sets for the interview's forms. The informants in the research were staff that working for the tourism in 3 groups, such as 1) The staff that working in Information, culture and tourism department of Savannakhet Province 2) The staff that working in Information, culture and tourism Office of Kaisone Phomvihane City and 3) Authorities that working in community of THAT ING HUNG Village. The data were analyzed by using the statistical Package for the social Sciences Program. Result of the study are summarized by objectives as the followed:

Result of the explore context Tourism areas at the THAT ING HUNG Village, Kaisone Phomvihane City Savannakhet Province, Lao PDR. It was found the overall had a high level. When considering each aspect, it was found The cultural attractions had a highest level, It's the first rank. Followed by tourism business had a high level, environmental education process had a high level, tourism marketing had a high

level, the aspect of creating awareness among those involved in tourism had a high level, and the participation of the local community was had a moderate level, It's the last rank.

Result of the investigate participatory of community in the development of tourism areas at the THAT ING HUNG Village, Kaisone Phomvihane City Savannakhet Province, Lao PDR. It was found that most of the informants had a moderate level of the participation. When considering each aspect, it was found the participation in the operation had a high level, It's the first rank. Followed by participation in receiving benefits had a moderate level, participation in monitoring evaluation had a moderate level and participation in decision had a moderate level, It's the last rank.

Determining the pattern of community participation in the development of of Tourism areas at the THAT ING HUNG Village, Kaisone Phomvihane City Savannakhet Province, Lao PDR. Should be given importance and provide unity in terms of participation, By providing opportunities for people in the local community to play an important role in developing the capacity of people in the community, Improve the quality of life, develop the knowledge and management's skill, by cultivating good conscience among people in the community, especially the next generation, to give them cherish existing resources, how to use, how to develop and how to conserve the cultural tourism resources that exist within their communities as long as possible. So, the community should be involved as much as possible in every step such as: participation in the Implementation, participation in receiving benefits, participation in monitoring evaluation and participation in decision making.

Keywords : Pattern of community participation; Development of tourism areas.

## กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านอาจารย์ ดร. ยุทธการ ไวยอาภา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมทั้งสองท่าน โดยมี ท่านอาจารย์ ดร.กীরติ ตระการศิริวานิช และท่านอาจารย์ ดร.มนสิชา อินทจักร ที่ได้สละเวลาอันมีค่าด้วยการให้คำปรึกษา ช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง พร้อมทั้งทุ่มเทในการถ่ายทอดบทเรียน ความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดมา รวมทั้งให้แนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรียา สัมจันท์ ประธานกรรมการสอบ ที่ได้ให้ความกรุณาสละเวลาในการตรวจงาน พร้อมทั้งเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ตลอดจนให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ห้องการแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และผู้ช่วยเก็บข้อมูลในการวิจัยทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทุกขั้นตอนจนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ รวมถึงขอขอบคุณรุ่นพี่นักศึกษาปริญญาเอก และปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยวทุกคน ที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จไปด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนตลอดมาในทุก ๆ ด้าน รวมถึงขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency, TICA) กระทรวงการต่างประเทศ ที่ให้โอกาส และสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ข้าพเจ้า ซึ่งทำให้การศึกษาของข้าพเจ้าสำเร็จตามเป้าหมาย

Saly Souvannavongsa



## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ .....	๓
บทที่ 1 บทนำ .....	1
ปัญหาในการวิจัย .....	2
วัตถุประสงค์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	9
สภาพภูมิประเทศแขวงสะหวันนะเขต.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว .....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	37
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	48
กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	57
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย .....	58

สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	58
ตัวแปร และการวัดค่าตัวแปร .....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	62
การทดสอบเครื่องมือ.....	63
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล .....	66
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล .....	67
บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์ .....	68
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล .....	69
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะ เขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว .....	74
ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว .....	89
ข้อมูลเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา พื้นที่ ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว.....	99
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโก สอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	124
อภิปรายผลการวิจัย.....	127
บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว .....	127
ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	133

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	136
ข้อเสนอแนะ .....	138
บรรณานุกรม .....	142
ภาคผนวก.....	149
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม .....	150
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ .....	158
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบสอบถาม.....	163
ภาคผนวก ง ผลการทดสอบความเชื่อมั่น.....	169
ภาคผนวก จ เอกสารขอความอนุเคราะห์ .....	175
ภาคผนวก ฉ รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลการวิจัย.....	180
ภาคผนวก ช ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	185
ประวัติผู้วิจัย .....	189

## สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม .....	24
ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว .....	36
ตารางที่ 3 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ .....	69
ตารางที่ 4 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ .....	70
ตารางที่ 5 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา .....	71
ตารางที่ 6 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถานภาพ .....	71
ตารางที่ 7 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามอาชีพ .....	72
ตารางที่ 8 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน .....	73
ตารางที่ 9 แสดงผลข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว .....	75
ตารางที่ 10 แสดงผลข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม .....	77
ตารางที่ 11 แสดงผลข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม .....	80



ตารางที่ 20 แสดงผลข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอน  
พรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมในการ  
ติดตามประเมินผล.....98



## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่อาณาเขตของ แขวงสะหวันนะเขต, สปป ลาว .....	10
ภาพที่ 2 แผนที่บ้านธาตุอิงฮังที่เชื่อมโยงไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญภายใน นครโกสุมพิตร.13	13
ภาพที่ 3 แสดงถึงระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมเป็นความคิดของอาร์สไตน์ (Aronstein).....	34
ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....	57
ภาพที่ 5 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง .....	117
ภาพที่ 6 พระธาตุอิงฮัง.....	186
ภาพที่ 7 เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูล และผู้ช่วยเก็บข้อมูลการวิจัย.....	187
ภาพที่ 8 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต แขวง สะหวันนะเขต, สปป ลาว .....	187
ภาพที่ 9 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสุมพิตร แขวงสะหวันนะเขต, สปป ลาว.....	188
ภาพที่ 10 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บ้านธาตุอิงฮัง .....	188

## บทที่ 1

### บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความโดดเด่นที่สุด มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็วในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งในยุคปัจจุบันหลายประเทศในโลกได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการพัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติของประเทศตนเอง ทั้งนี้ก็เพราะว่าการท่องเที่ยวนั้นได้สร้างรายรับเป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าประเทศอย่างมหาศาล พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการโรงแรม ธุรกิจบริการอาหาร การขนส่ง การขายของที่ระลึก ฯลฯ ส่งเสริมการลงทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สนามบิน ท่าเรือ การคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ โดยธุรกิจทางการท่องเที่ยวยังสามารถช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และช่วยกระจายรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่นได้ด้วย (แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต, 2558: 12)

รัฐบาลของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ ให้ความสำคัญในเรื่องการท่องเที่ยว โดยการอนุญาตให้นักลงทุนสัมปทานแหล่งท่องเที่ยวสำคัญหลาย ๆ แห่งในขอบเขตทั่วประเทศ เพราะว่าการท่องเที่ยวของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กลายเป็นที่ดึงดูดใจนักลงทุนจากภาคส่วนธุรกิจทั้งภายใน และต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยเฉพาะการลงทุนใส่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวใหม่ อยู่ตามบรรดาแขวงต่าง ๆ ทั่วประเทศ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย โรงแรม ที่พัก กาสีโน การบันเทิง สนามกอล์ฟ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วย โดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศมากที่สุดเป็นอันดับสอง ซึ่งเป็นรองแค่รายได้จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่เท่านั้น (กระทรวงแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว, 2559: 7)

แขวงสะหวันนะเขต เป็นแขวงที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ทั้งหมด 21,774 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศ คือ 1 ล้านกว่าคน มีที่ตั้งอยู่ภาคกลางตอนใต้ของประเทศ ซึ่งมีระยะทางห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 480 กิโลเมตร และตั้งอยู่ตรงข้ามกับ จังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย แขวงสะหวันนะเขต มีทางหลวงหมายเลข 13 เป็นเส้นทางสายหลักที่เชื่อมต่อไปยังแขวงคำม่วน และแขวงสาละวัน แขวงสะหวันนะเขต มีชายแดนติดต่อกับบรรดาแขวงต่าง ๆ คือ ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม 131.8 กิโลเมตร ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย 153 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน 374 กิโลเมตร และทิศใต้ติดกับแขวงสาละวัน 259 กิโลเมตร ซึ่งแขวงสะหวันนะเขต



ประกอบด้วย 14 ตัวเมือง และ 1 นคร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2549 ได้มีพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 (สะพานนะเขต-มุกดาหาร) อย่างเป็นทางการ ซึ่งสะพานแห่งนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตะวันออก-ตะวันตก คือ จากประเทศเวียดนาม ถึงพม่า ดังนั้น จึงทำให้แขวงสะหวันนะเขตกลายเป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญอีกแห่งของประเทศ โดยที่รัฐบาลของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโนขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบพิเศษ แขวงสะหวันนะเขต เป็นอีกหนึ่งแขวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีศาสนสถาน และวัดวาอาราม ที่แสดงถึงร่องรอยของมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศลาวหลายแห่ง เช่น วัดหนองน้ำจันทน์ วัดตาแหลว เรือนหิน วัดพระธาตุโพ่น รวมไปถึงอีกสถานที่หนึ่งที่มีความสำคัญมาก เป็นที่ได้รับความนิยมในการไปเที่ยวชมและนำคัมภีร์ นั้นก็คือ วัดพระธาตุอิงฮัง ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั่นเอง บ้านธาตุอิงฮัง เป็นชุมชนหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ถูกรับรองให้เป็นบ้านวัฒนธรรม ที่มีการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นตลอดทั้งปีเช่นกัน พร้อมกันนั้นบ้านธาตุอิงฮัง ยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม มีการสืบสืบทอดประเพณี ขนบธรรมเนียม ฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีการบอกเล่าเรื่องราวสืบต่อกันมาอย่างยาวนานผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงาม และประโยชน์ที่ได้รับจากวัฒนธรรมสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือขนบธรรมเนียม ประเพณีที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ของบ้านธาตุอิงฮังนั่นเอง (แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต, 2558: 16)

### ปัญหาในการวิจัย

แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต ได้กำหนดจุดประสงค์ กำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดแผนงาน และกำหนดโครงการต่าง ๆ เช่น แผนปรับปรุงยุทธศาสตร์พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของแขวง ประกอบด้วย 4 โครงการ แผนพัฒนางจรการท่องเที่ยวภายใน และต่างประเทศ ประกอบด้วย 7 โครงการ แผนสำรวจ ขึ้นบัญชี และปักหลักหมายแหล่งท่องเที่ยวทั่วแขวง ประกอบด้วย 15 โครงการ แผนสำรวจ และศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 17 โครงการ แผนจัดสัน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแขวง ประกอบด้วย 30 โครงการ แผนพัฒนาพื้นฐานโครงร่าง และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริการทั่วแขวง

ประกอบด้วย 14 โครงการ แผนสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวภายในแขวง ประกอบด้วย 3 โครงการ ฯลฯ โดยมีจุดประสงค์ คือ เพื่อจัดตั้งปฏิบัติตามแนวทางนโยบายของพรรค-รัฐบาล และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของแขวงสะหวันนะเขต ปี 2019-2025 ให้ได้รับการจัดตั้งปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม ทำให้สภาพเศรษฐกิจ การบริการ การท่องเที่ยวภายในแขวงให้ได้รับการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้กับภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นพื้นฐานสำคัญในการก้าวไปสู่การหลุดพ้นจากความยากลำบาก (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต, 2562: 34)

บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นชุมชนหนึ่งของนครโกสอนพรหมวิหาร ที่มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะในท้องถิ่น ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยังคงคุณค่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นทุนของชุมชนท้องถิ่นที่พร้อมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร เพราะสามารถทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่สำคัญทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ยังเป็นจุดที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของนครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต อีกหลายแห่ง เช่น แหล่งท่องเที่ยวบึงหวนนคร ตัวเมืองเก่าของแขวงสะหวันนะเขต เขตป่าสงวนดงนาตาด ศูนย์พัฒนาและบริการกิจกรรม-ป่าไม้ (หนองเต่า) เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน สะหวันเวกัสต์ ไฮเต็ล และคาสีโน ซึ่งเป็นที่สนใจ และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวลาว และชาวต่างชาติ ดังนั้น จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต, 2562: 34)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทางพรรค-รัฐบาลของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือทางแผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต ได้มีนโยบาย มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการส่งเสริมการท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต ปี 2019-2025 ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นก็ตาม แต่ด้วยสภาพความเป็นจริง และจากข้อมูลที่ได้มา พบว่า ในปัจจุบันนั้นสิ่งที่เป็นประเด็น และปัญหาสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้เกิดความยั่งยืนนั้น คือ ยังขาดการมีส่วนร่วมจากเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบทางด้านต่าง ๆ ภายในชุมชน ตลอดจนคนในชุมชนเอง ก็ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนอย่างจริงจัง เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กล่าวคือ คนในชุมชนยังไม่ได้มีโอกาสให้เข้าไปร่วมประชุม การใช้สิทธิ์ใช้เสียงในที่ประชุมมีน้อย การตัดสินใจต่อการจัดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่ได้มีโอกาสเท่าที่ควร และขาดความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

กล่าวคือ ในเวลาที่มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งการบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวก็ยังไม่มีการกระจายงานให้กับคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง เพราะมีแค่บางกลุ่มเท่านั้นที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ กล่าวคือ การกระจายข้อมูล กระจายความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว กระจายรายได้จากการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวยังมีน้อย ไม่มีความโปร่งใสเท่าที่ควร และไม่ทั่วถึง และในการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล กล่าวคือ คนในชุมชนยังมีบทบาทในการติดตามประเมินผล กระทบจากการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนน้อยที่สุด เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวภายในชุมชนท้องถิ่นบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียมูลค่าทางวัฒนธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคตอันใกล้ และไม่นำผลกระทบทางลบมาสู่ต่อชุมชนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ค่าครองชีพของคนในชุมชนสูงขึ้น อัตราการเกิดอาชญากรรมที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของมลพิษ เกิดการเสื่อมถอยของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น และวิถีชีวิตที่เคยมีอยู่ของชุมชนในท้องถิ่นเปลี่ยนไปตามกาลเวลานั้น จึงต้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้ทำการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างซึ่งคำถามงานวิจัยเพื่อหาคำตอบในประเด็นที่สนใจในการวิจัย โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้ 1) บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นเช่นไร 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบใด และ 3) การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรเป็นในรูปแบบใด ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนา และเสริมสร้างความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และกระแสนการท่องเที่ยวของชุมชน แต่จะส่งผลกระทบทางบวกด้วยการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต ให้มีความสมดุลในปัจจุบัน และนำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตอีกด้วย

## วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหารแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. หัวหน้า เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต และหัวหน้า รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต ได้ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ผู้รับผิดชอบชุมชน ผู้รับผิดชอบด้านศาสนา ผู้รับผิดชอบด้านพิธีกรรม ผู้รับผิดชอบด้านการบริหาร และคุ้มครองสถานที่ ผู้รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ และการเงิน ผู้รับผิดชอบด้านวัฒนธรรม และสังคม และผู้รับผิดชอบด้านความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว ได้ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เจ้าของบริษัททัวร์ เจ้าของร้านขายของที่ระลึก เจ้าของร้านขายเครื่องไหว้สักการะบูชา เจ้าของร้านอาหาร ผู้รับเหมารับฝากรถ และประชาชนภายในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. นักศึกษา และนักวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเป็นข้อมูลในการเรียน และการศึกษาต่อไปในอนาคต

### ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

#### ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่สำหรับวิจัยในครั้งนี้ คือ กำหนดพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบ้านวัดธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

#### ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องการแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรหมวิหาร และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมจำนวนทั้งหมด 50 คน

#### ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นสำคัญที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อทราบถึงองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมให้เป็นระบบที่ดี ควรจำแนกขั้นตอน หรือประเภทของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3. การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

#### ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลาดำเนินการ 1 ปี 3 เดือน (15 เดือน) โดยเริ่มตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือนกันยายน 2564

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

**ชุมชน** หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้าน และยังสามารถดำเนินกิจกรรมใดต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้ พร้อมทั้งคนในชุมชนยังมีการดำรงรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม และศาสนา ตลอดถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในชุมชนนั้นให้มีความยั่งยืน เพื่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานในอนาคต

**บริบทขององค์ประกอบที่สำคัญสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** หมายถึง การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแหล่งใดหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์นั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

**การมีส่วนร่วมของชุมชน** หมายถึง การสนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยให้คนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

**การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว** หมายถึง การพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวที่มีระเบียบแบบแผน มีการบริหารกาจัดการที่เป็นระบบอย่างดีเยี่ยม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน สำหรับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น คือ เพื่อพัฒนา อนุรักษ์ นำใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลกระทบน้อยที่สุด และทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวใดหนึ่งนั้นเกิดความยั่งยืนมากที่สุดด้วย

**การจัดการการท่องเที่ยว** หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ มีการดำเนินงานไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม แต่เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มีประสิทธิภาพนั้น ในเวลาที่มีการดำเนินงานตัวจริง ก็ สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ณ เวลา หรือสภาพพื้นที่นั้น ๆ ด้วยเช่นกัน



## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ทำการ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยในครั้ง นี้้อย่างถูกต้องในประเด็นต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สภาพภูมิประเทศแขวงสะหวันนะเขต

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

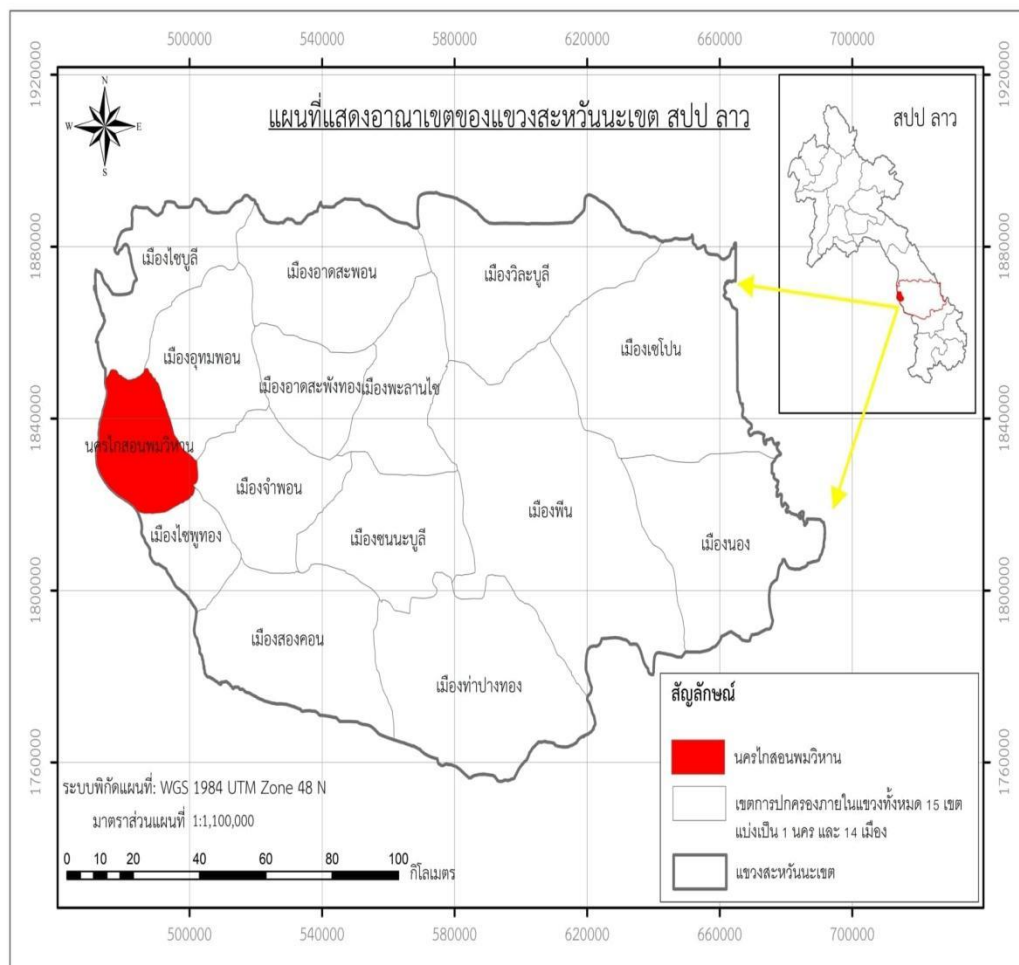
#### สภาพภูมิประเทศแขวงสะหวันนะเขต

แขวงสะหวันนะเขต เป็นหนึ่งในแขวงของประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ในภาคกลางตอนใต้ของประเทศ ห่างจากนครหลวงเวียงจันทน์ 480 กิโลเมตร มีเนื้อที่กว้างที่สุด เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ คือ มีเนื้อที่ทั้งหมด 21,774 ตารางกิโลเมตร มีประชากรที่อาศัยอยู่มาก ที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของประเทศเช่นกัน คือ 1 ล้านกว่าคน และเป็นอันดับ 2 ทางด้านความหนาแน่น ของประชากร คือ 39 คน ต่อ กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม 131.8 กิโลเมตร ทิศ ตะวันตกติดกับประเทศไทย 153 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับแขวงคำม่วน 374 กิโลเมตร และทิศใต้ติด กับแขวงสาละวัน 259 กิโลเมตร แขวงสะหวันนะเขต ประกอบด้วย 14 ตัวเมือง และ 1 นคร (แผนก แถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต, 2562: 2) ได้แก่

1. เมืองอุทุมพอน
2. เมืองอาดสะพังทอง
3. เมืองพิน
4. เมืองเซโปน
5. เมืองนอง



6. เมืองท่าปางทอง
7. เมืองสองคอน
8. เมืองจำพอน
9. เมืองชนบุรี
10. เมืองไชยบุรี
11. เมืองวีรบุรี
12. เมืองอาดสะพอน
13. เมืองไชยภูทอง
14. เมืองพลาญไชย
15. นครโกสอพนมวิหาร



ภาพที่ 1 แผนที่อาณาเขตของ แขวงสะหวันนะเขต, สปป ลาว  
 ที่มา: (กระทรวงป้องกันประเทศ สปป ลาว, 2563)

แขวงสะพานนะเขต เป็นจุดใจกลางของเส้นทางการเชื่อมต่อแนวทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-East west Economic Corridor) โดยมีสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 2 ทางด่านพรมแดนมุกดาหาร จ.มุกดาหาร เข้าสู่ลาวที่ด่านสะพานนะเขต แขวงสะพานนะเขต เดินทางเชื่อมต่อไปด่านแดนสะพาน ชายแดนของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้เส้นทางหมายเลข 9 แล้วเข้าสู่ประเทศเวียดนาม ที่ ด่านลาวบาว นอกจากนี้แขวงสะพานนะเขต ยังเป็นแขวงหนึ่งของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายใน และต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากอีกด้วย ในส่วนของสภาพเศรษฐกิจของแขวงสะพานนะเขต ในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมามีอัตราการเติบโตอยู่ที่ 9.52% ถ้าเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2559 โดยมียอดผลิตภัณฑ์ภายใน หรือ GDP = 16,069,040 ต่อกีบ สามารถบรรลุได้ 89,35% ของแผนการ สำหรับปี พ.ศ. 2561 คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของแขวงจะคงยังสืบต่อขยายตัว 10,20% ในนั้น ทางด้านกิจกรรมจะเพิ่มขึ้น 5,90% ทางด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม จะเพิ่มขึ้น 12,93% และทางด้านการบริการจะเพิ่มขึ้นที่ 12,40% และในส่วนรายรับเฉลี่ยต่อคน เท่ากับ 1,950 ดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับสภาพการท่องเที่ยวของแขวงสะพานนะเขต ก็ มีการขยายตัวเช่นกัน ซึ่งในระยะที่ผ่านมาทั้งพรรค-รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ และลงทุนใส่เรื่องการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเป็นการลงทุนใส่ในการสร้างพื้นฐานโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจภายในเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้ลงทุน และขยายกิจการเรื่องการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ส่งเสริมด้านผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวให้มากขึ้น เช่น มีการพัฒนา และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร พร้อมทั้งการบริการส่งออกและนำเข้าที่สะดวกว่องไว ตามจุดด่านสากล ตามแนวทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งจำนวนตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวภายในแขวงสะพานนะเขต ในปี พ.ศ. 2556-2558 มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2558 เท่ากับ 1,120,021 คน แต่ในปี พ.ศ. 2559-2561 ตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวแขวงสะพานนะเขต ได้ลดลงอย่างน่าตกใจ คือ มีเพียง 603,623 คน เท่านั้น ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2556 ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงถึง 46,10% ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนมากที่เข้ามาเที่ยวที่แขวงสะพานนะเขต คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย และเวียดนาม ปัจจุบัน ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของแขวงสะพานนะเขต มีโรงแรม จำนวน 48 แห่ง มีบ้านพัก จำนวน 170 แห่ง มีร้านอาหาร จำนวน 160 แห่ง มีร้านบันเทิง 7 แห่ง และมีบริษัท 11 แห่ง (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะพานนะเขต, 2562: 3)

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของแขวงสะพานนะเขต ให้ได้รับการจัดตั้งปฏิบัติ พร้อมทั้งทำให้โครงประกอบทางด้านเศรษฐกิจของแขวงสะพานนะเขตได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างรายได้ให้กับภาครัฐ และ

ประชาชน โดยเป็นการติดพันธ์กับกับการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นการนำไปสู่ การหลุดพ้นจากความยากลำบากให้ได้ตามแนวทางนโยบายของทางพัก และรัฐบาล แผนกการ ท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต ได้มีการกำหนด 4 จุดประสงค์ 21 ยุทธศาสตร์ 45 แผนงาน และ 327 โครงการ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในนั้นได้มีโครงการต่าง ๆ จำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของ แขวงแขวงสะหวันนะเขต มีโครงการในด้านการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการบริการตาม สถานที่ท่องเที่ยวภายในแขวง เช่น ป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายข้อมูลข่าวสารที่แนะนำจุดบริการต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว และที่สำคัญ คือ มีโครงการจัดสัน และพัฒนาเขตบริการแหล่งท่องเที่ยวธาตุ อิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ที่ติดพันธ์กับการบริการที่โดดเด่น ติดพันธ์กับการบริการครบวงจรอีกด้วย (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต, 2562: 30)

บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว สร้างตั้งขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. 550 ซึ่งได้โยกย้ายมาแต่บ้านฮ่องหิน เพื่อเป็นการนำมาเฝ้าพระ ธาตุอิงฮัง โดยผู้ที่บุกเบิกเริ่มต้นสร้างตั้งบ้านธาตุอิงฮังนั้น ได้แก่ พระยาบุญกว้าง และชนเผ่าขอม ใน ปัจจุบันบ้านธาตุอิงฮัง ได้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นบ้านวัฒนธรรม ที่มีความมั่นคง มีผู้ใหญ่บ้านพร้อม ด้วยคณะ มีหน่วยงาน และองค์การจัดตั้งบ้านที่มีพื้นฐานมั่นคง

บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีเนื้อที่ทั้งหมด 135 เฮกตาร์ มีชายแดนติดกับ 4 หมู่บ้าน ได้แก่

- ทิศตะวันออกติดกับ บ้านโพนสิม 3 กิโลเมตร
- ทิศตะวันตกติดกับ บ้านดงนาคำ 3 กิโลเมตร
- ทิศเหนือติดกับ บ้านดงบัง 7 กิโลเมตร
- ทิศใต้ติดกับ บ้านดงหมากยาง 2.5 กิโลเมตร

บ้านธาตุอิงฮัง มีที่ตั้งห่างจากตัวเมืองสะหวันนะเขต 13 กิโลเมตร ตามถนนสายสะหวันนะ เขต-เซโน (ทางหลวงหมายเลข 9) มีที่ตั้งห่างจากสะพานมิตรภาพลาว-ไทย แห่งที่ 2 (สะหวันนะเขต- มุกดาหาร) ประมาณ 11 กิโลเมตร บ้านธาตุอิงฮัง มีทั้งหมด 439 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 2,530 คน หญิง 1,260 คน ประชากรทั้งหมดเป็นชนเผ่ากลางลุ่ม และนับถือศาสนาพุทธ สำหรับในส่วนของ พื้นฐานโครงสร้าง คือ 1) ด้านวัฒนธรรม มีพระธาตุอิงฮัง มีวัดประจำบ้าน 1 แห่ง และมีวัดป่าเพื่อการ ปฏิบัติธรรม 1 แห่ง 2) ด้านการศึกษา มี โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ 1 แห่ง 3) ด้านสาธารณสุข มีโรงพยาบาล 1 แห่ง 4) ด้านคมนาคม มีเส้นทางเข้าหมู่บ้าน 1 เส้น ซึ่งเส้นทาง ดังกล่าว คือ ติดต่อกับทางหลวงหมายเลข 9 และ 5) ด้านเศรษฐกิจสังคม มีร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านขายเครื่องกราบไหว้สักการะบูชา ต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณด้านข้างรอบนอกพระธาตุอิงฮัง โดย สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย



ระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

จากกระแสดังกล่าวก่อให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ขึ้น เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม จึงเป็นสาเหตุสำคัญให้เกิดการประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา เมื่อเดือน มีนาคม ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2535) จากผลของการประชุมครั้งนี้ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่าเป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และเจ้าของท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็ปกป้อง และสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง ซึ่งความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์เชิงวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย จากความหมายดังกล่าวสามารถนำมาแปลเป็นหลักการเบื้องต้น และสร้างกรอบนโยบาย และแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ คิดหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ เพื่อไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นเหตุให้มีการประชุม Earth Summit ขึ้นที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) ในที่ประชุมมุ่งเน้นความสนใจทั่วโลกสู่ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และได้มีการลงนาม อันเป็นที่เกิดแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเชิงวัฒนธรรม

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเอาไว้ว่า หมายถึงวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญาสร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2542: 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สามารถศึกษาถึงวิถีชีวิต และความนึกคิดซึ่งกัน และกัน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542: 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้ และความภาคภูมิใจ

ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง (2545: 39) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจ วัฒนธรรมกับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลา

วาลิกา แสนคำ (2545: 34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน และยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น

สรุปได้ว่า แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางของผู้คน หรือกลุ่มคน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากสถานที่ที่อยู่ประจำของตนไปยังท้องถิ่นอื่น เพื่อไปชื่นชมกับเอกลักษณ์ ความงดงามทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่น แต่จะต้องเคารพในวัฒนธรรมของกัน และกัน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ ความรู้ความเข้าใจ และความซาบซึ้งตรึงใจในวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อบุคคล ต่อวัฒนธรรม และต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้น ๆ ให้น้อยที่สุดด้วย และชุมชนท้องถิ่นผู้ซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมเอง ก็ ยังได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในด้านการสร้างรายได้ และการจ้างงาน อันนำมาซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมในภาพรวมได้ดีอีกด้วย

### หลักของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยววันั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวในการ

เพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิด ความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรม และได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน หรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

### ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญมีอยู่ 9 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปะวัฒนธรรม และประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อสามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง

2. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน ทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือกระทบน้อยที่สุด

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคม และวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคม และวัฒนธรรมอันหลากหลาย

4. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

5. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

6. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของการบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

7. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

8. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ และความสะอาดของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในทุก ๆ ด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ

9. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

### องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลก ที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน ฉะนั้น องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรมี 6 ด้านดังต่อไปนี้

#### 1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการ คือ

1.1 ประวัติศาสตร์ และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น

1.2 โบราณคดี และพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ

1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่น และสิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมทั้งซากปรักหักพัง

1.4 ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก

1.5 ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา

1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ

1.7 ภาษา และวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา

1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ขนบธรรมเนียมการรับประทานอาหาร

อาหาร



1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ

1.10 ลักษณะงาน หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

## 2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม

เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการ ศึกษาสิ่งแวดล้อมโดยมีการศึกษาเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

## 3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว

เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยว โดยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนในกำไรธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

## 4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว

เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาด ท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหา นักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยว คุณภาพได้รับรู้ และได้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

## 5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

เป็นการตลาดท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชน ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการจัดการการท่องเที่ยวอย่าง เต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิต ของคนในชุมชนท้องถิ่น

## 6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้ และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

มนัส สุวรรณ และคณะ (2541) ได้ให้หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยต้องพิจารณา การจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจะต้องพิจารณาระบบย่อย และองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวไปด้วย

1. ทรัพยากรทางท่องเที่ยว (Tourism Resource) ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) อันได้แก่การให้บริการ เพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ

3. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) โดยเป็นส่วนของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมรูปแบบ หรือกระบวนการการท่องเที่ยว

นอกจากหลักการในการจัดการท่องเที่ยว ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สำหรับการบริหาร และจัดการการท่องเที่ยว ยังสามารถนำมาวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวได้ด้วย ซึ่งประกอบด้วย

- แนวทางการบริหาร และจัดการ
- แนวทางการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- แนวทางการบริหาร และจัดการด้านสวัสดิภาพ และความปลอดภัย
- แนวทางการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น
- แนวทางการให้ประชาชน กลุ่ม และองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมด้วยกัน

กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และคณะ (2555: 143) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจะสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ จะต้องอาศัยกลยุทธ์ทางการตลาด และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสนองความต้องการระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการ ทั้งนี้ การทำการตลาดการท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งนั้นมีความแตกต่างด้านบริการที่นักท่องเที่ยวได้รับ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ หรือไม่สามารถจับต้องได้ โดยขั้นตอนการตลาด และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงปัจจัย ดังต่อไปนี้

1) ผลลัพธ์ที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ก่อนการพัฒนาการตลาดทางด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หรือผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวควรทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่วนมากเน้นที่ความรู้ ความประทับใจ ความสุนทรีย์ ประสบการณ์ ฯลฯ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวควรมีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ และสนองความต้องการสูงสุด ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะผลักดันการตลาดของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งจากการโฆษณาปากต่อปาก และการกลับมาเยือนอีกครั้ง นอกจากนี้การสร้างตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว (Destination Branding) เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย มีความแตกต่างกัน มีอัตลักษณ์ และมีศักยภาพที่จะสามารถดึงดูดความสนใจ และชวนให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติมาเยี่ยมชมเยือน

2) การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การส่งเสริมการตลาดเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ และสนใจเยือนแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น การส่งเสริมการตลาด เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ หรือการพูดแบบปากต่อปาก เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนใจ และต้องการท่องเที่ยว การนำเสนอที่น่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบยั่งยืน อาจเป็นการประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือการจัดนิทรรศการภาพถ่าย การใช้สื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแนวความคิดอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบเนื่องต่อไป

กุลวดี ละม้ายจีน (2551) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตามพื้นที่ต่าง ๆ และแสวงหาในสิ่งที่ตนต้องการสิ่งที่ไม่เคยมี หรือสิ่งที่ไม่เคยพบเห็น ดังนั้น การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1) ความดึงดูดใจ (Attraction) คือ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตาชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว

2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว นั้นต้องมีการคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง ก็จะไม่มีการท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชม

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งให้นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว โดยมีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่าง ๆ

4) ที่พัก (Accommodation) การเดินทางท่องเที่ยวบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างแรมภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวต้องมีการจัดบริการที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5) กิจกรรม (Activity) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย (2540) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคม และเศรษฐกิจ ที่มีองค์ประกอบดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว

2) บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบาย และความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และบริการอื่น ๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3) ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริม และพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

สินธุ์ สโรบล (2546: 12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มี 4 ประการ คือ

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (identity or authentic or endemic or unique)

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคม

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษา

อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์ (2540) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจท่องเที่ยว โดยให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ได้แก่

1) การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นโดยปราศจากการเดินทางเห็นจะไม่ได้ การคมนาคมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวจนกลายเป็นอุตสาหกรรม

2) ที่พัก เมื่อมีการเดินทางก็จำเป็นต้องมีการพักแรม ซึ่งถือว่าอุตสาหกรรมที่พักเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมของที่ระลึก

3) ร้านอาหารภัตตาคาร กิจกรรมร่วมที่ต้องเกิดในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเดินทาง

4) บริการนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทาง อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยว

5) สิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น

6) ร้านขายของที่ระลึก และสินค้า

7) ความปลอดภัย ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน

ณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย 8 อย่าง คือ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยว 3) องค์กรชุมชน และเจ้าของภูมิปัญญา 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) สิ่งอำนวยความสะดวก 6) การจัดการอย่างยั่งยืน 7) สร้างการเรียนรู้ และ 8) พัฒนาคุณภาพชีวิต

พระสุวรรณ สุเมธปุลโย และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืน และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อทุกคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรม และนักท่องเที่ยวได้นั้นจำเป็นต้องมีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจว่าจะให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นพัฒนาไปในทิศทางใด โดยผ่านกระบวนการของการวางแผนที่เป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดระดับการพัฒนาเป้าหมาย แนวทาง ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว มาตรฐานสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาคน ท้องถิ่น และการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้คนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยให้ลดอคติด้านวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นการเพิ่มคุณค่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

วรพงศ์ ผูกู และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และทรัพยากรในท้องถิ่น
- 2) ด้านการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
- 3) ด้านการมีส่วนร่วม
- 4) ด้านการจัดกิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้
- 5) ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่ และการสร้างคุณค่า

ณัฐอัมรินทร์ อินทบำรุง และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว
- 4) ด้านการตลาดท่องเที่ยว
- 5) ด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชน
- 6) ด้านจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการนำใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังมีความสำคัญ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัพยากรการ

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งคำว่า “วัฒนธรรม” นั้น หมายถึงสิ่งที่สามารถจับต้องได้ และสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น สิ่งที่สามารถจับต้องได้ ได้แก่ อาหาร สถาปัตยกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น และในส่วนของสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ ได้แก่ วิถีชีวิต พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณี องค์กรความรู้ เฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้วัฒนธรรมจึงได้กลายเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับประเทศ ให้คนในชุมชน ฯลฯ จนส่งผลให้เกิดบทบาทของการพัฒนาต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่นั้นเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากจากนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมถึงชุมชนที่ได้ร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ และกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการบริหารจัดการ นำไปสู่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และพร้อมใจกันอนุรักษ์ให้คงอยู่อย่างยาวนานอีกด้วย

ผ่านการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องด้วยชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษที่เป็นจุดขาย เช่น มีวัดพระธาตุอิงฮัง ที่มีชื่อเสียง มีความศักดิ์สิทธิ์ มีสถานโบราณคดี รูปปั้น งานแกะสลัก ภาพวาด มีสิ่งปลูกสร้าง มีร่องรอยความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตที่โดดเด่นเฉพาะตัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่มีความเหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รายละเอียดดังตารางที่ 1

**ตารางที่ 1** ผลการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวยั่งยืน

นักวิชาการ	องค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวยั่งยืน					
	ด้านแหล่ง ท่องเที่ย ทาง วัฒนธรรม	ด้าน กระบวน การศึกษา สิ่งแวดล้อม	ด้าน ธุรกิจ ท่อง เที่ยว	ด้าน การ ตลาด ท่อง เที่ยว	ด้านการ มีส่วน ร่วมของ ชุมชน ท้องถิ่น	ด้านการสร้าง จิตสำนึกแก่ ผู้เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย (2540)	✓		✓	✓		
มนัส สุวรรณ และคณะ (2541)	✓			✓	✓	
สินธุ์ สโรบล (2546)	✓	✓			✓	✓
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
กุลวดี ละม้ายเงิน (2551)	✓				✓	
ณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560)	✓	✓			✓	✓
พระสุวรรณ สุขเมธัญญา และคณะ (2562)	✓			✓	✓	✓
วรพงษ์ ผูกภู และคณะ (2564)	✓	✓			✓	✓
ณัฐอัมรัตน์ อินทบำรุง และคณะ (2564)	✓	✓	✓	✓	✓	✓

### แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

#### ความหมายการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527: 6-7) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนเอาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล ชุมชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจน ความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหา สร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัด และแก้ไขปัญหา และสนอง ความต้องการของชุมชน

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงานโครงการและกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 288) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ และรายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน การสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องทรัพยากรท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมให้อยู่อย่างยั่งยืน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 4) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นการไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ธีร์ปวีตร ทิมเสื่อ (2553: 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการตัดสินใจ และการกระทำของคนในชุมชน ซึ่งในกระบวนการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ทางสังคม และการจัดสรรทรัพยากร การควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากร สมาชิกชุมชนนั้นตระหนักถึงปัญหา สามารถวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาขีดความสามารถของตนในการแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยสมัครใจต่อกิจกรรม

ยุทธการ ไวยอาภา (2560: 34) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผล ในส่วนของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการนำผลประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการปลูกจิตสำนึกให้แก่กลุ่มคนรุ่นหลังเกิดความหวงแหนทรัพยากรให้คงอยู่นานที่สุด

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2547: 32) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงนั้นหมายถึง การที่ประชาชน หรือคนในชุมชนได้มีการพัฒนาขีดความสามารถของตนในเรื่องการจัดการ การควบคุมการนำใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อผลประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีความเหมาะสมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม พร้อมทั้งได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง



ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543: 45) ได้กล่าวว่า ในการจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้อย่างไรได้ เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน และประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือข้อมูล เป็นต้น

นำชัย ทนผล (2542: 118) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลนั้นจะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี หรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาดำเนินการนั้นมีผลดี หรือไม่ได้อย่างไร

พีรพล ไชยพงศ์ (2539: 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่รัฐส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

### **ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น**

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 175) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการ และควบคุมการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นมี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางการท่องเที่ยว การร่วมคิด และหาวิธีการแก้ปัญหาทางการท่องเที่ยว การร่วมวางนโยบาย วางแผนตัดสินใจ คิดหาวิธีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานการท่องเที่ยวให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุมติดตามประเมินผลแผนการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้

ลักษณะที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นอย่างไม่แท้จริง เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเพียงบางส่วนเท่านั้น โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการท่องเที่ยวที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

### รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 175-176) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น เป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงมาสู่ท้องถิ่น หรือเป็นความพยายามที่จะให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ทั้งนี้เพราะชุมชนท้องถิ่นคือผู้รู้ปัญหา และความต้องการของตนเองดีกว่าผู้อื่น หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ที่ความรู้ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกัน จึงมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมกันอยู่มี 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การชักชวนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รูปแบบนี้รัฐบาลจะเป็นผู้วางนโยบาย และวางแผนในโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดทำโครงการท่องเที่ยวเลย แต่จะถูกชักชวนจากรัฐบาลให้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

รูปแบบที่ 2 การให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งรูปแบบนี้รัฐบาล และตัวแทนขององค์กรชุมชนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แม้ว่าในความเป็นจริงการริเริ่มโครงการท่องเที่ยวจะมาจากรัฐบาลก็ตาม แต่องค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมตัดสินใจ และเจรจาต่อรองผลประโยชน์กับรัฐบาลได้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด ซึ่งผลสุดท้ายของการเจรจาต่อรองนั้นรัฐบาลมักเป็นผู้ยอมโอนอ่อนผ่อนตามเสียงขององค์กรชุมชนท้องถิ่น เพื่อมิให้เกิดการขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบนี้องค์กรชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีศักยภาพสูง และมีความตื่นตัวในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองให้มากที่สุด

รูปแบบที่ 3 การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้วยตนเองซึ่งรูปแบบนี้ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดการควบคุม และวางแผนการพัฒนาการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วยตนเองอย่างสิ้นเชิง นับเป็นรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่พึ่งตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่อาศัยความคิดริเริ่ม และชักจูงจากบุคคลภายนอก หรือรัฐบาลเลย ประชาชน หรือองค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ และตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ตลอดจนการติดตามประเมินผลสำเร็จของโครงการท่องเที่ยวด้วยตนเอง รูปแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ แต่ชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อม และประสิทธิภาพสูง

ยุทธการ ไวยอาภา (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุทิศทาง หรือภารกิจหลัก การกำหนดเป้าหมาย การพัฒนากลยุทธ์ และการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการดำเนินการตามโครงการที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวได้ ร่วมกันพิจารณาจากจุดเด่น เอกลักษณ์ของชมรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีในชุมชน โดยให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเสนอวัตถุประสงค์ธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชน และลงมติกลุ่มส่วนการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ และแผนงานนั้น สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวระดมความคิดเห็นร่วมกัน และเป็นมติของสมาชิกกลุ่ม

### ความสำคัญของการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอนดังนี้

#### 1. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

เป็นปัจจัยพื้นฐานของกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้แข็งแรงซึ่งโดยหลักการแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเป็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การดำเนินการพัฒนาจึงควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยเหตุ 4 ประการคือ

1.2.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดความจำเป็นพื้นฐานช่วยให้กลุ่มที่ถูกกั้นทางด้านเศรษฐกิจสังคมได้มีโอกาสเสนอสิ่งที่ตนต้องการต่อผู้จัดทำนโยบายการพัฒนา และโอกาสได้รับการพัฒนายกระดับฐานะให้สูงขึ้น เพื่อหลุดพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ

1.2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ความรู้ทักษะ และทุนที่ต้องใช้ในโครงการพัฒนา

1.2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ปรับปรุงการกระจายสินค้า และบริการ ตลอดจนการกระจายรายได้ให้ดีขึ้น และการมีชีวิตสาธารณะที่มีสุขภาพดี

1.2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยาของประชาชนจากการที่ได้อิทธิพลในการตัดสินใจต่อเนื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิต และการเป็นอยู่ของประชาชน

#### 2. การจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 178-179) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมในการเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยถือเป็นกระบวนการ

เรียนรู้ที่กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมในฐานะเจ้าหน้าที หรือนักวางแผนมีการเรียนรู้ร่วมกัน และเข้าร่วมประชุมตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ต้องฝึกฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการวางแผนกำกับดูแล ควบคุมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดความรักความหวงแหน และสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน จึงต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใน 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาปัญหาทางการท่องเที่ยว และสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตั้งแต่ร่วมกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้ได้แผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถแก้ไข หรือลดปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นได้ด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวตามขีดความสามารถของตนเอง หรืออาจร่วมลงทุนในรูปแบบสหกรณ์ได้

ขั้นตอนที่ 5 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงาน หรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 6 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผล แผนงาน หรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

การมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นในทิศทางที่ถูกต้องนั้น ควรให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีความสามารถในการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเพิ่มทักษะในการจัดการ และประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก โดยเริ่มที่การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท้องถิ่นตน การเตรียมการจัดการวางแผนการควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยว และการใช้ประโยชน์จากการให้บริการ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม ถ้าหากชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม หรือมีอำนาจเพียงพอในการร่วมควบคุมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

ฉะนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นต้องให้มีส่วนร่วมตลอดกระบวนการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอันเป็นการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว และการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีกิจกรรมท่องเที่ยวหลายรูปแบบที่ชุมชนท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมได้ เช่น การให้ข้อมูลท้องถิ่นที่ถูกต้อง การให้บริการที่พัก อาหาร การขายสินค้าที่ระลึก การให้บริการมัคคุเทศก์ การรับจ้างในธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ระดับท้องถิ่น การควบคุมดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระดับความเป็นอยู่ของชุมชน ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ เป็นต้น ทิศทางการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นจะต้องมุ่งสู่การร่วมมือในการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อรองรับท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามกรอบ และลักษณะแห่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในทุกระดับ

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552: 95) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้ จะต้องประกอบด้วย 5 ประการคือ

#### 1. ร่วมกันวางแผน

- ร่วมคิด ร่วมวางแผน จัดการเตรียมความพร้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน
- ร่วมประชุม เสนอแนะ และให้ความเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
- หากท้องถิ่นใดที่ยังไม่มีการท่องเที่ยวแต่ต้องการให้เกิดขึ้นก็ต้องร่วมกันคิดว่าชุมชนของตนมีจุดเด่นอะไรที่แตกต่างจากชุมชนอื่น มีทรัพยากรอะไรที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้บ้าง
- ร่วมบริหารจัดการ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- ร่วมกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของราคาของสินค้า และบริการอย่างได้มาตรฐาน
- ร่วมจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

#### 2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผน

ประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ที่วางไว้ตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนที่วางไว้

#### 3. ร่วมกันใช้ประโยชน์

ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น ด้วยความตระหนัก และห่วงแหน จึงต้องแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม และทั่วถึง เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ อันจะกระตุ้นให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

#### 4. ร่วมติดตาม และประเมินผล

การติดตาม และประเมินผล เป็นการตรวจสอบ และควบคุมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้หากพบปัญหา หรืออุปสรรคก็สามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่ ซึ่งขั้นตอนนี้อาจพบบทเรียน หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้

## 5. ร่วมบำรุงรักษา

เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว จะต้องร่วมกันบำรุงรักษา เพื่อให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยว และเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต่อไป

ภริตี ลีภากรณ (2554: 19) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

Fornaroff (1980: 104) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธีทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การใช้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2544) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วม ไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาตามแผน
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหา
5. การประเมินผลงานกิจกรรมการแก้ไขปัญหา

อคิน รพีพัฒน์ (2547: 101) ได้ทำการแบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

ทักษิณี ไทยภิรมย์ (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. ร่วมคิด: สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
2. ร่วมวางแผน: วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
3. ร่วมดำเนินการ: ดำเนินงานตามโครงการ และแผนกำหนดโครงการ และแผนงาน

4. ร่วมติดตามประเมินผล: ประเมินผลความสำเร็จ หรือล้มเหลวเป็นระยะ ๆ  
 เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน

ปธาน สวรรณมงคล (2526: 72) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ณัฐธิดา ชัยสงคราม และคณะ (2560) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน เอาไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกำหนดปัญหา วางแผน ตัดสินใจ ระดมทรัพยากรบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

กฤติยา สมศิลา และคณะ (2561) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน

สมบัติ นามบุรี (2562) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

ชานนท์ ภัทรจारी (2563) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวที่ดี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมการแบ่งปันผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล

วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบายหรือการตัดสินใจในกิจกรรมที่เกิดขึ้น การดำเนินงานร่วมกัน การรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการตัดสินใจนั้น และร่วมกันตรวจสอบประเมินผลจากกิจกรรมโครงการตามแผนที่กำหนด

Cohen J. and Uphoff N. (1980: 213-235) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมเอาไว้ว่าเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุดคือจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตัดสินใจ (decision making) 2) การดำเนินการ (implementation) 3) ผลประโยชน์ (benefits) และ 4) การประเมินผล (evaluation) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่จะต้องทำก็คือการกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบาย และประชาชนที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน และประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในทางโทษต่อบุคคล และสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต ก็คือ ความเห็น (View) ความชอบ (pre-faience) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้



### 3. การจำแนกระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

(ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2546: 158) ได้กล่าวถึงการจำแนกระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมเป็นความคิดของอาร์สไตน์ (Aronstein) ซึ่งเห็นว่าการมีส่วนร่วมมักจะมีลักษณะเป็นของบันไดการมีส่วนร่วม (Participation ladder) 8 ขั้นตอน



ภาพที่ 3 แสดงถึงระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมเป็นความคิดของอาร์สไตน์ (Aronstein)

ที่มา: (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2546)

จากภาพดังกล่าวสามารถอธิบายในขั้นบันไดของการมีส่วนร่วมทั้ง 8 ขั้นตอน คือ ขั้นถูกกระทำแบบขั้นที่ 2 คือ ขั้นชี้แจงนั้น เรียกว่าการมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการตัดสินใจ กรณีนี้จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่สุดที่อยู่ในอำนาจเท่านั้นทำหน้าที่ตัดสินใจ โดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการของการตัดสินใจ หรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ขั้นที่สองนี้สร้างมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริงตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นตอนนี้ ใช้เป็นการทำประโยชน์เข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผน หรือควบคุมโครงการ แต่จะช่วยให้ผู้กลุ่มอำนาจอยู่ดำเนินการให้การศึกษา (educate) หรือการชี้แจงแก่ผู้เข้าร่วม

บันไดขั้นที่ 3 ถึง 5 ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรม หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน โดยขั้นที่ 3 ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร และขั้นที่ 4 ท่านที่ปรึกษาหารือ นั้น ความเห็น หรือข้อคิดเห็นของประชาชนได้รับการรับฟังจากผู้มีอำนาจอยู่มาก แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้พวกเขาไม่มี

อำนาจที่จะรับประกันได้ว่า ความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพตามข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนร่วมได้ ส่วนในขั้นที่ 5 ขั้นให้ความคิดเห็นเป็นขั้นสูงของการมีส่วนร่วมบางส่วนนี้ คือนยอมให้คนไร้อำนาจ (have-non) ให้คำแนะนำได้ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจต่อไป

บันไดขั้นสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่า อำนาจเป็นของประชาชนซึ่งเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าไปสู่ขั้นที่ 6 ขั้นเป็นหุ้นส่วน ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลได้ผลเสีย (trade-offs) กลับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่ 7 ของประชาชนโดยผ่านตัวแทน หรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง ในการวัดการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระดับความก้าวหน้าของการมีส่วนร่วม หรือปริมาณอิทธิพลที่บุคคลอื่นนี้มีการจำแนกหลายแบบ ควรกำหนดรอบระดับของการมีส่วนร่วมเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (pseudo-participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจ แต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่น ๆ เท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจจะอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (genuine participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ส่วนความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง (ธีระพงษ์ แก้วหาญ, 2546)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว คือ เป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เข้ามามีบทบาทสำคัญ ๆ ในด้านต่าง ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตลอดทั้งการที่คนในชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นมานั้น ๆ เพื่อเป็นการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่กลุ่มคนรุ่นหลังให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่นั้นให้คงอยู่นานที่สุด เป็นต้น

ผ่านการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เนื่องด้วยชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในแต่ละขั้นตอน ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดี มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน ตลอดจนคนในชุมชน

ท้องถิ่นต้องได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในทุกขั้นตอน ดังนั้น เพื่อให้การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ครอบคลุมประเด็น ผู้วิจัย จึงได้เลือกเอาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen J. and Uphoff N. (1980: 213-235) มาเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่มีความเหมาะสมสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

นักวิชาการ	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว			
	ร่วมกันตัดสินใจ	ร่วมกันดำเนินงาน	ร่วมกันใช้ประโยชน์	ร่วมติดตามและประเมินผล
Cohen J. and Uphoff N. (1980: 213-235)	✓	✓	✓	✓
ฟอร์นารอฟ (Fornaroff, 1980)	✓	✓	✓	✓
ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2526)	✓	✓		✓
ปธาน สุวรรณมงคล (2526)	✓	✓	✓	✓
ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527)	✓	✓	✓	✓
ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2544)	✓	✓	✓	✓
เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527)	✓	✓	✓	✓
ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2544)	✓	✓	✓	✓
อคิน รพีพัฒน์ (2547)	✓	✓		✓
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)	✓	✓	✓	✓
เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552)	✓	✓	✓	✓
ภริดี ลีภากรณ (2554)	✓	✓	✓	✓
ยุทธการ ไวยอาภา (2560)	✓	✓	✓	✓
ณัฐธิดา ชัยสงคราม และคณะ (2560)	✓	✓	✓	✓
กฤติยา สมศิลา และคณะ (2561)	✓	✓	✓	✓
สมบัติ นามบุรี (2562)	✓	✓		
ชานนท์ ภัทรจारी (2563)		✓	✓	✓
วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ (2564)	✓	✓	✓	✓

## แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

### ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2548: 90) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงาน การบริหารจัดการ การตัดสินใจ พร้อมทั้งการจัดการผลประโยชน์ โดยการอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยชุมชน

วิรพล ทองมา และคณะ (2549: 87) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลทางด้านบวกต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนนั้น นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมสำคัญในการที่จะทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเห็น และเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นมูลค่าสูงขึ้นด้วย

ชูวิทย์ ศิริโชคเวชกุล (2544) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า เป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจอย่างมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของโลก และของภูมิภาค ซึ่งหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การประดิษฐ์ และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เทศกาล ประเพณี การนำนักท่องเที่ยวชมกระบวนการทางการเกษตร ท่องเที่ยวโดยชุมชนที่หลายประเทศนำไปปฏิบัติ และประสบความสำเร็จ มีรูปแบบดังนี้

- 1) การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (Product Sales) เช่น สินค้าหัตถกรรม อาหารประจำวัน
- 2) กิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม (Cultural Shows) เช่น การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงดนตรีเฉพาะชุมชน
- 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (Village Based Activities) คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการเพื่อเสนอแก่นักท่องเที่ยว กิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น

สินธุ์ สโรบล และคณะ (2545) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึงการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้ต้องเป็นผู้ดำเนินการโดยตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การผลิตของชุมชนมาเป็นปัจจัย หรือต้นทุนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งมีการนำใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนไปถึงคนรุ่นลูกหลาน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังหมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมีหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 10 ประการ ได้แก่

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ
- 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และตัดสินใจ
- 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
- 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต
- 5) มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 6) คงเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
- 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
- 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

พจนานา สวนศรี (2546) ได้สรุปกระบวนการเรียนรู้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเอาไว้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่น และผู้มาเยือน หรือนักท่องเที่ยว ในการที่จะดูแลรักษาทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน อันเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ 1) องค์ประกอบด้านศักยภาพของคน 2) องค์ประกอบด้านศักยภาพของพื้นที่ 3) องค์ประกอบด้านการจัดการ 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม และ 5) องค์ประกอบด้านผลกระทบจากการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สุทธิ เสริฐศรี (2557: 29) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการผลิตที่พึ่งพา และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์
- 2) ด้านองค์กรชุมชน มีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้ และมีทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย รู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา
- 3) ด้านการจัดการ มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้ากับการพัฒนาชุมชน โดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ

สังคมของชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างความรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับคนในชุมชน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม

4) ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างกับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการจัดการซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้มาเยือนกับชาวบ้าน อีกทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551) การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ซึ่งมีชาวบ้านที่เป็นเจ้าของชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว นั้น ๆ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการแหล่งท่องเที่ยว และอนุรักษ์ทั้ง ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และรูปแบบการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างการพัฒนาให้เกิดการยั่งยืนสู่ชนรุ่นหลัง และเกิดประโยชน์สูงสุด

### การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

วิรพล ทองมา (2549 อ้างใน ยุทธการ ไวยอาภา, 2553: 53-56) การท่องเที่ยวเป็นเสมือนงานพัฒนาชุมชนอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ดูเหมือนง่ายแต่ทำยาก ที่ว่ายากนั้นก็เพราะการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองกระแสบริโภคนิยม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนหลุดออกจากฐานการผลิตเดิมในภาคการเกษตร สู่อุตสาหกรรมบริการ กำลังซื้อที่สูงกว่าของนักท่องเที่ยวจึงสามารถกำหนด “สินค้า” และ “บริการ” ได้ตามความต้องการทำให้สภาพทางสังคม และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมักถูกครอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยว เป็นดาบสองคม และมีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวชุมชนควรจะต้อง “รู้ตัว” เข้าใจ และตระหนักต่อการท่องเที่ยวนี้ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกันโดยการเตรียมความพร้อมชุมชน ซึ่งผู้ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

**ขั้นที่ 1** ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ชุมชนในการพิจารณาทั้งด้านบวก และลบของการท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะเฉพาะผู้นำหรือกลุ่มสนใจ

**ขั้นที่ 2** สร้างการมีส่วนร่วม เป็นการดึงเอากลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ และผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำทางธรรมชาติมาพูดคุยเรื่องผลดี-ผลเสีย อีกครั้ง เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้ร่วมกันตัดสินใจในเรื่องนี้ร่วมกัน

**ขั้นที่ 3** ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน โดยการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อศึกษาใน หัวข้อ ดังนี้

#### 1. การสำรวจทางกายภาพ

##### 1.1 ทำแผนที่รอบนอก (แสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และที่ดินทำกิน)

1.2 แผนที่รอบในหมู่บ้าน (แสดงที่ตั้งของบ้านเรือน ทรัพยากรคนสร้าง และ ทรัพยากรธรรมชาติ)

2. ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรเพื่อ การท่องเที่ยว

4. ศึกษากลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งผลการศึกษานี้จะทำให้เห็นศักยภาพ ข้อจำกัดของ ชุมชน และปัญหาของชุมชนร่วมกัน

**ขั้นที่ 4** วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทั้งในด้านศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาส และความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้ จะทำให้ชุมชนได้มองเห็นได้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงเรื่องท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้ การ วิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะทำให้เกิดการลำดับความสำคัญของปัญหา และอาจพบว่าเพื่อแก้ปัญหาให้ตรง จุด อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้เรื่องการท่องเที่ยวเลยก็ได้

**ขั้นที่ 5** ร่วมกันพัฒนาศักยภาพ และแก้ไขจุดอ่อน อาทิ

1. รวบรวมองค์ความรู้ ซึ่งแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันออกไป มีเอกลักษณ์ เฉพาะชุมชน เช่น บางชุมชนเด่นด้านการพัฒนาชุมชน บางชุมชนเด่นระบบการจัดการนิเวศที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องร่วมกันดึงเอกลักษณ์ให้เห็นร่วมกันก่อนนำมาสู่การเผยแพร่ออกไป

2. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้อง ปลอดภัย ไม่ทำลายระบบนิเวศเดิม มากนัก เช่น การปรับทางเดินในป่าเขา เป็นต้น

3. ปรับปรุงบ้านพัก และความสะอาดภายในชุมชนให้เป็นมาตรฐานของ ชุมชนแต่ละ แห่งที่ตกลงร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการของชุมชนตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

4. ฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น นักสื่อความหมาย การสร้างที่ เรียนรู้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเห็นความสามารถของชุมชนในการรองรับการ ท่องเที่ยว ทั้ง ความพร้อม จำนวนบุคลากร และขีดความสามารถในการรองรับ ทั้งพื้นที่ทาง ธรรมชาติ และรูปแบบ กิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

**ขั้นที่ 6** วางรูปแบบการบริหารจัดการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงาน หรืออาจ ใช้องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มบทบาทหน้าที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบของ การท่องเที่ยว โปรแกรม และราคาการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชาวบ้าน และชุมชน และมาตรการในการ ป้องกันผลกระทบ โดยอาจจะเป็นการสร้างกฎ-กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งชาวบ้าน และ นักท่องเที่ยว

**ขั้นที่ 7** ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รับรู้ และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ

**ขั้นที่ 8** ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้อาจมีการจัดท่องเที่ยวนำร่อง เพื่อ ทดสอบความพร้อมของชุมชน โดยการเชิญบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่มีประสบการณ์ หรือเกี่ยวข้อง กับ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ให้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นทิศทางต่อไปในอนาคต

**ขั้นที่ 9** ประเมินผล ในขั้นตอนประเมินผล อาจแยกออกมาเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผล และสรุปบทเรียนหลังเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง และการประเมินผลเป็นช่วง ๆ ทุก ๆ 3-6 เดือน เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลจะช่วยให้เกิดการทบทวนตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่อง

#### **ขั้นที่ 10** พัฒนางองค์กร

1. การฝึกอบรม เช่น การบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อความหมาย เป็นต้น

2. การศึกษาดูงาน สำหรับแกนนำองค์กรชุมชน เพื่อจัดการท่องเที่ยว เพื่อเสริมโลกทัศน์ พัฒนาทักษะการบริหารจัดการในชุมชนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน เพื่อเป็นตัวอย่างนำไปประยุกต์ หรือเป็นบทเรียนที่ชุมชนต้องพึงระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และวางมาตรการป้องกันไว้แต่เริ่มแรก เมื่อดูกระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอนแล้ว จะเหมือนการทำงานพัฒนาปกติตนเอง แต่สิ่งที่ยากเย็นก็คือ เรื่องท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่คุ้นเคยมาก่อน และไม่มั่นใจว่า ตนเองจะทำได้ แต่ละคำถามในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการเตรียมชุมชนจะต้องเป็นการปลุกกระตุ้นจิตสำนึกของท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นอยากรู้จักตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในตนเองการท่องเที่ยวก็จะเกิดความชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นการเข้ามาเพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอตัวอย่างต่อสาธารณะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว นอกจากปลุกจิตสำนึกของชุมชน แล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เข้าได้มาเยี่ยมเยือน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรม วิถีชีวิต และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนที่มีมาแต่ดั้งเดิม ซึ่งนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับมาตรฐานสากล เช่น ที่พักแรม อาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดถึงการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชน นอกจากนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ทำให้คนในชุมชน นักท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความตระหนัก มีความรัก ความหวงแหน มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นร่วมกัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน คงอยู่ได้อย่างยาวนานที่สุด ดังนั้น การท่องเที่ยวที่จะประสบผลสำเร็จได้ต้องมาจากการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบ มีความชัดเจน และต้องการความร่วมมือจากคนในชุมชน เพราะคนในชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ มีความใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริง นั่นเอง



## แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

### ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ராஹ்மண கவுசுரிய (2547: 11) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่า หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด

ชาตรี แก้วมา (2549: 26) กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากการวางแผนการพัฒนา และดำเนินการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน เพื่อคงไว้ซึ่งคุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ และรักษามาตรฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และประเพณี ตลอดจนสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยาวนานที่สุด

ยุวดี นรินทร์ตระกูล (2538: 51) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนว่า หมายถึง เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ใช้ทุนจากธรรมชาติอย่างประหยัด ให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และสามารถกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งหมายถึงท้องถิ่นได้มีโอกาสตั้งแต่เริ่มรับรู้ ตัดสินใจมีส่วนร่วม และรับประโยชน์ เหล่านี้ถือเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์ พิจารณาทั้งในเรื่องทุนธรรมชาติ และทุนทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อทุนทางเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่

วรรณ วรชวานิช (2546) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเป็นการพัฒนา และจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดรอบคอบ ระมัดระวัง ให้เกิดผลลบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมให้น้อยที่สุด และสามารถธำรงรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด และต้องก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ใช้ประโยชน์ได้นานที่สุด โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

นิคม จารุณี (2536: 201) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการเพื่อให้มีความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวควรมีการศึกษาการตลาดท่องเที่ยวอย่างรอบคอบ ซึ่งการตลาดการท่องเที่ยวนั้น ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดความต้องการของสินค้า และบริการ 2) กำหนดขั้นตอนเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ 3) กำหนดราคาตามอัตราการแข่งขันของตลาด และกำไรที่ ต้องการจะได้ 4) คัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดเพื่อการสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไปสู่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย และ 5) การขยายการท่องเที่ยว

เศกสรรค์ ยวงนิษฐ์ (2555: 39) กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน และมีการปกป้อง เสริมสร้างโอกาสทางธุรกิจท่องเที่ยว

และกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่จะสามารถรักษาไว้ได้ในระยะยาวเพราะกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2555) ได้กล่าวว่า เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนจำเป็นต้องได้มีการศึกษาสิ่งแวดล้อมด้วย โดยกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เน้นให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ซึ่งการแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องเริ่มจากตัวมนุษย์อันเป็นตัวต้นเหตุเสียก่อน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชนระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ และส่วนท้องถิ่นควรต้องมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้หลายประเทศจึงมีความตื่นตัวต่อปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการป้องกันแก้ไขพัฒนา ฟีนฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาสีเขียวอย่างหนึ่งที่ดีว่าได้ผลที่สุด และนำไปสู่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ได้แก่ การให้การศึกษาด้านการเรียนในระบบ การเรียนรู้นอกระบบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และต่อคุณภาพชีวิต

สุริย เข็มทอง (2555) ได้กล่าวว่า เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านตลาดท่องเที่ยว ซึ่งได้ให้ความหมายของตลาดการท่องเที่ยวเอาไว้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรม หรือ การนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ตรงต่อความต้องการ เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ โดยมีการพิจารณา มีการวิเคราะห์ มีความเข้าใจถึงความต้องการ ความจำเป็นของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังต้องได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559: 111) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น ควรพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว โดยที่หน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่าย ซึ่งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงความหมายที่แท้จริงของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่ายเกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรที่จะมาทดแทนในอนาคต ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนในท้องถิ่น โดยการร่วมกับโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เยาวชนได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 18-19) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมี ข้อควรคำนึงที่สำคัญ อยู่ 8 ประการ คือ

1) การพัฒนาแบบยั่งยืนควรคำนึงถึงความต้องการของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ว่า คนในชุมชนต้องการที่จะเปิดชุมชนของตนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ หากไม่พร้อมที่จะเปิด

ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ควรจะต้องชะลอไปก่อน มิฉะนั้นจะเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันของคนในชุมชน ซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์ของชุมชนแย่ลง แต่ถ้าหากคนในชุมชนพร้อมใจกันเห็นด้วยกับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมันจะต้องเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้าน ทั้งการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ นักท่องเที่ยว ตลอดจนการอนุรักษ์ในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนสืบต่อไป

2) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงความต้องการของตัวนักท่องเที่ยวที่มาเยือนว่านักท่องเที่ยวที่มาเยือนนั้นต้องการอะไรจากชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวมัน ๆ ซึ่งความต้องการเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการจัดหา เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้ชุมชนเหล่านั้นมีรายได้จากการท่องเที่ยวอีกด้วย

3) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวมัน ๆ ด้วย ว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรที่มีแล้ว หากมีแล้วมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือไม่ หากไม่เพียงพอจะต้องเพิ่มจำนวนเท่าใด ซึ่งคำถามเหล่านี้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมันว่าจะถูกรบกวนหรือถูกทำลายหรือไม่ ซึ่งจะเป็นแนวทางพิจารณาในการดูแลรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และดำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น

5) การพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงขีดความสามารถของชุมชนในการรับรองการท่องเที่ยวว่าจะสามารถรับรองนักท่องเที่ยวได้มากน้อยแค่ไหนจึงจะเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางในการพิจารณา และกำหนดปริมาณ และมาตรฐานของการบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และพิจารณามาตรการจำกัดของนักท่องเที่ยวที่จะมาเยือนด้วย

6) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องคำนึงถึงประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวซึ่งจะทำให้คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์อะไรบ้างจากการท่องเที่ยว และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดังกล่าวให้ดีขึ้นด้วย

7) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงสิ่งปลูกสร้างในแหล่งท่องเที่ยวมัน ๆ ว่า มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือไม่ ชุมชนเน้นการจัดการความสะอาด ความสะอาดสบายตามมาตรฐานสากลหรือไม่ ทำให้สะท้อนถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นสามารถทำให้เกิดเอกลักษณ์ที่มีเสน่ห์เฉพาะตัวของท้องถิ่นตามมาตรฐานสากล

8) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรคำนึงถึงแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันว่า แหล่งท่องเที่ยวแหล่งนั้นมีการจัดการ และพัฒนาอย่างไร จึงประสบผลสำเร็จในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีให้มีความยั่งยืนมากขึ้น

เต็ดชาย ช่วยบำรุง (2552) ได้กล่าวว่า หลักการพัฒนากองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) การสร้างความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) การจ้างงานที่มีคุณภาพ
- 4) การแบ่งปันผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว
- 5) การใช้ทรัพยากรก่อให้เกิดประโยชน์ที่สุด
- 6) การวางแผนระยะยาว
- 7) ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม
- 8) การสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยว และแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ
- 9) ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ
- 10) การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการ
- 11) การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว
- 12) การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบ
- 13) การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 14) การพัฒนาการศึกษา และหลักสูตรต่าง ๆ
- 15) การเสริมสร้างลักษณะเด่น อัตลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ
- 16) การคำนึงถึงความสามารถในการรองรับ
- 17) การรักษามรดกทางทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยุทธการ ไวยอภา (2560: 14) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดการพัฒนอย่างสมดุล ทั้ง 3 มิติ คือด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่พิเศษ กล่าวคือ การท่องเที่ยวเป็นที่มาของรายได้ เป็นเครื่องมือในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้น ได้แก่ นักท่องเที่ยว เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ

สรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยที่มีการจัดการท่องเที่ยวที่ดีเยี่ยม มีการวางแผน การดำเนินงาน การนำใช้ และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้ดำรงอยู่อย่างยาวนาน จากรุ่นสู่รุ่น โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นไว้ให้เกิดผลประโยชน์ได้ยาวนานที่สุด และเกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด เป็นต้น

### หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นำชัย ทนผล (2542: 21-22) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวโลก ดังนี้

1. อนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (using resource sustainable) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากร ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างดั้งเดิม อย่างพอเพียง หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัด ต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า และคุณภาพของธรรมชาติ ต้นทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประกอบอยู่ด้วย

2. ลดการบริโภค และใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น กับการลดการก่อของเสีย (reducing over-consumption and waste) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก

3. รักษา และส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (maintain diversity) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวโดยการรักษา และส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ แต่ต้องประสานแผนการพัฒนา กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (supporting local economy) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (involving local communities) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวควรร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม (participation approach) โดยเข้าร่วมทำในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด

7. หมั่นประชุม และปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (consulting stakeholders and the public) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับพหุภาคี

8. การพัฒนาบุคลากร (training staff) หมายถึง การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (marketing tourism responsibly) หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการ การขาย ให้พร้อม มีเพียงพอต่อการเผยแพร่ ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (undertaking research) หมายถึง ความจำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มคุณค่า รวมถึงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การสอบถามเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการ นำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การกระทำอย่างมีเป้าหมาย มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดทางด้านต่าง ๆ ของสังคม และสภาพแวดล้อมด้วย สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นั้น คือ การบริหารการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างรอบคอบ ทำให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่งคั่งทางสุนทรียภาพ มีการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่ชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และ ยาวนาน โดยหลักการสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ได้แก่ การอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภค และใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น ลดการก่อให้เกิดของเสีย เป็นการรักษา และส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ขยายฐานเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น จัดประชุม และปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน การพัฒนาบุคลากร การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว และประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย พร้อมทั้งปรับปรุง และแก้ไขการจัดการให้ถูกวิธี เพื่อก่อให้เกิดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่วิจัยอยู่ในประเทศ

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559: 111) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของนวมมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวในหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่าย ซึ่งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงความหมายที่แท้จริงของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่ายเกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นวมมดแดง เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรที่จะมาทดแทนในอนาคต ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนในท้องถิ่น โดยการร่วมกับโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เยาวชนได้เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

สุพิชชา โชติกำจร และคณะ (2560: 429-436) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนา และจัดการอุปสงค์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ และทักษะ สามารถเป็นผู้นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปจัดระเบียบเกี่ยวกับที่พัก รีสอร์ท จัดการปัญหาการจราจร ปัญหาขยะตกค้าง และห้องน้ำมีไม่เพียงพอ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถเพิ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ให้มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์

เจ้าอธิการรุ่งโรจน์ อธิปัญญา และคณะ (2562: 125-140) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัย เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า จังหวัดอุดรดิตถ์มีความหลากหลายเป็นไปตามสภาพทางกายภาพตามภูมิศาสตร์ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีความหลากหลายทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน และศิลปวัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พระปราสาท อุโบสถ วิหาร สถูปเจดีย์ พระพุทธรูป ศาลาการเปรียญ หอไตร ที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชนชาติไทยสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และเทคโนโลยีการจัดการของผู้คนในสังคม เป็นแหล่งรวมศิลปวิทยา

การในสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านโบราณคดี ศาสนสถาน วัฒนธรรม จารีตประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม สุนทรียศาสตร์ ฯลฯ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดนั้นนับว่ามีคุณค่า และมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะวัดเป็นแหล่งที่เชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชน และเป็นสถานที่รวบรวมมรดกศิลปวัฒนธรรม และศิลปกรรมอันวิจิตรงดงามเพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญา และความเป็นอัจฉริยะของบรรพบุรุษ ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ (1) ปัจจัยด้านงบประมาณต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในส่วนรัฐบาล ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล (2) ปัจจัยด้านบุคลากรในการพัฒนาจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การเข้าถึงการเสียสละหรือเรียกว่าจิตอาสาในการทำงาน (3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมให้คนในชุมชนท้องถิ่น ๆ ได้มีส่วนร่วมทั้งฝ่ายราชการ ร้านค้าที่พักอาศัย โดยคนในชุมชนสร้างความเข้มแข็งให้เกิดกับชุมชนของตนเองก่อน และฝ่ายราชการควรให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสำหรับรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ กระบวนการพัฒนาเครือข่ายเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทั้งปัจจัยภายใน และภายนอก กล่าวคือ 1) ภายในตัวชุมชนสมาชิกเองต้องมีความต้องการ และเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นในการมีเครือข่าย และต้องพร้อมให้ความร่วมมือ มีระบบตัวแทนที่สามารถนำปัญหาความต้องการของสมาชิกนำเสนอสู่เวทีเครือข่าย และตัวแทนสมาชิกสามารถถ่ายทอดเรื่องราวความก้าวหน้าให้สมาชิกในชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง 2) ปัจจัยภายนอกอาจมีหลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญ คือ หน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีความต่อเนื่อง ความจริงใจ และกระบวนการทำงานที่สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย ดังนี้ (1) กำหนดเป้าหมาย (2) ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) เกิดกรณีศึกษา (4) สร้างองค์ความรู้ของชุมชน และ (5) สรุปบทเรียนการพัฒนา

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และคณะ (2555: 139-146) ที่วิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ต้องพัฒนาในประเทศไทย เพราะนอกจากการท่องเที่ยวจะเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ และนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการสร้างอาชีพสืบเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการให้บริการด้านต่าง ๆ นับได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และการนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์ตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ประเทศไทยจึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญกับการใช้วัฒนธรรมเป็นจุดขายในการแข่งกับแหล่งท่องเที่ยวทั่วโลก ทั้งนี้หัวใจสำคัญของ



การวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน คือการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะสำเร็จลุล่วงไปได้จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และชุมชน ขั้นตอนของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยการตลาดที่จะต้องตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว การวางแผนโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการวางแผนการใช้พื้นที่ การวางแผนการขนส่ง การประเมินผลกระทบ และศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการโครงสร้างองค์กร และการจัดการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พร้อมกับการอนุรักษ์พัฒนาวัฒนธรรมให้ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป โดยการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ และสนใจมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านหลากหลายช่องทาง เช่น ผ่านสื่อ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การพูดแบบปากต่อปาก การจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการภาพถ่าย หรือการใช้สื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์เพื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว และแนวคิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบเนื่องต่อไป

สมเกียรติ พันธธรรม และคณะ (2563: 89-106) ที่วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จการบริหารจัดการด้านการให้ความรู้ และจิตสำนึกเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ประชาชนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกชุมชนจะต้องตระหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรของชุมชนจะต้องมีความรู้ ทั้งในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่คงรักษาไว้ซึ่งการอนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ ชุมชนควรกำหนดกติกา กฎเกณฑ์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้คนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ตระหนัก และรับรู้ร่วมกัน

ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ และคณะ (2564: 244-256) ที่วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่า จุดเด่นที่เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน คือ วัดวาอาราม วัดโบราณ ก่อนการสร้างบ้านแปลงเมืองที่ยังคงรักษารูปแบบเดิมเอาไว้ มีตำนานเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่เป็นของตนเอง มีศิลปวัฒนธรรม ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนน่าน ภาพที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดน่าน คือ ภาพปทุมานยาม่าน ภาพกระชิบักบันลือโลก มีผ้าทอที่มีลวดลายโบราณ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ผ้าลายน้ำไหล

รวมถึงวิถีชีวิตที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษเหล่านี้ยังคงถูกบอกเล่า และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนน่านที่อยู่แบบเรียบง่าย ไม่เร่งรีบ ทำให้คนที่มาเที่ยวมานั่งรู้สึกสบายกายสบายใจ

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วิชญ์ หยกจินดา (2557) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลของการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยเป็นลำดับสุดท้าย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ในด้านการดำเนินงานที่มีภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น เป็นเพราะว่าประชาชนมีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา มีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และมีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง

ปัญญา เฉลียวชาติ (2560) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา ตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นในลักษณะของการแต่งตั้งผู้แทนจากภาคประชาชนเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงานได้อย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ควรนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนภายในชุมชนได้รับทราบด้วยตนเองต่อที่ประชุมด้วย

พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์ (2560: 47-62) ที่วิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำ หนองไขววน บ้านดอนแดง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขววนอยู่ในระดับสูง เพราะประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ และนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนที่ตนเป็นเจ้าของอยู่ ดังนั้น รัฐควรให้ความสนใจกับชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา และการสื่อความหมายธรรมชาติว่ามีความสำคัญอย่างไร และควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

โดยทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในอนาคต ประสาน และร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกสร้าง และบำรุงพื้นที่ให้ชุมชนได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของพื้นที่ชุมชน และทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรของชุมชนมากขึ้น

กฤติยา สมศิลา และคณะ (2561: 103-123) ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน คือ ถ้าชุมชนมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยการให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดแนวทางเสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเสรี มีแผนการดำเนินงานในรูปแบบที่เหมาะสม ตามด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องมีกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และกระบวนการติดตามประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมีผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนหากชุมชนมีการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการบริหาร และจัดการด้านบริการทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะจัดสรรรวมทั้งบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสรุปองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน

ธนิศร ยืนยง (2561: 126-127) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจที่มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนั้น เป็นเพราะว่า ประชาชนในจังหวัดนครนายกมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น และกล่าวได้ว่า ประชาชนนั้น คือ กลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ฉะนั้น การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจบางประการในการดำเนินกิจกรรมของ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นนั้นย่อมเป็นสิ่งพึงประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงาน หรือการพัฒนาท้องถิ่นนั้นตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด

ปิ่นทิต บณขุนทด และคณะ (2562: 209-222) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลลือสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลลือสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย เป็นลำดับสุดท้าย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลลือสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการดำเนินงานที่มีภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น เป็นเพราะว่าประชาชนมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพย์สินเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วมมากขึ้น

ชานนท์ ภัทรจारी (2563: 147-169) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแบ่งปันผลประโยชน์นั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นได้รับผลประโยชน์จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการจัดการท่องเที่ยวที่ดีในชุมชนทำให้คนในชุมชนประกอบอาชีพได้อย่างสบายใจอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นได้รับรายได้เป็นอย่างดีเป็นธรรมจากการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และประเด็นได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดีในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย

ยิ่งรัตน์ สระแก้ว (2563) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบล ดินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลคินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินที่มีภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นมีการเก็บข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว หรือความต้องการเพื่อปรับปรุงการทำงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ มีการประเมินผลกิจกรรมที่กำหนดได้ในการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีส่วนในการเสนอแนะข้อบกพร่องเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ได้รับการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมประเมินผลแผนการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีส่วนในการกำหนดตัวชี้วัดประเมินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก มีส่วนในการประเมินผลความคุ้มค่าในโครงการฝึกวิชาชีพในชุมชนอยู่ในระดับมาก และประเด็นส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประเมินผลงบประมาณที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลคินจี่ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทางด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล คือ ควรประกอบด้วย 1) จัดตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว 2) มีการติดตามประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) เปิดเผยข้อมูลงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ และ 4) ประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ

วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ (2564: 27-41) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร ได้สรุปว่า การให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการบริหารเทศบาล ทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย เป็นไปตามแนวคิดที่ว่า การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น ควรกระจายการมีส่วนร่วมการบริหารงานให้กับประชาชนเข้ามามีบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้รวดเร็ว โปร่งใส เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนรับรู้ผลการดำเนินงาน และได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเอาไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครสกลนคร ร่วมกัน

### งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่วิจัยอยู่ต่างประเทศ

ลัดดาวร ดวงบุปผา (2557) ที่วิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน บ้านย้อ เมืองแบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลของการวิจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการผลิตสินค้า และบริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการแสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

จิตประสงค์ สุทธิเดช (2560) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านนาดวง เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลของการวิจัย พบว่า เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาดวง และเพื่อลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงการให้ความสำคัญในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้มีความยั่งยืนไว้ให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมในการใช้ และเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ให้ได้ยาวนานที่สุดนั้น คือ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดเตรียมชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล และที่สำคัญคือควรได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมในชุมชนที่เป็นธรรมด้วยอย่างเท่าเทียมกัน

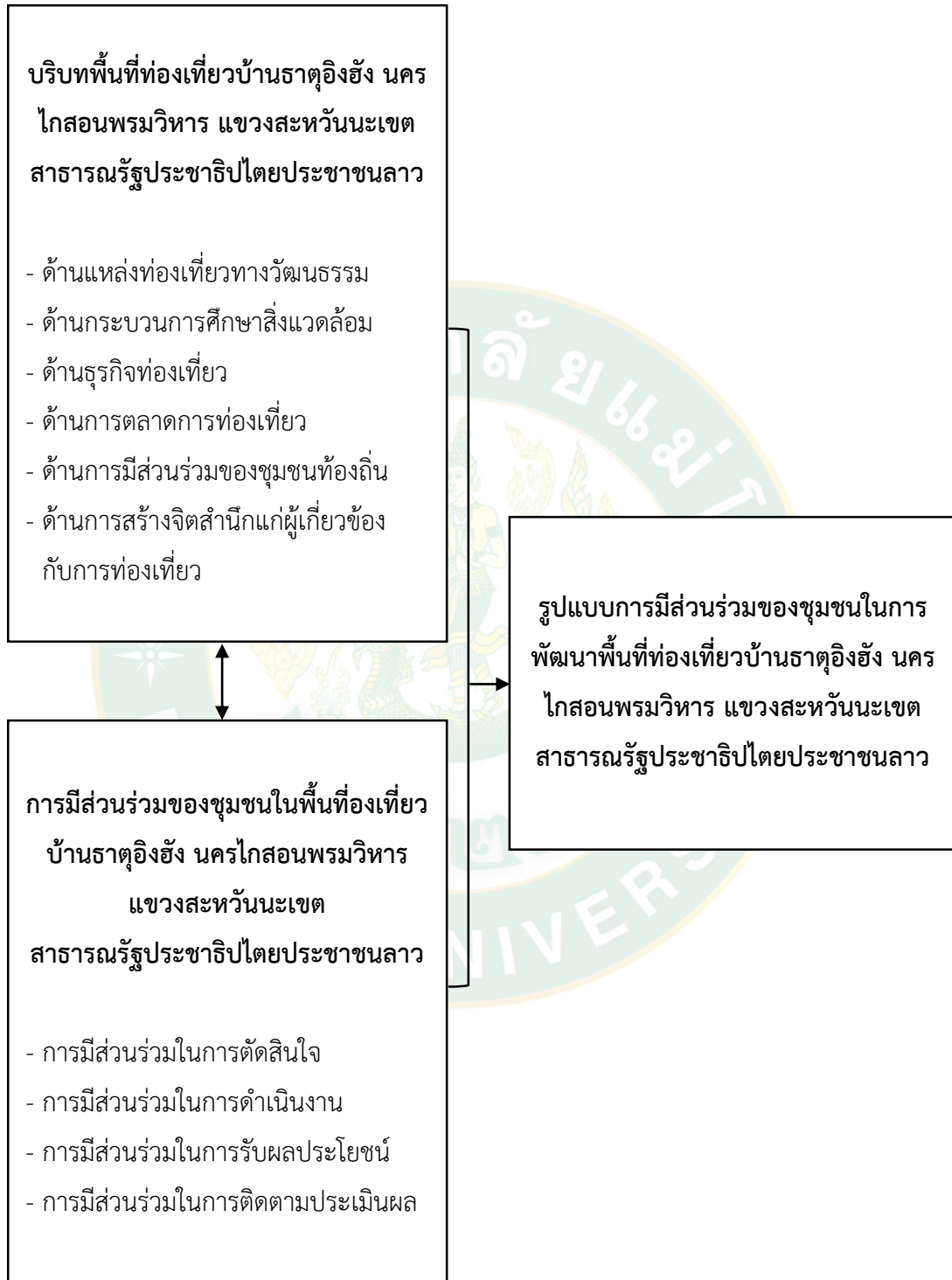
สุวรรณลี ไชยเสน (2560) ที่วิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของบ้านธาตุอิงฮัง เมืองโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลของการวิจัยทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในบ้านธาตุอิงฮัง พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านธาตุอิงฮัง ประกอบด้วย มีพระธาตุอิงฮัง มีประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ มีประเพณีอันหลากหลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ รวมถึงวิถีชีวิตของประชาชน เช่น บุญเฉลิมฉลองพระธาตุอิงฮัง พิธีกรรมเลี้ยงบ้าน หรือผีมะเหสหลักคุณ และมีงานบุญสืบสานประเพณีที่เก่าแก่ดั้งเดิมทั้งสิบสองเดือน ด้านความคิดเห็นต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับส่วนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนบ้านธาตุอิงฮัง เมืองโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

## ภาคสรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งศึกษาถึงบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง รวมไปถึงการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าควรเป็นไปในรูปแบบ และทิศทางใด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพภูมิประเทศแขวงสะหวันนะเขต และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ดี มีระบบที่ชัดเจน ก่อให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง โดยตรง ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6 ด้าน คือ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และจากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วม ก็เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักที่สำคัญมากของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทำให้ทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วม และสรุปองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ที่นำมาเป็นตัวแปรสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผ่านการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญ และเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมจากเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชน ตลอดจนคนในชุมชนนั้นมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งทำให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รายละเอียดดังภาพที่ 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย



### บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา (research for development) มีการใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับเจ้าหน้าที่ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรวิหาร และ3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีลำดับขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

#### สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว โดยกำหนดพื้นที่วิจัย คือ ชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยเหตุผลที่ว่า ชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม มีชื่อเสียง มีความศักดิ์สิทธิ์ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน และมีวัดพระธาตุอิงฮัง ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอันดับหนึ่งของแขวงสะหวันนะเขต เป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมในการไปเที่ยวชม ควรแก่การสักการบูชาของประชาชนภายในแขวงสะหวันนะเขต และแขวงใกล้เคียง พร้อมทั้งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปสักการบูชาอีกด้วย

#### ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรวิหาร และ3)

กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งหมด จำนวน 50 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต คือ หัวหน้า พร้อมด้วยคณะแผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต และเจ้าหน้าที่แขนงวัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต รวมทั้งหมด จำนวน 18 คน

2. เจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าววัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร คือ หัวหน้า และเจ้าหน้าที่ภายในห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร รวมทั้งหมด จำนวน 15 คน

3. เจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง จำนวน 17 คน

เนื่องจากเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต เจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร และเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ดังที่ได้กล่าวมาในแต่ละภาคนั้น เป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งยังเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของชุมชน อีกด้วย ดังนั้น จึงเป็นที่มาของกลุ่มประชากรในการวิจัยในครั้งนี้

### ตัวแปร และการวัดค่าตัวแปร

#### ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

**เพศ** หมายถึง การแบ่งเพศของกลุ่มตัวอย่างวิจัยซึ่งประกอบด้วย เพศชาย และเพศหญิง

**อายุ** หมายถึง อายุของกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยระบุเป็นจำนวนปีของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูลปัจจุบัน

**ระดับการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาของกลุ่มประชากรที่สำเร็จการศึกษาโดยระบุระดับการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน

**สถานภาพ** หมายถึง สถานภาพในการครองตนของกลุ่มประชากรซึ่งแบ่งออกเป็น โสด แต่งงาน หม้าย หย่าร้าง และแยกกันอยู่

**อาชีพ** หมายถึง อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลตอบแทนเป็นเงินสด หรือ สิ่งตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งให้ระบุเพียงอาชีพเดียวเท่านั้น

**รายได้เฉลี่ยต่อเดือน** หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จากการประกอบอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

**ภูมิฐานะ** หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยหลักของผู้ให้ข้อมูล

**บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง** ที่มีผลต่อรูปแบบรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

โดยใช้เกณฑ์แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มีค่าเลือก 5 ระดับ จากข้อความที่มีผลต่อการเลือกมากที่สุดจนถึงระดับที่มีผลต่อการเลือกน้อยที่สุด คือ 5 4 3 2 1 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) เพื่อทำการแปรผลข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้หาเกณฑ์ค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงห่างการให้คะแนน ดังนี้

$$\text{ความกว้างของแต่ละระดับ} = \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนต่ำที่สุดจำนวนระดับ}}{\text{ความกว้างของแต่ละระดับ}}$$

$$\text{ความกว้างของแต่ละระดับ} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ดังนั้นจึงใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักของ (Rating Scale) โดยแบ่งคะแนนตามระดับความคิดเห็นดังนี้

ดังนั้น เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจึงเป็น ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>แปลความหมาย</u>
4.21-5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวมาก
2.61-3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อบริบทพื้นที่เที่ยวน้อย
1.00-1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อบริบทพื้นที่เที่ยวน้อยที่สุด

**การมีส่วนร่วมของชุมชน** ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงยัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

โดยใช้เกณฑ์แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) มีค่าเลือก 5 ระดับ จากข้อความที่มีผลต่อการเลือกมากที่สุดจนถึงระดับที่มีผลต่อการเลือกน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับการมีส่วนร่วม</u>
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

จากนั้ นำคะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) เพื่อทำการแปลผลข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้หาเกณฑ์ค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงห่างการให้คะแนน ดังนี้

$$\text{ความกว้างของแต่ละระดับ} = \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนต่ำที่สุดจำนวนระดับ}}{\text{ความกว้างของแต่ละระดับ}}$$

$$\text{ความกว้างของแต่ละระดับ} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ดังนั้น จึงใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักของ (Rating Scale) โดยแบ่งคะแนนตามระดับความคิดเห็นดังนี้

ดังนั้น เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจึงเป็น ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>แปลความหมาย</u>
4.21-5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนมาก
2.61-3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนน้อย
1.00-1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนน้อยที่สุด

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-dept interview) ซึ่งเป็นคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์ 3 กลุ่มประชากรในการให้ข้อมูล คือ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องการแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุดึงยัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับการจัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงยัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนคำถามจะเป็นลักษณะแบบปลายเปิด (Open-end question) เพื่อเป็นการให้ได้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบสมบูรณ์ และคำตอบตรงประเด็นในการถาม ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกคำตอบด้วยการจดบันทึกข้อมูล และทำการบันทึกเสียงพร้อม สำหรับประเด็นในการสัมภาษณ์นั้น มีอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่

**ตอนที่ 1** เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะผู้ให้สำรวจรายการ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนา

**ตอนที่ 2** สัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุดึงยัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว  
4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้าง  
จิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

**ตอนที่ 3** สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิง  
ฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยคำถามที่  
ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน  
3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

**ตอนที่ 4 การสนทนากลุ่ม (focus group)** ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มให้มีความเหมาะสม  
ต่อการวิจัย โดยที่เลือกสนทนากับผู้บริหารทั้ง 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 9 คน พร้อมทั้งมีการแบ่งการ  
สนทนากลุ่มออกเป็น 3 ครั้ง 3 สถานที่ ดังนี้ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแกล่งข้าว วัฒนธรรม และ  
ท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต จำนวน 3 คน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแกล่งข้าว วัฒนธรรม และ  
ท่องเที่ยว นครโกสอนพรหมวิหาร จำนวน 3 คน และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชน  
บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว  
จำนวน 3 คน และเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน มีความสอดคล้อง มีความเหมาะสมกับ  
ความต้องการในการสนทนากลุ่มนั้น ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการสนทนา โดยมีการเตรียมความ  
พร้อมทางด้านต่าง ๆ กับทีมงาน เช่น ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนา และประเด็นคำถามแบบมี  
โครงสร้างที่ครอบคลุมกับเนื้อหาในการวิจัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมในการสนทนานั้นมีโอกาส  
พูดคุย และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นกันเองระหว่างผู้ร่วมวิจัย หรือผู้เข้าร่วม และในการสนทนากลุ่ม  
ในแต่ละครั้งนั้นได้มีการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์การบันทึกข้อมูล เช่น สมุดบันทึก เครื่อง  
บันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และกล้องบันทึกวิดีโอ เป็นต้น

### การทดสอบเครื่องมือ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บ  
รวบรวมข้อมูล และทดสอบคุณภาพ ของแบบสัมภาษณ์ในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (validity)  
และความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดสิ่งที่  
ต้องการวิจัย ดังนี้

1) **การทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity)** หลังจากที่ได้สร้าง  
แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำเร็จเป็นที่  
เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้ท่านพิจารณาความถูกต้องตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในประเด็นของข้อคำถาม หลังจากที่ได้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และทำการปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยก็นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญทางการท่องเที่ยว จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบให้ โดยมี 1) อาจารย์ ดร. วุฒิพงษ์ ฉั่วตระกูล 2) อาจารย์ ดร. ภัทรศรี อินขาว และ 3) อาจารย์ ดร. อภิญญา สุพิชญ์ เพื่อตรวจสอบข้อคำถามว่ามีความถูกต้อง และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากน้อยเพียงใด จากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้อง และให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะนำไปเป็นเครื่องมือที่ใช้จริง

#### เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของ (IOC) มีดังนี้

1. ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปร และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย
2. ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปร และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย
3. ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นไม่สอดคล้องกับตัวแปร และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย

#### โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{R}{N}$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง  
R คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ  
N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

แทนค่า

$$IOC = \frac{47.71}{52} = 0.91$$

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC) ของแบบสอบถามฉบับนี้ พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.91 แสดงว่า เนื้อหาของข้อ

คำถามมีความสอดคล้องกับตัวแปร และวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก)

2) การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ภายหลังจากที่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้อง ละให้มีความบูรณ์มากที่สุดแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่แท้จริงในการวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกเอาประชาชนกลุ่มประชากรที่คล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่แท้จริง โดยที่ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนกลุ่มประชากรที่บ้านธาตุโพธิ์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีบริบทใกล้เคียง และคล้ายคลึงกับพื้นที่วิจัยของผู้วิจัยมากที่สุด เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการ ทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 125-126)

โดยมีสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[ \frac{(1-\sum s_i^2)}{s_t^2} \right]$$

$\alpha$	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
$n$	=	จำนวนคำถามในแบบสัมภาษณ์
$s_i^2$	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
$s_t^2$	=	ความแปรปรวนของคะแนนผู้ถูกสอบถามทั้งหมด

ถ้าหากว่าผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา  $\alpha$  เกินกว่า 0.70 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า ค่าความเชื่อมั่นด้านบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง มีค่าเท่ากับ 0.950 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง มีค่าเท่ากับ 0.893 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดหนดไว้ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้ (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก)



## วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรโดยตรง โดยมีเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาจากกลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมิหาร และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งหมด จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนที่จะนำไปประเมินผลข้อมูลตามลำดับ ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ นัดหมายวันและเวลาถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อขอความร่วมมือในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล
2. นำข้อมูลลงเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และอธิบายแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ประชากรผู้ให้ข้อมูลได้เกิดความเข้าใจกับประเด็นคำถาม
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง โดยการศึกษาที่ใช้วิธีแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเป็นซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview)
4. นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการให้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง มาวิเคราะห์ผล และสรุปผล เพื่อให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

## วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากที่ได้ข้อมูลจากการสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดแล้ว นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยนำข้อมูลมาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

**วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)** ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ และบรรยายสรุปประเด็นความคิดเห็น เพื่อสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ

**ตอนที่ 1** ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะผู้ให้สำรวจรายการ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิภานา

**ตอนที่ 2** บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

**ตอนที่ 3** การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย และวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 3) กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 50 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 9 ชุด โดยใช้วิธีการนำเสนอผลการวิจัยในรูปคำบรรยาย และแบบตาราง เพื่อให้มีความสอดคล้อง และครอบคลุมประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

**โดยประเด็นในการสอบถาม และสัมภาษณ์นั้นได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ**

**ตอนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

**ตอนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

**ตอนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

**ตอนที่ 4** ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยเลือกสนทนากับผู้บริหารทั้ง 3 กลุ่ม

## ตอนที่ 1

### ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

#### 1. เพศ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 ซึ่งสอดคล้องกับ เกวลิน หนูสุทธิ (2559: 111) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 81 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 64.20

**ตารางที่ 3** แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ

ลำดับ	เพศ	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ชาย	28	56.00
2	หญิง	22	44.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

#### 2. อายุ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมามีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และรองลงมามีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เนื่องจากว่าช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงอายุวัยทำงานจึงค่อนข้างมีบทบาทสำคัญในการทำงาน และมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วเป็นเวลาหลายปี ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวรรณ บุปผา (2557: 7) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย

เมืองแบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัย พบว่า จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 105 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6

**ตารางที่ 4** แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ

ลำดับ	อายุ	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	31-40 ปี	20	40.00
2	21-30 ปี	16	32.00
3	41-50 ปี	9	18.00
4	51 ปี ขึ้นไป	5	10.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

### 3. ระดับการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมามีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา ปวช. ปวส. หรือเทียบเท่า จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และรองลงมามีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 5

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 ซึ่งสอดคล้องกับ อิศรา เฉียบแหลม (2559: 56-57) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 385 คน ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาคือปริญญาตรี จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 57.92

ตารางที่ 5 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา

ลำดับ	ระดับการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ปริญญาตรี	32	64.00
2	สูงกว่าปริญญาตรี	9	18.00
3	อนุปริญญา ปวช. ปวส. หรือเทียบเท่า	6	12.00
4	มัธยมศึกษา	3	6.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

#### 4. สถานภาพ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมามีสถานภาพโสด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 และรองลงมามีสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 6

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 เนื่องจากว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งโดยปกติแล้วคนที่มีอายุอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี ส่วนใหญ่ก็จะมีสถานภาพที่สมรสแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555: 33) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัย พบว่า จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 400 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0

ตารางที่ 6 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถานภาพ

ลำดับ	สถานภาพ	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	สมรส	26	52.00
2	โสด	23	46
3	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	1	2.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

## 5. อาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมามีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 และรองลงมามีอาชีพรับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 เป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 เนื่องจากว่าการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประชากรที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คือ เจ้าหน้าที่ 3 กลุ่ม ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยกลุ่มที่ 1 และ 2 ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต และกลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต ทั้งหมด จำนวน 33 คน มีอาชีพรับราชการ ส่วนกลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็จะมีผู้ให้ข้อมูลบางคนที่มีความรับราชการเช่นกัน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่จึงมีอาชีพรับราชการ เป็นต้น

ตารางที่ 7 แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามอาชีพ

ลำดับ	อาชีพ	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	รับราชการ	35	70.00
2	พนักงานบริษัทเอกชน	6	12.00
3	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4	8.00
4	เกษตรกร	3	6.00
5	รับจ้าง	2	4.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

## 6. รายได้ต่อเดือน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-6,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 6,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และรองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001-5,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 8

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-6,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เนื่องจากว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี อีกด้วย โดยปกติแล้วก็จะจะมีรายได้ประมาณนี้ ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่จึงมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 5,001-6,000 บาท ต่อเดือน เป็นต้น

**ตารางที่ 8** แสดงผลจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ลำดับ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	5,001-6,000 บาท	20	40.00
2	สูงกว่า 6,000 บาท	16	32.00
3	4,001-5,000 บาท	14	28.00
<b>รวม</b>		<b>50</b>	<b>100.00</b>

## 7. ภูมิลาเนา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่มีภูมิลาเนาเป็นคนภายในแขวงสะหวันนะเขต จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00 และมีภูมิลาเนาที่เป็นคนต่างแขวง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 เนื่องจากว่า ที่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คนส่วนใหญ่ชอบทำงานที่ ภูมิลาเนาของตนเอง หรือไม่ก็จะพยายามหาที่ทำงานให้ใกล้กับภูมิลาเนาของตนเองมากที่สุด เพราะจะทำให้มีความสะดวกสบายหลายอย่างในการดำเนินชีวิต แต่ก็จะมีคนส่วนหนึ่งที่ไม่ทำงานที่ต่างแขวง หรือไปทำงานไกลบ้าน ก็เพราะตามเงื่อนไขส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่น ไปสร้างครอบครัวใกล้กับที่ทำงาน เงื่อนไขทางด้านสภาพเศรษฐกิจ หรือไม่ก็เป็นเพราะองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นต้น



## ตอนที่ 2

### ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิจัยเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญไปที่ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) ด้านการตลาดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) และรองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 9

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) เนื่องจากว่า บริบทพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว และการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้น จึงต้องควรจะมีการบริหารจัดการที่ดี มีการกำหนดเป้าหมายทิศทางในการพัฒนาที่มีความชัดเจน มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องตามหลักวิชาการทางการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลก ที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน ฉะนั้นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญจึงควรมี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว 3) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว 5) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

**ตารางที่ 9** แสดงผลข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล  
บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลำดับ	บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)		
		$\mu$	$\sigma$	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	4.21	0.60	มากที่สุด
2	ด้านธุรกิจท่องเที่ยว	3.82	0.65	มาก
3	ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม	3.70	0.68	มาก
4	ด้านการตลาดการท่องเที่ยว	3.64	0.69	มาก
5	ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	3.52	0.69	มาก
6	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	3.33	0.66	ปานกลาง
<b>รวม</b>		<b>3.70</b>	<b>0.66</b>	<b>มาก</b>

### 1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้ง 9 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.72 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.68 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47) ประเด็นชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50) ประเด็นชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.72) ประเด็นชุมชนมีศิลปะหัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลักอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.65) ประเด็นชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเองอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.70) ประเด็นชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผัง

เมือง หรือซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 4.04 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.70) ประเด็นคนในชุมชนมีวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร และธรรมเนียมการกินอาหารที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 4.04 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.61) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีดนตรี ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 10

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญาสร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และ ย้อนกลับมามองตนเอง อย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

**ตารางที่ 10** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านชาตอชิงยัง นครโกสอนพรมหาวิทยาลัย แขวงสะพานหินนเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านชาตอชิงยัง ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)						ระดับความคิดเห็น	
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
	μ	σ						
ชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน จากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านาน	36 (72.00)	14 (28.00)	0	0	0	50 (100.00)	4.72 0.45	มากที่สุด
ชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ	34 (68.00)	16 (32.00)	0	0	0	50 (100.00)	4.68 0.47	มากที่สุด
ชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม	29 (58.00)	21 (42.00)	0	0	0	50 (100.00)	4.58 0.50	มากที่สุด
ชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ	18 (36.00)	23 (46.00)	9 (18.00)	0	0	50 (100.00)	4.18 0.72	มาก
ชุมชนมีศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก	15 (30.00)	28 (56.00)	7 (14.00)	0	0	50 (100.00)	4.16 0.65	มาก
ชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเอง	16 (32.00)	25 (50.00)	9 (18.00)	0	0	50 (100.00)	4.14 0.70	มาก
ชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง หรือซากปรักหักพังของ สิ่งปลูกสร้างในอดีต	13 (26.00)	26 (52.00)	11 (22.00)	0	0	50 (100.00)	4.04 0.70	มาก

## ตารางที่ 10 (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)										
บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านหาดอึ้งฮัง ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อยที่สุด		รวม	$\mu$	$\sigma$	ระดับความคิดเห็น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
คนในชุมชนมีวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร และธรรมเนียมการ กินอาหารที่เป็นเอกลักษณ์	10 (20.00)	32 (64.00)	8 (16.00)	0	0	50 (100.00)	4.04	0.61	มาก	
ชุมชนมีดนตรี ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจ	1 (2.00)	19 (38.00)	27 (54.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.36	0.63	ปานกลาง	
<b>รวม</b>							<b>4.21</b>	<b>0.60</b>	<b>มากที่สุด</b>	

## 2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นมีกระบวนการให้การศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70) ประเด็นคนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) ประเด็นมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นมีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.57) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 11

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เนื่องจากว่า สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีหลากหลายลักษณะซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว โดยทั่วไปประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ และทางสังคมหรือวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในสังคม สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว และการดำรงชีวิตของคนที่ยาศัยอยู่ เพราะเป็นฐานของการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวอันสำคัญยิ่ง ดังนั้น การท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เปรียบเสมือน "ปากกับสัตว์ป่า" หรือ "ปลากับน้ำ" ซึ่งหากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย การจราจรแออัด ฯลฯ ก็จะทำให้การท่องเที่ยวไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณ วรชวานิช (2546) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเป็นการพัฒนา และจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดรอบคอบ ระมัดระวัง ให้เกิดผลลบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมให้น้อยที่สุด และสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด และต้องก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ใช้ประโยชน์ได้นานที่สุด โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

**ตารางที่ 11** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ความถี่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านชาตองยัง นครโกสอนพรมหาวิทยาลัย แขวงสะพานหินเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการศึกษาศึกษาสิ่งแวดล้อม

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านชาตองยัง ด้านกระบวนการศึกษาศึกษาสิ่งแวดล้อม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความ คิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	μ σ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
มีการบวนการปฏิภาจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์ สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	10 (20.00)	28 (56.00)	11 (22.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.94 0.71	มาก
มีการบวนการให้การศึกษา เรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบ นิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	8 (16.00)	28 (56.00)	13 (26.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.86 0.70	มาก
คนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบ นิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชน	2 (4.00)	36 (72.00)	10 (20.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.76 0.59	มาก
มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และ ระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	8 (16.00)	21 (42.00)	18 (36.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.68 0.82	มาก
มีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้อง	1 (2.00)	14 (28.00)	33 (66.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.28 0.57	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.70</b> <b>0.68</b>	<b>มาก</b>

### 3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านธุรกิจท่องเที่ยว ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74) ประเด็นชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70) ประเด็นชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหาร เพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบายอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 12

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านธุรกิจท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) เนื่องจากว่าบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวด้านธุรกิจท่องเที่ยว นั้นเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญมากต่อการดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนหรือกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว มีความต่อเนื่อง และสามารถดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์ (2540) ที่ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจท่องเที่ยว โดยให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภท ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นโดยปราศจากการเดินทางเห็นจะไม่ได้ การคมนาคมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวจนกลายเป็นอุตสาหกรรม 2) ที่พัก เมื่อมีการเดินทางก็จำเป็นต้องมีการพักแรม ซึ่งถือว่าอุตสาหกรรมที่พักเป็น อุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมของที่ระลึก 3) ร้านอาหารภัตตาคาร กิจกรรมร่วมที่ต้องเกิดในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเดินทาง 4) บริการนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทาง อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้นักท่องเที่ยว 5) สิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น 6) ร้านขายของที่ระลึก และสินค้า และ 7) ความปลอดภัย ก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมาเช่นกัน



**ตารางที่ 12** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ คิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านชาตุงอิงยัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านธุรกิจท่องเที่ยว

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านชาตุงอิงยัง ด้านธุรกิจท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	μ		σ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
นักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และ มีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์	26 (52.00)	21 (42.00)	3 (6.00)	0	0	50 (100.00)	4.46	0.61	มากที่สุด
มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	13 (26.00)	26 (52.00)	10 (20.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	4.02	0.74	มาก
ชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์	9 (18.00)	29 (58.00)	11 (22.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.92	0.70	มาก
ชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก หอพัก ร้านอาหารที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหารเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยว	2 (4.00)	19 (38.00)	26 (52.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.40	0.67	ปานกลาง
การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบาย	1 (2.00)	14 (28.00)	35 (70.00)	0	0	50 (100.00)	3.32	0.51	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.82</b>	<b>0.65</b>	<b>มาก</b>

#### 4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) ประเด็นมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.66) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 13

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านการตลาดการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) เนื่องจากว่าการตลาดการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาความต้องการ และความจำเป็นที่สะท้อนออกมาทางพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการจัดการตลาดท่องเที่ยวนั้นต้องได้มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวที่แสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพ ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้มากที่สุด โดยที่ต้องทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญยังส่งผลต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยวให้มีรายได้ผลกำไรจากการขายสินค้า และบริการที่น่าพอใจ ส่วนนักท่องเที่ยวเองก็จะได้ประสบการณ์ที่ดี ที่น่าจดจำ และพร้อมทั้งเกิดความพึงพอใจในสินค้า และบริการทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรีย์ เข้มทอง (2555) ที่ได้กล่าวว่า การตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือการนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ตรงต่อความต้องการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั้นเกิดความพึงพอใจ โดยมีการพิจารณา มีการวิเคราะห์ มีความเข้าใจถึงความต้องการ ความจำเป็นของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังต้องได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

**ตารางที่ 13** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านเขาตุงอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านเขาตุงอิงฮัง ด้านการตลาดการท่องเที่ยว	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อยที่สุด		รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			$\mu$
ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	9 (18.00)	22 (44.00)	16 (32.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.74	0.83	มาก
แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	4 (8.00)	31 (62.00)	13 (26.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.74	0.66	มาก
มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	4 (8.00)	28 (56.00)	17 (34.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.70	0.65	มาก
ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4 (8.00)	26 (52.00)	19 (38.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.66	0.66	มาก
ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3 (6.00)	14 (28.00)	32 (64.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.38	0.64	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.64</b>	<b>0.69</b>	<b>มาก</b>

## 5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ทั้ง 4 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73) ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.61) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 14

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) เนื่องจากว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน นั้นมีความสำคัญ และมีความจำเป็นมากต่อการพัฒนาในทุกรูปแบบ โดยการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นนั้นสามารถจัดทำในรูปแบบการสนับสนุน การส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยให้คนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และทำเป็นกระบวนการที่เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ และเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ภารกิจ สี่ภาคกรณ (2554) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

**ตารางที่ 14** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านหาดู้อิงซึ่ง นครโกสอนพรมหาวิทยาลัย แขวงสะพานหินระยอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อยที่สุด		รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
<b>บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านหาดู้อิงซึ่ง</b>									
<b>ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น</b>									
คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	5 (10.00)	19 (38.00)	24 (48.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.54	0.73	มาก
คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	3 (6.00)	20 (40.00)	23 (46.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.44	0.73	มาก
คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1 (2.00)	10 (20.00)	36 (72.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.18	0.56	ปานกลาง
คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0	13 (26.00)	31 (62.00)	6 (12.00)	0	50 (100.00)	3.14	0.61	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.33</b>	<b>0.66</b>	<b>ปานกลาง</b>

## 6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้ง 4 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72) ประเด็นชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.63) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 15

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวในด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) เนื่องจากว่า บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยวนั้นมีความสำคัญมาก ๆ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยการให้ข้อมูล ให้ประสบการณ์ จัดกิจกรรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นของตน ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนต่อไปจากรุ่นสู่รุ่นให้ยาวนานที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่ได้กล่าวว่างค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้ และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่าย เกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

**ตารางที่ 15** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสระหว้านนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความคิดเห็น	
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อยที่สุด		รวม		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			μ σ
ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว									
ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน	8 (16.00)	23 (46.00)	16 (32.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.72	0.81	มาก
ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความรัก ความห่วงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	7 (24.00)	18 (36.00)	25 (50.00)	0	0	50 (100.00)	3.64	0.72	มาก
ชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชน	0	21 (42.00)	26 (52.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.36	0.60	ปานกลาง
ชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	1 (2.00)	18 (36.00)	28 (56.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.34	0.63	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.52</b>	<b>0.69</b>	<b>มาก</b>

### ตอนที่ 3

#### ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิจัยเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) และรองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 16

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เนื่องจากว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพราะการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน เป็นการลดการขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากความที่ไม่เข้าใจกันของคนในชุมชนกับกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน พร้อมทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้มีการดูแลปกป้องทรัพยากรท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตการเป็นอยู่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติสภาประชาชน (2560: 82-98) การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกำหนดปัญหา วางแผนตัดสินใจ ระดมทรัพยากรบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น



ตารางที่ 16 แสดงผลข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลำดับ	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง	ผู้ให้ข้อมูล (N=50)		ระดับความคิดเห็น
		$\mu$	$\sigma$	
1	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.44	0.62	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.36	0.64	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.32	0.61	ปานกลาง
4	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.30	0.61	ปานกลาง
<b>รวม</b>		<b>3.36</b>	<b>0.62</b>	<b>ปานกลาง</b>

#### 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42 และเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 17

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) ซึ่งสอดคล้องกับ ชีร์ปวีตร ทิมเสื่อ (2553) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการตัดสินใจ และการกระทำของคนในชุมชน ซึ่งกระบวนการตัดสินใจดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ทางสังคม และการจัดสรรทรัพยากร การควบคุมสำหรับการใช้ และการกระจายทรัพยากรนั้น สมาชิกชุมชนนั้นต้องตระหนักถึงปัญหา สามารถวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาขีดความสามารถของตนในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยเป็นความสมัครใจต่อกิจกรรม



**ตารางที่ 17** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่  
ห้องเที่ยวบ้านธาตุงอิ่งฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความ คิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	μ σ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อ สร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	2 (4.00)	20 (40.00)	25 (50.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.42 0.67	มาก
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0	20 (40.00)	28 (56.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.36 0.56	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1 (2.00)	18 (36.00)	27 (54.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.32 0.65	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0	19 (38.00)	26 (52.00)	5 (10.00)	0	50 (100.00)	3.28 0.64	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0	11 (22.00)	35 (70.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.14 0.54	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.30 0.61</b>	<b>ปานกลาง</b>

## 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุงอิ่งฮัง นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 19

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) ซึ่งสอดคล้องกับ ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2546) ที่ได้กล่าวว่า ในการจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนในการดำเนินการ 3) การมีส่วนในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนในการประเมินผล โดยในประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงาน และประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือข้อมูล เป็นต้น

**ตารางที่ 18** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่  
ห้องที่สถาบันธำตุ้งยิ่ง นครโกสอนพรมหาวิทยาลัย และสหะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)						ระดับความ คิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายใน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	3 (6.00)	23 (46.00)	22 (44.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.54 0.68 มาก
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมของชุมชน	3 (6.00)	22 (44.00)	23 (46.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.52 0.68 มาก
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1 (2.00)	22 (44.00)	27 (54.00)	0	0	50 (100.00)	3.48 0.54 มาก
มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	2 (4.00)	16 (32.00)	30 (60.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.36 0.63 ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่ เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1 (2.00)	15 (30.00)	33 (66.00)	1 (2.00)	0	50 (100.00)	3.32 0.55 ปานกลาง
<b>รวม</b>						<b>3.44</b>	<b>0.62</b> <b>มาก</b>

### 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขายของที่ระลึก หรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (รายได้) จากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการให้ความรู้ ข้อมูล ศึกษาอบรม รับความช่วยเหลือจากการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมสะอาดภายในชุมชน ที่เป็นผลจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 19

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64) ซึ่งสอดคล้องกับ เท็ดชาย ช่วยบำรุง (2552) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้ จะต้องครบองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) ร่วมกันวางแผน 2) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน 3) ร่วมกันใช้ประโยชน์ 4) ร่วมกันติดตาม และประเมินผล และ 5) ร่วมกันบำรุงรักษา โดยที่การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์นั้นประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น ด้วยความตระหนักและห่วงแหน จึงต้องแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม และทั่วถึง เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ อันจะกระตุ้นให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

**ตารางที่ 19** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่  
ห้องที่สถาบันธำตุอึ้งอึ้ง นครโกสอนพรมหาวิทยาลัย และวงสละหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)						ระดับความคิดเห็น	
	มาก ที่สุด		ปาน กลาง		น้อย ที่สุด			รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน	2 (4.00)	25 (50.00)	21 (42.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.54 0.65 มาก	
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4 (8.00)	18 (36.00)	24 (28.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.44 0.76 มาก	
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขาย ของที่ระลึกหรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม	0	19 (38.00)	27 (54.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.30 0.61 ปานกลาง	
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการให้ความรู้ ข้อมูล การเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว	1 (2.00)	14 (28.00)	33 (66.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.28 0.57 ปานกลาง	
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่พำนักกับผู้อื่น	1 (2.00)	14 (28.00)	31 (62.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.24 0.63 ปานกลาง	
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดภายในชุมชน ที่เป็นผลจากท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชน	2 (2.00)	28 (56.00)	18 (36.00)	4 (8.00)	0	50 (100.00)	3.36 0.65 ปานกลาง	
<b>รวม</b>							<b>3.36</b> <b>0.65</b> <b>ปานกลาง</b>	

#### 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้ง 5 ประเด็น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.61) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวก และ ด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.12 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 20

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) ซึ่งสอดคล้องกับ นำชัย ทนุผล (2542) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลนั้นจะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี หรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาดำเนินการนั้นมีผลดี หรือไม่ดีอย่างไร



**ตารางที่ 20** แสดงผลข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่บ้านธาตุดึงฮ้าง นครโกสอนพนมวิหาร แขวงสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (N = 50)							ระดับความคิดเห็น
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	μ σ	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน								
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล								
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	2 (4.00)	22 (44.00)	24 (48.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.48 0.65	มาก
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1 (2.00)	21 (42.00)	26 (52.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.42 0.61	มาก
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรม	2 (4.00)	15 (30.00)	30 (60.00)	3 (6.00)	0	50 (100.00)	3.32 0.65	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตำบล และ ตำบล	1 (2.00)	12 (24.00)	35 (70.00)	2 (4.00)	0	50 (100.00)	3.24 0.56	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	0	12 (24.00)	32 (64.00)	6 (12.00)	0	50 (100.00)	3.12 0.59	ปานกลาง
<b>รวม</b>							<b>3.32</b> <b>0.61</b>	<b>ปานกลาง</b>

**ข้อมูลเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา  
พื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ โดยเลือกสนทนากับผู้บริหารทั้ง 3 กลุ่ม รวมทั้งหมด 9 คน ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนก แกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต จำนวน 3 คน 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องการ แกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรหมวิหาร จำนวน 3 คน และ 3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาค ส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง จำนวน 3 คน เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

**ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 (สนทนากลุ่ม วันที่ 28 พฤษภาคม 2564) ได้กล่าวว่า**

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีความเป็นมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีวัดวาอาราม มีพิพิธภัณฑ์ มีโบราณคดีบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือมีความเชื่อมโยงกับชุมชน ควรมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชม เช่น มีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านการกิน การอยู่ การแต่งกาย ซึ่งสามารถเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมช้อปปิ้งในชุมชน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เช่นการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว มีการอนุรักษ์ป่าไม้ที่มีอยู่ที่บริเวณรอบ ๆ ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว ถ้าหากจะมีการทำสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งอำนวยความสะดวกก็ควรนึกถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน สิ่งที่ต้องทำ คือ ทั้งภาครัฐ-เอกชน คนในชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรมีการให้ความร่วมมือกันในการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยการจัดการที่ถูกต้อง
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำตลาดการท่องเที่ยว โดยมีการนำเสนอจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว สร้างกิจกรรมให้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมด้วยกัน มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านอาหาร ชุมชน มีบริการเสื้อผ้าหรือผ้าถุงให้เช่าเพื่อเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อเป็น

การโปรโมทชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว โดยการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์เพื่อสร้างความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้มากที่สุด

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมทางด้านต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว การรักษาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้มีความสะอาดสวยงาม และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกันกับภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว โดยการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อทำให้คนในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนของตน มีการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการบริการแก่นักท่องเที่ยวที่ถูกรีดด้วย

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ เช่น มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการสร้างกิจกรรม แบ่งปันรายได้จากการท่องเที่ยว ปกป้องรักษาคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ทำให้ส่งผลกระทบ หรือทำให้มีผลกระทบที่น้อยที่สุดต่อแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนของตน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น ดูแลรักษา หรือทำความสะอาด และรักษาความปลอดภัย นำพานักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในชุมชน และให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ได้รับการแบ่งปันรายได้ที่เหมาะสม ได้รับความสะดวกสบายทางด้านการคมนาคม ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดสรรร้านค้า ร้านอาหาร สถานที่จอดรถ บริการห้องน้ำที่เพียงพอ เพื่อสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม คนภายในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น ประเมินผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบเพราะว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่นั้นอาจมีความจำเป็นที่จะต้องได้มีการบูรณาการพื้นที่ป่า ดังนั้นควรมีการติดตามประเมินผลร่วมกันว่าส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมหรือทำให้สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มากน้อยเพียงเพียงใด

### ผู้ให้ข้อมูลคนที่ คนที่ 2 (สนทนากลุ่ม วันที่ 28 พฤษภาคม 2564) ได้กล่าวว่า

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีการดำเนินชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยมีวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น หรือมีเอกลักษณ์ เช่น การแต่งกาย การกิน การดำรงชีวิตประจำวัน มีประวัติศาสตร์ มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมโดยการศึกษาผลประโยชน์ และผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่ถูกวิธี มีความรู้ในการนำใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรมีการศึกษาผลกระทบเชิงลึกของคนในชุมชนด้วย
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ ด้านวัสดุ-อุปกรณ์อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ไม่สิ้นเปลือง และมีระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อบริบทแหล่งเที่ยวของตน พร้อมสร้างค่านิยมให้กับแหล่งเที่ยวของตน เพื่อโน้มน้าว หรือดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก โดยการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีการบริการที่หลากหลายโปรโมชันพิเศษในบางโอกาส
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว โดยการปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้กับเด็กน้อยเริ่มตั้งแต่เรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน และเมื่อกลุ่มคนเหล่านั้นเติบโตขึ้นมา เขาก็จะได้เรียนรู้เพิ่มเติม ปกป้องรักษา และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้คงอยู่ยั่งยืน
- การพัฒนาพื้นที่เที่ยวนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอน คือ คนในชุมชน และคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวควรได้รับสิทธิ สามารถมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจมากกว่าเดิม โดยมีการส่งตัวแทนในส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในที่ประชุม และตัดสินใจในการจัดกิจกรรมทางด้านต่าง ๆ ร่วมกัน
- การพัฒนาพื้นที่เที่ยวนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดโครงสร้าง

สำหรับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม เช่น มีการจัดสรรสถานที่บริการจอดรถ ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก และในเวลาที่มีการจัดงานประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชนคนในชุมชนก็ควรให้ความร่วมมืออย่างเต็มรูปแบบ

- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่อยู่นั้น คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ได้รับผลประโยชน์จากการที่มีอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมจากการสร้างกิจกรรมที่มีความหลากหลาย พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และชุมชนควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีรายได้อย่างต่อเนื่อง และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้นคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในประเด็นต่าง ๆ เช่น ประเมินการบริหารจัดการ หรือการกำหนดรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความเหมาะสม มีความชัดเจนหรือไม่ ซึ่งคนในชุมชนนั้นควรสามารถประเมินผลโดยแสดงความคิดเห็นผ่านที่ประชุม สามารถแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนข้อความ หรือเขียนจดหมายแล้วนำไปใส่กล่องรับความคิดเห็นในที่ทำการของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการติดตามประเมินผล

### ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 (สนทนากลุ่ม วันที่ 28 พฤษภาคม 2564) ได้กล่าวว่า

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีสถานโบราณคดี มีวัดวาอาราม เส้นทางคมนาคมที่สะดวกสบาย สามารถการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย มีห้องน้ำที่เพียงพอ มีความสะอาด ใช้น้ำประปา มีลานจอดรถที่เพียงพอ มีร้านค้า มีร้านขายของที่ระลึกของชุมชนที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และมีวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น เช่น ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้งให้ละเอียด เช่น ต้องมีความเข้าใจสิ่งแวดล้อม เข้าใจธรรมชาติ เข้าใจคุณประโยชน์ และเข้าใจผลกระทบทางลบจากสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คนในชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวควรมีการศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี และควรมีการบริหารจัดการที่ดีเยี่ยมเพื่อสามารถรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ทันเวลา
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน สิ่งที่ต้องทำ คือ ภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ มีการจัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีการนำใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สมเหตุสมผล และควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยวผ่านช่องทางการโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวทางสื่อออนไลน์ ควรมีการสร้างเครือข่ายการขายการตลาดที่

กว้างขวาง โดยมีการร่วมมือกับบริษัทท่องเที่ยวเพื่อเป็นการยกระดับ หรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านต่าง ๆ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน การตัดสินใจร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน การบริการนักท่องเที่ยวด้วยการนำเที่ยว ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่คนในชุมชน และทำให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว คือ ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนให้มีความรู้ มีทักษะในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่สภาพเดิมให้นานที่สุด ภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการลงโฆษณาอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่องมากขึ้น พร้อมทั้งควรมีการรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้เกิดความชุกโครมลง

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ คนในชุมชนควรมีพื้นที่มากกว่าเดิมในการตัดสินใจร่วมกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเสนอความคิดเห็นผ่านที่ประชุม เช่น สามารถเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม และแบ่งปันผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาความปลอดภัย และมีการดำเนินงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกัน และควรมีส่วนร่วมในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนด้วยเช่นกัน

- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายอาหาร ขายสินค้า ขายของที่ระลึก ขายเครื่องไหว้สักการะบูชา และควรได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันกับชุมชนด้วย

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถรับรู้จากข้อมูลข่าวสารผ่านที่ประชุม ผ่านการประกาศจากที่ทำการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น คนในชุมชนควรสามารถประเมินผลกระทบที่เกิดจากพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนว่ามีผลกระทบอย่างไรบ้าง

### ผู้ให้ข้อมูลคนที่ คนที่ 4 (สนทนากลุ่ม วันที่ 2 มิถุนายน 2564) ได้กล่าวว่า

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีวัดวาอาราม พิพิธภัณฑสถาน สิ่งปลูกสร้างสถาปัตยกรรม วิธีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมทางด้านการกินอาหาร การแต่งกาย การสื่อสารต่าง ๆ ที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนหรือความเป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อม คือ ก่อนอื่นต้องได้ทำการศึกษาลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว และบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อศึกษาถึงบริบทพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้าง และควรทำการพัฒนาในจุดใดบ้าง สิ่งใดควรพัฒนาก่อนหรือหลังอย่างไร
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อเป็นการพัฒนารูปร่างท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ ต้องมีการฝึกอบรมให้บุคลากรการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย มีความเป็นนักวิชาการมากขึ้น พร้อมมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจนมาก ด้านงบประมาณ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอ และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวก็เช่นกันควรมีการจัดสรรรายรับรายจ่ายอย่างเหมาะสม มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ด้านวัสดุอุปกรณ์ก็ควรมีการจัดสรรหรือสนับสนุนให้เพียงพอต่อความต้องการตัวจริง และในด้านการจัดการก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนที่ดี ปฏิบัติตามแผนในแต่ละขั้นตอนอย่างเข้มงวด
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีการสร้างเครือข่ายธุรกิจการท่องเที่ยว สร้างความร่วมมือ และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว เช่น มีร้านอาหารชุมชนที่น่าสนใจ มีการบริการเสื้อผ้า หรือผ้าถุงให้เช่า เพื่อเข้าชุมชนแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรม มีการให้บริการสถานที่จอดรถ มีห้องน้ำที่เพียงพอ มีที่พัก มีโฮมสเตย์ มีร้านค้าชุมชน มีการจัดกิจกรรม หรือบริการนักท่องเที่ยวโยกย้ายเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง มีการโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวผ่านหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการปฏิบัติตามแผน 3) ด้านการประเมินผล และ 4) ด้านการรับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยวด้วยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน และมีบริบทพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้เขาได้รับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนของตนหากมีการทำร้ายสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ก็ควร

ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ของตน เพื่อให้คงอยู่อย่างยาวนานที่สุด พร้อมทั้งทำให้เขารู้ถึงผลประโยชน์ที่ตามมาหากมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเช่นกัน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น ควรเริ่มจากการมีส่วนร่วมการตัดสินใจในที่ประชุมเกี่ยวกับการเสนอความคิดเห็น การกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และควรมีบทบาทในการตัดสินใจแบ่งปันรายได้จากการท่องเที่ยวร่วมกันด้วย

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ทำความสะอาด จัดตั้งเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัย ให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง

- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์ คือ มีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถอำนวยความสะดวกที่เพิ่มมากขึ้นให้กับคนในชุมชนในแต่ละด้าน เช่น เส้นทางคมนาคมได้รับสะดวกสบาย มีไฟฟ้า น้ำประปาใช้ที่เพียงพอ มีโรงเรียนให้กับลูกหลานได้เรียนที่เพียงพอต่อความต้องการ คนในชุมชนสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับครอบครัวจากแหล่งท่องเที่ยวด้วยการขายสินค้า ขายอาหาร และให้บริการนักท่องเที่ยวร่วมกัน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้นคนในชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมิน คือ ต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ และแบ่งงานกันให้ชัดเจน เพื่อรับประกันไม่ให้เกิดมีการก้าวหน้าที่ผู้อื่น และไม่ให้เกิดผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน ซึ่งถ้าหากทำได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดีมากต่อการบริหารจัดการ หรือถ้าหากมีปัญหาเกิดขึ้นมาก็จะได้ทำการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และทันเวลา ซึ่งจะทำให้คนธรรมดาทั่วไปในชุมชนได้มีความเข้าใจง่าย และสามารถติดตามประเมินผลได้ง่ายขึ้น

#### **ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 (สนทนากลุ่ม วันที่ 2 มิถุนายน 2564) ได้กล่าวว่า**

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาที่เป็นเอกลักษณ์ ภาพวาด มีความเป็นประวัติศาสตร์ และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น มีวัดวาอาราม มีการแกะสลักลวดลายต่าง ๆ มีขนบธรรมเนียม มีประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นขั้นตอน เช่น ควรมีการสำรวจจุดเด่น จุดด้อยของคนในชุมชนตลอดเจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยวที่เข้า



มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความรู้ ความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้น  
เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้โดยการจัดฝึกอบรมให้คนในชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่  
เกี่ยวข้องได้รับรู้ เข้าใจ และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ควรมีถึงขยะที่วางไว้นตามจุดต่าง ๆ ที่  
เพียงพอ ควรมีการคัดแยกขยะประเภทต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน และควรมีการจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์  
สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อเป็น  
การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน สิ่งที่ต้องทำ คือ ควรมีการวางแผนที่ดี มีการปฏิบัติตามแผนใน  
แต่ละขั้นตอน มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน มีการทุ่มงบประมาณเข้าในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว  
ให้เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์ก็ควรสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ทำการพัฒนา  
อย่างต่อเนื่อง

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยวโดย  
การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้มีความต่อเนื่อง สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในแหล่งท่องเที่ยวให้  
ได้มากที่สุด เช่น มีห้องน้ำที่เพียงพอ มีร้านอาหารชุมชนที่รองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก มี  
ร้านขายของที่ระลึกพร้อมทั้งควรมีการโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อเป็นการดึงดูด  
ใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วน  
ร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบส่วนด้านการเสนอความคิดเห็น การประกอบส่วนด้านแรงงาน  
การประกอบส่วนด้านงบประมาณ การประกอบส่วนปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม  
และมีความปลอดภัย นอกจากนี้คนในชุมชน และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรมีการร่วมมือกันที่  
ดีด้วย

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้าง  
จิตสำนึกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยวในประเด็นต่าง ๆ เช่น มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีความรู้  
ที่ถูกต้อง มีความเข้าใจในการบริหารจัดการที่ถูกต้อง เช่น การคัดแยกขยะที่ถูกต้องควรมีการแยก  
ประเภทขยะทั่วไป ขยะอันตราย ขยะรีไซเคิล พร้อมทั้งทำให้คนในชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการ  
ท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องให้มีความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่  
ภายในชุมชนของตน รับรู้ถึงผลประโยชน์ที่ตามมาหากมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี และนำใช้ที่ถูกต้อง  
ซึ่งในการปลูกจิตสำนึกที่ดีนั้นสามารถทำได้โดยผ่านวิธีการจัดฝึกอบรม จัดสัมมนา หรือผ่านการจัด  
กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในหลาย ๆ ด้าน  
เช่น สามารถเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม สามารถเสนอความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมทางการ



- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยวแบบมีหลักการ โดยก่อนอื่นต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร มีการเตรียมความพร้อมทางด้านงบประมาณ มีความพร้อมในการบริหารจัดการ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก ความปลอดภัย มีป้ายบอกทาง มีลานจอดรถ มีห้องน้ำ มีร้านอาหารที่เพียงพอ มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ที่น่าสนใจ และมีเครือข่ายธุรกิจที่ดี
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเสนอความคิดเห็นต่อการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลงานของตนที่ได้ประกอบส่วนในกิจกรรมต่าง ๆ
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว ด้วยการกระจายความรู้ให้ทั่วถึง เพื่อให้คนในชุมชน เจ้าหน้าที่ ตลอดจนนักท่องเที่ยวมีความสามัคคี มีความเอื้ออาทร มีความรัก มีความห่วงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนของตน และรู้จักนำใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมว่าควรมีการเลือกแนวทาง หรือวางแผนแก้ไข กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไรบ้างเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน พร้อมทั้งควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยววันนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ ต้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาระบบการบริหารงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัย ดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว
- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานนั้นสามารถแยกออกเป็นสองส่วนโดยแยกเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม เช่น ประโยชน์ส่วนตัวได้จากการขายอาหาร ขายสินค้า ขายเครื่องไหว้สักการะบูชาเพื่อเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัว ประโยชน์ส่วนรวมได้จากการทำกิจกรรมร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ เช่น ทำการบริการให้กับนักท่องเที่ยว บริการรับฝากรถในเวลาที่มีการจัดงานประเพณี และอื่น ๆ ซึ่ง

เป็นเรื่องที่ดีเพราะจะเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความตระหนัก และห่วงแหนต่อสิ่งที่มีภายในชุมชนของตน และจะทำให้คนในชุมชนมีวิถีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งสามารถทำการประเมินผลเป็นช่วงระยะเวลา เช่น ช่วงระยะเวลาที่มีการดำเนินกิจกรรมอยู่ และช่วงระยะเวลาหลังจากทำกิจกรรมใดหนึ่งเสร็จสิ้นแล้ว โดยสามารถติดตามประเมินผลในภาพรวมหรือทำการประเมินเป็นรายด้าน เช่น ด้านการดูแลรักษาความสะอาด ด้านความปลอดภัย การแบ่งปันผลประโยชน์มีความยุติธรรมหรือไม่ และด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

#### ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 (สนทนากลุ่ม วันที่ 14 มิถุนายน 2564) ได้กล่าวว่า

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สิ่งที่มีคือ สถานโบราณคดี ศิลปะ หัตถกรรม รูปปั้นงานแกะสลัก สิ่งปลูกสร้างที่เก่าแก่ มีความเป็นประวัติศาสตร์ มีประเพณีวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น เครื่องแต่งกาย การทำอาหาร การกินอาหาร ขนบธรรมเนียมในการทำพิธีกรรมทางศาสนา และวิถีชีวิตการเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมให้ดี โดยการศึกษาเรียนรู้บริบทพื้นที่ท่องเที่ยว เรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้องให้กับคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีความรู้ในการจัดการ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อเป็นการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ดีคือ ควรมีการวางแผนที่ดี มีการกำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เช่น การแบ่งงานที่เหมาะสมต่อความรู้ความสามารถเป็นรายบุคคล มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และนำใช้อย่างคุ้มค่า ไม่สิ้นเปลือง พร้อมทั้งควรมีการบริหารจัดการ และมการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน ทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว คือ ต้องมีการวางแผน มีการบริหารจัดการที่ดี มีความเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ควรมีการเตรียมความพร้อมในการบริการนักท่องเที่ยว เช่น มีการโฆษณาผ่านหลายช่องทาง มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีเครือข่ายธุรกิจ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว และมีการบริการที่ดีเยี่ยม

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังในแต่ละขั้นตอน เช่น มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นใน

การตัดสินใจต่อที่ประชุม หรือผ่านตัวแทน มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าสภาพปัญหา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในแต่ละขั้นตอน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และประเมินผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางบวก และทางลบร่วมกัน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยวให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความรู้ที่แตกฉานในประเด็นการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว ฉะนั้นนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาพร้อมเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ ให้ข้อคิดในประเด็นต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว มีความเข้าใจมีทักษะในการทำธุรกิจการท่องเที่ยว และมีความเข้าใจต่อความสำคัญในการปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น ตัดสินใจในการดำเนินงาน ตัดสินใจในการเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ตัดสินใจในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดแนวทางนโยบาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดสรร การควบคุม การกระจาย และการนำใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละด้านให้มากที่สุด เช่น ด้านการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ด้านการประสานงาน ด้านแรงงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด รักษาความปลอดภัย มีส่วนร่วมด้านงบประมาณ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน

- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น การคมนาคม หรือการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายมากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยที่คนในชุมชนมีอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม ได้แก่ ขายเครื่องไหว้สักการบูชา ขายอาหาร และได้รับผลประโยชน์จากการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในชุมชนของตน

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้นคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลจากการดำเนินงานเป็นขั้นตอน และติดตามประเมินผลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านจุดด้อยหรือสภาพปัญหาว่าผ่านการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีปัญหาในเรื่องใดบ้าง ปัญหาต่าง ๆ นั้นได้รับการแก้ไขหรือยัง การจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมหรือไม่ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด คนในชุมชนได้รับผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบอย่างไรบ้าง คนในชุมชนควรมีความสามารถประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี

หรือผลประโยชน์มากนักน้อยเพียงใด และควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ว่ามีความยุติธรรมหรือไม่

### ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 (สนทนากลุ่ม วันที่ 14 มิถุนายน 2564) ได้กล่าวว่า

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สิ่งที่มี ได้แก่ งานสถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม รูปปั้น งานแกะสลัก ภาพวาด สถานโบราณคดี มีความเป็นประวัติศาสตร์ มีขนบธรรมเนียม และประเพณีวัฒนธรรมที่ วิถีชีวิตการเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยการให้ความรู้ผ่านที่ประชุม ผ่านการจัดกิจกรรม ผ่านป้ายสื่อความหมายในแต่ละจุดที่สำคัญ ๆ ภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน นักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้รับรู้อย่างทั่วถึง เข้าใจได้ง่าย และเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้คนมีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รับรู้ผลประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรับรู้ถึงผลเสีย หรือผลกระทบทางลบถ้าหากสิ่งแวดล้อมมีการเสื่อมโทรมลง
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อเป็นการพัฒนารูปร่างท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ ภาครัฐควรมีการศึกษาบริบทแหล่งท่องเที่ยวอย่างละเอียดรอบครอบ เพื่อรับรู้ถึงจุดเด่นจุดด้อยของแหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรการท่องเที่ยว หลังจากนั้นภาครัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เพื่อการดำเนินงานให้เพียงพอต่อความต้องการ และควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างระบบเพื่อให้ได้ผลการตอบรับตามเป้าหมาย นอกจากนี้ทั้งภาครัฐ-เอกชน คนในชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรมีการให้ความร่วมมือในแต่ละขั้นตอนอย่างจริงจังด้วย
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านการทำกิจกรรม ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ พร้อมทั้งจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในด้านที่พัก ที่จอดรถ ให้มีความสะอาดสวยงาม และมีความปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สิน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมด้านการค้นคว้าประเด็นสาเหตุของปัญหา ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ร่วมกัน ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการติดตามประเมินผลกระทบ และด้านมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกัน
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว คือ ต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้ข้อคิดที่ดี โดยการจัดฝึกอบรม จัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

แนะนำการจัดการขยะที่ถูวิธีว่าควรมีการคัดแยกขยะอย่างไรบ้าง และจัดทำโครงการจิตอาสาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ความสามารถด้วยการกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่ให้ยาวนานที่สุด

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเสนอความคิดเห็นในเวลาที่มีการจัดประชุม จัดสัมมนา หรือเสนอความคิดเห็นผ่านตัวแทนรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงาน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรมีการจัดกิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละช่วงระยะเวลา
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนตัว และส่วนรวม เช่น มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ด้านการนำพานักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมในสถานที่สำคัญ ๆ ของชุมชนพร้อมทั้งให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง และควรมีส่วนร่วมในดำเนินงานด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด สวยงาม และทรงคุณค่าอยู่เสมอ
- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่แสดงออกในความเป็นส่วนรวม และส่วนตัวเช่น ส่วนรวมคนในชุมชน และคนทั่วไปพร้อมทั้งนักท่องเที่ยวควรจะได้รับการคมนาคมที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มีระบบไฟฟ้าที่เพียงพอ มีน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือน มีความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นพร้อมทั้งมีความมั่นคง
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเป็นช่วงระยะเวลา เช่น ช่วงระยะเวลาก่อนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ช่วงระยะเวลากำลังดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และช่วงระยะเวลาที่ทำกิจกรรมใดหนึ่งสำเร็จเสร็จสิ้นแล้ว โดยคนในชุมชนควรมีการติดตามประเมินผลในด้านการแก้ไขปัญหา ด้านการนำใช้บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และภายหลังที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นคนในชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่เป็นไปในทิศทางใด มีผลกระทบต่อชุมชนในทางบวก หรือลบอย่างไรบ้าง

**ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9 (สนทนากลุ่ม วันที่ 14 มิถุนายน 2564) ได้กล่าวว่า**

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สิ่งที่ควรมี ได้แก่ วัดวาอาราม ภาพวาด สถานที่โบราณคดี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การกินอาหาร การแต่งกาย ความเชื่อในการทำพิธีกรรมทางศาสนา มีวัดวาอาราม มีร่องรอยความเป็นประวัติศาสตร์ สิ่งปลูกสร้าง ผังเมืองรวมทั้งซากปรักหักพังที่ยังปรากฏให้เห็น

- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อม คือ เจ้าหน้าที่ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชน พร้อมทั้งนักท่องเที่ยวควรรับรู้ถึงผลประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางลบจากการทำร้ายสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดฝึกอบรม จัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน เช่น แนะนำวิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิธีการจัดการขยะ แยกขยะที่ถูกวิธีเช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย เป็นต้น
- การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อเป็นการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ ก่อนอื่นต้องมีงบประมาณที่เพียงพอ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีแผนการ หรือแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน มีการฝึกอบรมให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารจัดการ และการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน มีการนำใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ เฉพาะด้าน และมีการนำใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว คือ ต้องมีการศึกษาหรือสำรวจความต้องการทางการตลาดท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สำคัญที่มีบริบทด้านพื้นที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงกันที่มีการประสบผลสำเร็จหรือไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการว่าเขามีแนวทางในการพัฒนาอย่างไรบ้าง มีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้เข้ากับพื้นที่ท่องเที่ยวของเรา เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ควรจะเป็น
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และชุมชน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม และมีส่วนร่วมการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยว
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยวในประเด็นต่าง ๆ เช่น ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชน ผู้ประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทำให้มีความตระหนักห่วงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการที่ถูกวิธี ด้วยการรู้วิธี นำใช้ รู้วิธีการพัฒนา และรู้วิธีการปกป้องรักษา
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดแผนพัฒนา การแก้ไขปัญหา การยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินร่วมกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว



- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านการดูแลรักษาความสะอาด ด้านการดูแลรักษาความปลอดภัย ด้านการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดสวยงาม และทรงคุณค่าอยู่เสมอ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว
- การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น มีความสะดวกสบายทางการคมนาคม มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง มีอาชีพ มีรายได้จากการให้บริการนักท่องเที่ยว จากการของสินค้า ขายอาหาร ขายของที่ระลึก ขายเครื่องไหว้สักการะบูชา ซึ่งจะทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการดำเนินงาน ด้านการจัดงานกิจกรรม ด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านมาตรฐานการดูแลความสะอาด และความปลอดภัย เป็นต้น

ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีดังนี้

**บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** ควรประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ควรมียิวตวอาราม พิชิตภัณฑ์ สถานโบราณคดี ศิลปะ รูปปั้น หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด งานแกะสลัก งานสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมทั้งซากปรักหักพังที่สามารถบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน และควรมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นเฉพาะตัวที่มีการสืบสืบทอดมาอย่างยาวนาน เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย การกิน วิธีการดำรงชีวิต 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ควรมีการศึกษาลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว และบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้าง มีจุดใดที่ควรทำการพัฒนา ก่อน หรือหลังอย่างไร พร้อมทั้งควรมีการวางแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ถูกต้องตามหลักวิชาการ ควรมีการกระจายความรู้ความเข้าใจให้คนในชุมชนผ่านการจัดกิจกรรม จัดประชุม จัดสัมมนา หรือผ่านป้ายสื่อความหมายในแต่ละจุดที่สำคัญ ๆ ภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้รับรู้อย่างทั่วถึง เข้าใจได้ง่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่สามารถกระตุ้นให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน มีความรู้ และมีวิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง รับรู้ผลประโยชน์จาก

สิ่งแวดล้อมหากมีการอนุรักษ์ และนำใช้ถูกวิธี พร้อมทั้งรับรู้ถึงผลเสีย หรือผลกระทบทางลบถ้าหากสิ่งแวดล้อมมีการเสื่อมโทรมลง มีจิตสำนึกที่ดี มีความรักต่อธรรมชาติ มีความรู้ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรู้ นำใช้ อนุรักษ์ รู้พัฒนาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว กล่าวคือ ควรมีการศึกษา และสำรวจความต้องการที่จะพัฒนาในแต่ละด้าน ควรมีการวางแผนที่ดี ควรมีการกำหนดรูปแบบ หรือมีโครงสร้างในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เช่น มีการจัดสรรบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ มีการนำใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สมเหตุสมผล และเพียงพอต่อความต้องการ พร้อมทั้งควรมีการบริหารจัดการ และมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง เพื่อทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว กล่าวคือ ก่อนอื่นต้องรับรู้ถึงจุดเด่นทางด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ พร้อมทั้งสร้างค่านิยมให้กับแหล่งท่องเที่ยวของตน ควรมีการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ควรมีการจัดเตรียมความพร้อม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น เส้นทางคมนาคมมีคามสะดวกสบาย มีที่พัก โฮมสเตย์ ร้านค้า ร้านอาหารชุมชน มีบริการเสื้อผ้า หรือผ้าถุงให้เช่าเพื่อเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว มีลานจอดรถที่กว้างขวาง มีการทำความสะอาด และมีการดูแลความปลอดภัยชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ มีการสร้างเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยว มีการโปรโมทหรือโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวของตนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักอย่างทั่วถึง โดยสามารถทำได้ผ่านหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวหรือดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้มากที่สุด เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าทางการตลาดที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน และทำให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กล่าวคือ ควรมีการจัดฝึกอบรม จัดสัมมนาหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยการแนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อจะได้จิตสำนึกที่ดี มีความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน พร้อมทั้งมีระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการที่ถูกวิธี รู้วิธีนำใช้ รู้วิธีการพัฒนา และรู้วิธีการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้ทรงคุณค่า และให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เช่น รู้จักวิธีการจัดการขยะ หรือการคัดแยกขยะที่ถูกวิธี มีทักษะในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม มีความเข้าใจ และรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่ตามมาหากมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี

**การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น** ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กล่าวคือ ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การเสนอความคิดเห็น จัดสรร ควบคุม กระจายความรู้ ปกป้องรักษา

คุ่มครอง และการนำใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปใช้ได้ยาวนานที่สุด พร้อมทั้งควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการแบ่งปันรายได้ หรือผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมด้วย 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงาน การประสานงาน การบริการ การคุ้มครอง หรืออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ เช่น จัดสรรร้านค้า ร้านอาหาร ร้านของของที่ระลึก ร้านของเครื่องใช้สักการบูชา ประกอบส่วนด้านแรงงาน เช่น การดูแลรักษาความสะอาด ดูแลรักษาความปลอดภัยชีวิต และทรัพย์สินของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ กล่าวคือ ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในทุกด้านทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น มีอาชีพหลัก หรือมีอาชีพเสริมจากการของสินค้า ขายอาหาร ขายของที่ระลึก ขายเครื่องใช้สักการบูชา มีรายได้จากการดำเนินงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งเป็นผลดี และนำผลประโยชน์มาให้คนในชุมชน สามารถทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความสะดวกสบายทางด้านการคมนาคม มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และทำให้ชีวิตของคนในชุมชนมีความมั่นคงมากขึ้น และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล กล่าวคือ ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในแต่ละด้าน เช่น ด้านการบริหารจัดการ หรือการกำหนดรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความเหมาะสม มีความชัดเจนหรือไม่ ด้านการจัดสรรบุคลากร ด้านการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์การท่องเที่ยวมีความเหมาะสม เพียงพอหรือไม่ ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านการคุ้มครอง และนำไปใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสม ชัดเจนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เป็นต้น



ภาพที่ 5 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ3) กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต และ3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 50 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 9 ชุด เพื่อให้แบบสอบถามมีความสอดคล้อง มีความถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ภายหลังจากที่ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วได้นำไปทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 ท่าน พร้อมทั้งทำการทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) แบบสอบถาม จำนวน 30 คน ผลการทดสอบ พบว่า การทดสอบความตรงในเนื้อหา (IOC = 0.91) และความเชื่อมั่น (ด้านบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง = 0.95 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง = 0.89)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ได้ทำการรวบรวม และทำการวิเคราะห์ตามขั้นตอนด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และบรรยายสรุปประเด็นความคิดเห็น ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาสรุปตามกรอบวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

## สรุปผลการวิจัย

### ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.00 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.00 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 70.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนภายในแขวงสะหวันนะเขต คิดเป็นร้อยละ 76.00

### ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการวิจัย บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญไปที่ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) ด้านการตลาดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) และรองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ โดยรายละเอียดในแต่ละด้าน มีดังนี้

#### 1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.72) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.68) ประเด็นชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58) ประเด็นชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) ประเด็นชุมชนมีศิลปะ หัตถกรรมประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลักอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) ประเด็นชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเองอยู่ในระดับ

มาก (ค่าเฉลี่ย 4.14) ประเด็นชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง หรือซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีตอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 4.14) ประเด็นคนในชุมชนมีวิถีชีวิต เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหาร และธรรมเนียมการกินอาหารที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 4.04) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีดนตรี ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

## 2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นมีกระบวนการให้การศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86) ประเด็นคนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) ประเด็นมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นมีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกวิธีอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

## 3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.46) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) ประเด็นชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92) ประเด็นชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหารเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบายอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

#### 4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) ประเด็นมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.70) ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

#### 5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

#### 6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) ประเด็นชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ



**ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว  
บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) และรองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ โดยรายละเอียดในแต่ละด้าน มีดังนี้

**1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ**

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

**2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน**

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) และ รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

### 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขายของที่ระลึก หรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (รายได้) จากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางด้านการศึกษา ข้อมูล ฝึกอบรม ได้รับความช่วยเหลือจากการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาดภายในชุมชน ที่เป็นผลจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

### 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวก และ ด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) และรองลงมา ได้แก่ ประเด็นการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.12) เป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ

**การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว  
บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต  
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

สรุปผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นคร โกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผ่านการสนทนากลุ่มผู้วิจัยสามารถทำการสรุปเป็น 2 ส่วน โดยรายละเอียดมีดังนี้

**1. ส่วนที่ 1: ด้านบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีวัดวาอาราม พิพิธภัณฑสถานโบราณคดี ศิลปะ รูปปั้น หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด งานแกะสลัก งานสถาปัตยกรรมที่มีความเก่าแก่ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น มีสิ่งปลูกสร้าง ผังเมืองรวมทั้งซากปรักหักพังที่สามารถบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พื้นบ้าน และควรมีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นเฉพาะตัวที่มีการสืบสานกันมาอย่างยาวนาน เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย การกิน การดำรงชีวิต เป็นต้น

1.2 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ โดยก่อนอื่นเจ้าหน้าที่หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวต้องได้ทำการศึกษาถึงลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว และบริเวรรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อศึกษาถึงบริบทว่ามีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไรบ้าง และควรทำการพัฒนาในจุดใดบ้าง สิ่งใดควรพัฒนา ก่อน หรือหลังอย่างไร พร้อมทั้งควรมีการวางแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ต้องตามหลักวิชาการ ควรมีการกระจายความรู้ให้คนในชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านที่ประชุม ผ่านการจัดกิจกรรม ผ่านป้ายสื่อความหมาย ในแต่ละจุดที่สำคัญ ๆ ภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้รับรู้อย่างทั่วถึง เข้าใจได้ง่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่สามารถกระตุ้นให้มีจิตสำนึกที่ดี มีความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตน มีความรู้ และมีวิธีการจัดการขยะที่ถูกรู้ รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมหากมีการอนุรักษ์ และนำใช้ถูกวิธี พร้อมทั้งรับรู้ถึงผลเสีย หรือผลกระทบทางลบถ้าหากสิ่งแวดล้อมมีการเสื่อมโทรมลง

1.3 การบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือ ควรมีการศึกษา และสำรวจความต้องการที่จะพัฒนาในแต่ละด้าน ควรมีการวางแผนที่ดี ควรมีการกำหนดรูปแบบ หรือมีโครงสร้างในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เช่น มีการจัดสรรบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีการ

จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ มีการนำใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สมเหตุสมผล และเพียงพอต่อความต้องการ พร้อมทั้งควรมีการบริหารจัดการ และมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง เพื่อให้ เกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.4 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว โดยก่อนอื่นเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อบริบทแหล่งเที่ยวของตนว่ามี จุดเด่นทางด้านใดบ้าง ควรมีการสร้างค่านิยมให้กับแหล่งท่องเที่ยวของตน ควรมีการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน พร้อมทั้งควรมีการเตรียมความพร้อม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น เส้นทางคมนาคมมีความสะดวกสบาย มีที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านอาหารชุมชน มีบริการเสื้อผ้า หรือผ้าถุงให้เช่าเพื่อเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว มีลานจอดรถที่ กว้างขวาง มีการทำความสะอาด และมีการดูแลความปลอดภัยชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยว มีการโปรโมทหรือโฆษณาให้นักท่องเที่ยวได้ รู้จักชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวผ่านหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวหรือดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้มากที่สุด

1.5 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางบวก และทางลบร่วมกัน

1.6 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ คนในชุมชน ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ มีระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการที่ถูกวิธี รู้วิธีนำใช้ รู้วิธีการพัฒนา และรู้วิธีการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้ทรงคุณค่า และให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เช่น รู้จักวิธีการจัดการขยะ หรือการคัดแยกขยะ ที่ถูกวิธี มีทักษะในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม มีความเข้าใจ และรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่ตามมา หากมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งในการปลูกจิตสำนึกที่ดีนั้นสามารถทำได้โดยผ่านวิธีการจัดฝึกอบรม จัดสัมมนา หรือผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

## 2. ส่วนที่ 2: ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น

2.1 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเสนอความคิดเห็น ในเวลาที่มีการจัดประชุม จัดสัมมนา จัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือเสนอความคิดเห็นผ่านตัวแทนรับผิดชอบ ในแต่ละหน่วยงาน เช่น เสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เสนอทางเลือกในการกำหนด

วัตถุประสงค์ กำหนดแนวทางนโยบาย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดสรร การควบคุม การกระจาย และการนำใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการแบ่งปันรายได้จากการท่องเที่ยว ปกป้องรักษาคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ทำให้ส่งผลกระทบต่อ หรือทำให้มีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน

2.2 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด เช่น ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการประสานงาน ด้านการดำเนินงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในการทำพิธีกรรมทางศาสนา นำพาเข้าเยี่ยมชมชุมชนสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการคุ้มครอง หรืออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน เช่น การจัดสรรร้านค้า ร้านอาหาร ร้านของของที่ระลึก ร้านของเครื่องไหว้สักการบูชา พร้อมทั้งการดูแลรักษาความสะอาด ดูแลรักษาความปลอดภัย นอกจากนี้คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการแบ่งปันรายได้จากการดำเนินงานร่วมกันด้วย

2.3 การประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น มีความสะดวกสบายทางด้านการคมนาคม มีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ มีน้ำประปาใช้อย่างทั่วถึง มีอาชีพ มีงานทำจากการของสินค้า ขายอาหาร ขายของที่ระลึก ขายเครื่องไหว้สักการบูชา และมีรายได้จากการดำเนินงานร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลดี และนำผลประโยชน์มาให้คนในชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และทำให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น

2.4 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ และแบ่งงานกันให้ชัดเจน เพื่อรับประกันไม่ให้เกิดมีการก้าวร้าวหน้าที่ผู้อื่น และไม่ให้เกิดผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกัน และควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการหรือการกำหนดรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่ามีความเหมาะสม มีความชัดเจนหรือไม่ ด้านการจัดสรรบุคลากร ด้านการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์การท่องเที่ยวมีความเหมาะสม เพียงพอหรือไม่ การบริหารจัดการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไรบ้าง ควรมีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาในประเด็นใดบ้าง ผลจากการดำเนินงานนั้นส่งผลกระทบต่อในทางบวกหรือลบต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือทำให้สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และปัญหาต่าง ๆ นั้นได้รับการแก้ไขหรือยัง ซึ่งคนในชุมชนนั้นควรสามารถประเมินผลโดยแสดงความคิดเห็นผ่านที่ประชุม สามารถแสดงความคิดเห็นโดยการเขียนข้อความ หรือเขียนจดหมายแล้วนำไปใส่กล่องรับความคิดเห็นในทำการของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการติดตามประเมินผล

## อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ3) กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยได้ทำการเก็บข้อมูลจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่แผนกแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต และ3) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสอบถาม และสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ซึ่งผลที่ได้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

### บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญไปที่ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย โดยรายละเอียดของการอภิปรายในแต่ละด้าน มีดังนี้

#### 1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม พื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างซำนานอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 เพราะว่าชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษที่เป็นจุดขาย เช่น มีวัดพระธาตุอิงฮัง ที่มีชื่อเสียง มีความศักดิ์สิทธิ์ มีสถานโบราณคดี รูปปั้น งานแกะสลัก ภาพวาด งานสถาปัตยกรรม

ที่มีความเก่าแก่ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น สิ่งปลูกสร้าง มีร่องรอยความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์จากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจ้าอธิการรุ่งโรจน์ อธิปัญญา และคณะ (2562: 125-140) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิษฐ์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิษฐ์มีความหลากหลายเป็นไปตามสภาพทางกายภาพตามภูมิศาสตร์จังหวัดอุดรดิษฐ์ โดยมีความหลากหลายทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน และศิลปวัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พระปราสาท อุโบสถ วิหาร สถูปเจดีย์ พระพุทธรูป ศาลาการเปรียญ หอไตร ที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชนชาติไทยสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และเทคโนโลยีการจัดการของผู้คนในสังคม เป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการในสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านโบราณคดี ศาสนสถาน วัฒนธรรม จารีตประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม สุนทรียศาสตร์ ฯลฯ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดนั้นนับว่ามีคุณค่า และมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะวัดเป็นแหล่งที่เชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชน และเป็นสถานที่รวบรวมมรดกศิลปวัฒนธรรม และศิลปกรรมอันวิจิตรงดงามเพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญา และความเป็นอัจฉริยะของบรรพบุรุษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ และคณะ (2564: 244-256) ที่วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่า จุดเด่นที่เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน คือ วัดวาอาราม วัดโบราณ ก่อนการสร้างบ้านแปลงเมืองที่ยังคงรักษารูปแบบเดิมเอาไว้ มีตำนานเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่เป็นของตนเอง มีศิลปะวัฒนธรรม ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนน่าน ภาพที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดน่าน คือ ภาพปู่ม่านย่าม่านภาพกระซิบรักบันลือโลก มีผ้าทอที่มีลวดลายโบราณ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ผ้าลายน้ำไหล รวมถึงวิถีชีวิตที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษเหล่านี้ยังคงถูกบอกเล่า และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนน่านที่อยู่แบบเรียบง่าย ไม่เร่งรีบ ทำให้คนที่มาเที่ยวน่านรู้สึกสุขกายสบายใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณลี ไชยเสน (2560) ที่วิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนบ้านธาตุอิงฮัง เมืองโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลของการวิจัย พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในบ้านธาตุอิงฮัง มีพระธาตุอิงฮัง มีประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ มีประเพณีอันหลากหลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ รวมถึงวิถีชีวิตของประชาชน เช่น บุญเฉลิมฉลองพระธาตุอิงฮัง พิธีกรรมเลี้ยงบ้าน หรือผีมะเหล็กหลักคุณ และมีงานบุญสืบสานประเพณีที่เก่าแก่ดั้งเดิมทั้งสิบสองเดือน

## 2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เนื่องด้วยการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เปรียบเสมือน "ปากกับสัตว์ป่า" หรือ "ปลากับน้ำ" เพราะว่าหากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงก็จะทำให้การท่องเที่ยวไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องได้ศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2555) ที่กล่าวว่า เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน จำเป็นต้องได้มีการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เน้นให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ซึ่งการแก้ไขปัญหาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องเริ่มจากตัวมนุษย์อันเป็นตัวต้นเหตุเสียก่อน ซึ่งคนทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชนระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ และส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการป้องกัน แก้ไข พัฒนา ฟื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์ (2560: 47-62) ที่วิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขยวาน บ้านดอนแดง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขยวานอยู่ในระดับสูง เพราะว่าประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ และนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนที่ตนเป็นเจ้าของอยู่ ดังนั้น รัฐควรให้ความสนใจกับชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา และการสื่อความหมายธรรมชาติว่ามีความสำคัญอย่างไร และควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในอนาคต ประสาน และร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกสร้าง และบำรุงพื้นที่ให้ชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ และทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรของชุมชนมากขึ้น



### 3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และมีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากว่าธุรกิจท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากต่อการดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยว เพราะเป็นธุรกิจด้านการบริการโดยเน้นการอำนวยความสะดวกทางด้านต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัย การจำหน่ายสินค้า อาหาร บริการขนส่ง และการบริการนำเที่ยว เพื่อสามารถดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (2551) ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวไว้ว่า “ธุรกิจนำเที่ยว” คือ ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว เพื่อเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่ อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฉา ปัญญา (2563: 20-44) ที่วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์การตลาดดิจิทัลเชิงกลยุทธ์: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้สรุปความหมายของธุรกิจท่องเที่ยวเอาไว้ว่า “ธุรกิจท่องเที่ยว” เป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก และมักใช้ในความหมายของการรวมทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรง และโดยอ้อม เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง ประกอบด้วย ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจรถเช่า ธุรกิจการบิน ธุรกิจของที่ระลึก ของฝาก และผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยทางอ้อม ประกอบด้วย ร้านอาหาร ผู้ผลิตงาน หัตถกรรมพื้นบ้าน ผู้ประกอบการรายเล็ก ในท้องถิ่น ธุรกิจสปา ร้านนวดแผนโบราณ สถานเสริมความงาม สถานพยาบาลเฉพาะทาง เป็นต้น

### 4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากว่าการจัดทำกรท่องเที่ยวต้องได้คำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวที่แสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวให้มากที่สุด พร้อมทั้งคนในชุมชน ก็ได้ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ที่ดี น่าจดจำ และเกิดความพึงพอใจในสินค้า และบริการทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องได้ศึกษาตลาดการท่องเที่ยว

ศึกษาความต้องการ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งควรมีการโฆษณา และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหลากหลายช่องทาง เพื่อดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชชา โชติกำจร และคณะ (2560: 429-437) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนา และจัดการอุปสงค์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ และทักษะ สามารถเป็นผู้นำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปจัดระเบียบเกี่ยวกับที่พัก รีสอร์ท จัดการปัญหาการจราจร ปัญหาขยะตกค้าง และห้องน้ำไม่เพียงพอ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดเพชรบูรณ์ กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถเพิ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ให้มาเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา แสงลิมสุวรรณ และคณะ (2555: 139-146) ที่วิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวรับรู้ และสนใจมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านหลากหลายช่องทาง เช่น ผ่านสื่อ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การพูดแบบปากต่อปาก การจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการภาพถ่าย หรือการใช้สื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์เพื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว และแนวความคิดอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบเนื่องต่อไป

##### 5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุกรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดทำในรูปแบบการสนับสนุน การส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างจริงจัง และต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธการไวทยาภา (2560) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผล ในส่วนของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการนำผลประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการปลูกจิตสำนึกให้แก่กลุ่มคนรุ่นหลังเกิดความหวง

แพทย์พยาบาลให้คงอยู่นานที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา สมศิลา และคณะ (2561: 103-123) ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สรุปว่า องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน

## 6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เพราะว่าการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้คนในชุมชน พร้อมทั้งนักท่องเที่ยวเกิดความรักความหวงแหน ความเข้าใจต่อทรัพยากรที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ดังนั้น นักวิชาการ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมการให้ข้อมูล ให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้รู้วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน รวมทั้งทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนต่อไปจากรุ่นสู่รุ่นให้ยาวนานที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ พันธธรรม และคณะ (2563: 89-106) ที่วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จการบริหารจัดการด้านการให้ความรู้ และจิตสำนึกเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ประชาชนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกชุมชนจะต้องตระหนักโดยเฉพะอย่างยิ่งบุคลากรของชุมชนจะต้องมีความรู้ ทั้งในเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่คงรักษาไว้ซึ่งการอนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ ชุมชนควรกำหนดกติกา กฎเกณฑ์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้คนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ตระหนัก และรับรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์จิรา สุขบรรจง (2559: 111) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนามมดแดง อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวนั้น หน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่าย ซึ่งเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงความหมายที่แท้จริงของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทุกฝ่ายเกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่หนามมด

แดง เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรที่จะมาทดแทนในอนาคต ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนในท้องถิ่น โดยการร่วมกับโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เยาวชนได้เข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

### **ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย โดยรายละเอียดของการอภิปรายในแต่ละด้าน มีดังนี้

#### **1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ**

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เพราะว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในด้านการตัดสินใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ พร้อมทั้งสามารถทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนได้กล้าคิด กล้าเสนอสภาพปัญหา และเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (2561: 126-127) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในจังหวัดนครนายกมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น และกล่าวได้ว่า ประชาชนนั้น คือ กลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ฉะนั้น การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจบางประการในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้นนั้นย่อมเป็นสิ่งพึงประสงค์เพื่อให้การปฏิบัติงาน หรือการพัฒนาท้องถิ่นนั้นตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ (2564: 27-41) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเอาไว้ว่า

เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นกันระหว่างประชาชน ผู้บริหาร และบุคลากรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครสกลนครร่วมกัน

## 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เพราะว่าคนในชุมชนได้ให้ความสำคัญในเรื่องความสะอาด สวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว และยังเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน พร้อมทั้งคนในชุมชนยังรู้จักเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ชุมชนเป็นอย่างดีมากกว่าคนข้างนอกพื้นที่ ซึ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความสะดวกสบาย ซึ่งเป็นผลดีทำให้การดำเนินงานมีความสำเร็จเร็วขึ้น อีกอย่างคนในชุมชนยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงาน ให้การบริการข้อมูลข่าวสารอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (2557) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าประชาชนมีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา มีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และมีความสามารถต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกว้าง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณณทัต บณขุนทด และคณะ (2562: 209-222) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชนอยู่ในระดับมาก และประเด็นมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาในชุมชนอยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนา มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรม และมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน

## 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขายของที่ระลึก หรืออาหาร

ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เพราะการที่คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีความเหมาะสม และเท่าเทียมกันนั้น เป็นเรื่องที่ดีมากเพราะสามารถดึงดูดใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้คนในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552: 95) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วยความตระหนักรู้ที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงต้องแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม และทั่วถึง เพื่อสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ อันจะกระตุ้นให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ลัดดาวร ดวงบุปผา (2557: 74-76) ที่วิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองแบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการผลิตสินค้า และบริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการแสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตประสงค์ สุธิเดช (2560) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน บ้านนาด้วง เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลของการวิจัย พบว่า เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาด้วง และเพื่อลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงการให้ความสำคัญในการร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้มีความยั่งยืนไว้ให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมในการใช้ และเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ให้ได้ยาวนานที่สุดนั้น คือ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดเตรียมชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล และที่สำคัญคือควรได้รับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมในชุมชนที่เป็นธรรมด้วยอย่างเท่าเทียมกัน

#### 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 1 เพราะความสะอาดสวยงาม และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สามารถทำให้คนในชุมชนได้รับรู้ผลของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น รับรู้ถึงผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบจากการดำเนินงาน รับรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้น รับรู้ถึงการนำใช้ทรัพยากรทางด้านต่าง ๆ นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งรัตน์ สระแก้ว (2563: 98) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดินจี่ อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ทางด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ควรประกอบด้วย 1) จัดตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว 2) มีการติดตามประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) เปิดเผยข้อมูลงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ และ 4) ประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เฉลียวชาติ (2560) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นในลักษณะของการแต่งตั้งผู้แทนจากภาคประชาชนเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานได้อย่างทั่วถึง และมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ควรนำเสนอผลการดำเนินงานให้ประชาชนภายในชุมชนได้รับทราบด้วยตนเองต่อที่ประชุมด้วย

### **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

การกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้มาจากผลการวิจัยบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรายละเอียดมีดังนี้

**ผลการวิจัย บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม** พบว่า ควรประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ ควรมีวัดวาอาราม พิพิธภัณฑสถานโบราณคดี ศิลปะ รูปปั้น หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด งานแกะสลัก มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการดำรงชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเฉพาะตัว 2) ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม คือ ควรศึกษาจุดเด่นจุดด้อยของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว ควรวางแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ควรจัดกิจกรรม

ที่หลากหลายเพื่อกระจายความรู้ความเข้าใจ รู้ นำ ใช้ รู้รักษา รู้พัฒนาให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน 3) ด้านธุรกิจท่องเที่ยว คือ ควรนำใช้บุคลากร งบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพมากที่สุด และไม่สิ้นเปลือง ควรสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อม เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ควรรับรู้ถึงจุดเด่นของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของชุมชน ควรมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยว มีการโปรโมท หรือโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวผ่านหลายช่องทางเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับรู้อย่างทั่วถึง 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น คือ ควรเน้นให้คนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และมีความต่อเนื่องในแต่ละด้าน เช่น ด้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และ 6) ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ควรจัดสัมมนา อบรม หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่อง เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ มีความเข้าใจ รู้วิธีนำใช้ รู้วิธีการพัฒนา รู้วิธีการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้ทรงคุณค่า รวมทั้งสร้างจิตสำนึกที่ดีให้คนในชุมชนมีความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้เกิดความยั่งยืน

**ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น** พบว่า ควรให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ควรมีส่วนร่วมในที่ประชุมเพื่อปรึกษาหารือเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสรร ควบคุม กระจายความรู้ กระจายผลประโยชน์ ปกป้องรักษา คุ้มครอง และการนำใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปใช้ได้อย่างยาวนานที่สุด 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การประสานงาน การบริการ การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน พร้อมประกอบส่วนด้านแรงงาน เช่น การดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยชีวิต และทรัพย์สินของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น มีอาชีพ มีรายได้ มีปัจจัยที่อำนวยความสะดวกสบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน หรือสาธารณูปโภคที่ดี เช่น มีไฟฟ้า มีน้ำประปาใช้ที่เพียงพอ การเดินทางเข้าสู่ชุมชน และเส้นทางภายในชุมชนมีความสะดวกสบาย คนในชุมชนมีวิถีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความมั่นคงมากขึ้น และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล คือ ควรได้รับความชัดเจน และมีความเหมาะสมในการติดตาม ประเมินผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยต้องครอบคลุมในแต่ละด้าน เช่น การจัดสรร บุคลากร จัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ



นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว การคุ้มครอง และนำใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นได้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และมีความเห็นว่าให้ความเป็นเอกภาพในด้านการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของตน พัฒนาคุณภาพชีวิตการเป็นอยู่ให้ดีขึ้น พัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการด้วยการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่คนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นหลังให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ของตน พร้อมทั้งแนะนำให้รู้วิธีนำใช้ รู้วิธีการพัฒนา และรู้วิธีการปกป้องรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้คงอยู่ยาวนานที่สุด ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ต้องทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังให้ได้มากที่สุด มีความต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ประกอบด้วย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

### ข้อเสนอแนะ

ผ่านการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สภาวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนลาว สามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว รวมถึงผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงานต่าง ๆ ตลอดจนถึงรูปแบบหรือการปฏิบัติในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยรายละเอียดมีดังนี้

#### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้คนในชุมชนท้องถิ่นเพิ่มความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานเอกชน ตลอดจนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทุกภาคส่วนให้มีการร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นเงื่อนไขที่ดีในการสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนให้มีความมั่นคง และยั่งยืน
2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาภาพลักษณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรมที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนท้องถิ่นนั้นสร้างให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้คนใน

ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนในแต่ละด้าน แต่ละชั้นตอนมากยิ่งขึ้น

3. หน่วยงานภาครัฐควรมีนโยบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้กลายเป็นการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายท่องเที่ยวที่ครบวงจรด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

4. หัวหน้า รวมทั้งเจ้าหน้าที่แผนกแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต เจ้าหน้าที่ห้องกานแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวนครโกสอนพรมวิหาร รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรนำผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนของตนได้

#### **ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ**

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการวางแผนบริหารจัดการ กำหนดเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน เพื่อความสะดวกสบาย และเข้าใจง่ายในการดำเนินงาน

2. หัวหน้า รวมทั้งเจ้าหน้าที่แผนกแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต เจ้าหน้าที่ห้องกานแกล่งข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวนครโกสอนพรมวิหาร รวมถึงผู้นำชุมชนควรมีการจัดประชุม เพื่อปรึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการนำใช้ ปรับปรุง และแก้ไขแนวทาง หรือรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อจัดสรรให้มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับความต้องการ และสร้างความมั่นคงเข้มแข็งให้กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

3. หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ควรมีการจัดตั้ง หรือสร้างศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวไว้ให้กับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวก็จะสามารถติดต่อรับข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง และสามารถเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ ที่ชุมชนได้โดยตรง

4. หน่วยงานภาครัฐ ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน ให้มีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจ หรือตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในชุมชนของตนอย่างต่อเนื่อง

5. เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต เจ้าหน้าที่ห้อง กานแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวนครโกสอนพรหมวิหาร รวมถึงผู้นำชุมชน ควรยกระดับ ปรับปรุงระบบการสื่อความหมายให้มีความเข้าใจง่าย ทันสมัย และมีโครงสร้างการนำเสนอ เผยแพร่ โฆษณา ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน สามารถรับรู้ผ่านหลากหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องกระจายเสียงของชุมชน ป้ายสื่อความหมาย เอกสาร และผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้อย่างทั่วถึง และเป็นเงื่อนไขที่ดีในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

6. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการกระจายความรู้ โดยการฝึกทักษะ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมให้กับคนในชุมชนให้มากกว่าเดิมในทุกด้าน ทุกขั้นตอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ พร้อมทั้งเป็นการกระจายผลประโยชน์ให้กับคนในชุมชนได้ทั่วถึง

7. ผู้นำชุมชน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่รับผิดชอบชุมชนควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนโดยเฉพาะเด็ก หรือเยาวชนรุ่นสืบทอดให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าเดิม เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ เพิ่มทักษะ อีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดี เพื่อก่อให้เกิดความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนให้เกิดความยั่งยืน

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยที่ขยายการศึกษาไปยังชุมชนอื่นที่ภายในแขวงสะหวันนะเขต ที่มีบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวพระธาตุโพน เมืองไซพูทอง แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนด้วย

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 5 As ได้แก่ Attraction (สิ่งดึงดูดใจ) Accessibility (ความสามารถในการเข้าถึง) Amenity (สิ่งอำนวยความสะดวก) Accommodation (ที่พัก) และ Activity (กิจกรรม) เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางหรือรูปแบบ และจัดเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ พัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ให้กับหัวหน้า รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดถึงคนในชุมชนบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ควรศึกษาภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นบ้านธาตุอิฮัง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานเอกชน เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อจะได้นำไปเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำธุรกิจท่องเที่ยวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยการพัฒนาอีกด้วย

4. ควรศึกษาถึงผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ครอบคลุมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และเป็นแนวทางที่ดีต่อการวางแผนจัดการกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตให้มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อชุมชน



## บรรณานุกรม

- กระทรวงแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว. 2559. **วิสัยทัศน์ 2030, ยุทธศาสตร์ถึงปี 2025 และแผนพัฒนาทางด้านแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว ของ สปป ลาว ปี 2016-2020.** กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ และศรีนยา แสงลี้มสุวรรณ. 2555. **การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน.**วารสารนักบริหาร ,32 (4), 139-146.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2551. **เที่ยวให้รู้ เปิดประตูสมอง.** กรุงเทพฯ: เอ็กซ์พลอเรอร์ชาแนล. กฤติยา สมศิลา และคณะ. 2561. **ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพน อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์.** วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(1), 103-123.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. 2556. **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.** ภาควิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้น จาก <http://tourism-dan1.blogspot.com/>
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. 2555. **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กุลวดี ละม้ายจีน. 2551. **เอกสารประกอบการสอนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- กุสุมา เขียวเพกา. 2560. **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.** [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา <http://mapol.soc.ku.ac.th/wp-content/uploads/2017/09/31.pdf>
- เกวลิน หนูสุทธิ. 2559. **การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จิตประสงค์ สุลิเดช. 2560. **การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน บ้านนาด้วง เมืองวังเวียง แขวงเวียงจันทร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จันทร์จิรา สุขบรรจง. 2559. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: คัดดีโสภาการพิมพ์.
- เจ้าอธิการรุ่งโรจน์ อธิปัญญา และคณะ. 2562. **การพัฒนาเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์.** วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ, 1(2), 125-140.

- ชานนท์ ภัทรจารี. 2563. การมีส่วนร่วมของชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ดีของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 147-169.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. 2540. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ชาติรี แก้วมา. 2549. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชญชิตา นาคภพ. 2561. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรอินทรีย์ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 8(20), 71-80.
- ชูวิทย์ ศิริเวชกุล. 2544. การท่องเที่ยวเชิงชุมชน และการจัด Homestay. จุลสารการท่องเที่ยว.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2542. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โปรแกรมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. 2560. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ.
- ณัฐวุฒิ ปัญญา. 2563. การสร้างสรรค์การตลาดดิจิทัลเชิงกลยุทธ์: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย, วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 10(1), 20-44.
- ณัฐธิดา ชัยสงคราม และคณะ. 2560. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งมรดกของเทศบาลเมืองสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารร่วมพฤษภูมิ มหาวิทยาลัยเกริก, 35(2), 82-98.
- ณัฐอัมรินทร์ อินทบำรุง และคณะ. 2564. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะสมุย. วารสารนวัตกรรมการบริหาร และการจัดการ, 9(2), 82-96.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2547. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2552. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. 2526. การพัฒนาชุมชน วิถีระดมการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- ธนิศร ยืนยง. 2561. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก. มหาวิทยาลัยปทุมธานี. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์, 5(2), 119-135.
- ธีร์ปวีตร ทิมเสื่อ. 2553. ทศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จิระดา เดียบแหลม. 2559. แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัด **เชียงใหม่**. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2543. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**.  
 ขอนแก่น: โรงพิมพ์ทัศนวิทยา
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2546. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**.  
 ขอนแก่น: โรงพิมพ์ทัศนวิทยา
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่  
 2. กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิคม จารุมณี. 2536. **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร
- นำชัย ทนุผล. 2542. **การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวคิด และวิธีการ**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย  
 แม่โจ้.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่: คณะ  
 มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยว  
 แห่งประเทศไทย.
- ปิ่นนัทธ์ บนขุนทด และคณะ. 2562. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบล  
 สาม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 6(1), 209-222.
- ปัญญา เฉลียวชาติ. 2560. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การ  
 บริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**.  
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.  
 สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2564,  
 จาก [http://ns.nsr.u.ac.th/bitstream/nsru/183/1/Punya\\_chalieochar.pdf](http://ns.nsr.u.ac.th/bitstream/nsru/183/1/Punya_chalieochar.pdf)
- ปธาน สวรรณมงคล. 2526. **ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมี  
 ส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์ โสภการพิมพ์
- ปิยพร ทาวีกุล. 2544. **ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**.  
 กรณีศึกษา: บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง วิทยานิพนธ์ปริญญา  
 มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยว แขวงสะพานนะเขต. 2558. **แผนพัฒนา และส่งเสริมการ  
 ท่องเที่ยว แขวงสะพานนะเขตปี 2019-2025**.
- แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะพานนะเขต. 2562. **แผนพัฒนา และส่งเสริมการ  
 ท่องเที่ยว แขวงสะพานนะเขตปี 2019-2025**.

- พจนานวน สนวนศรี. 2546. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต และ  
 ธรรมชาติ
- พีรพล ไชยพงศ์. 2539. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิต  
 ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน**. สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร.
- พระสุวรรณ สุเมธปัญญา และคณะ. 2562. **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.  
 วารสารศึกษาศาสตร์ มจร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 7(1), 283-291.
- พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์. 2560. **การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม  
 พื้นที่ชุ่มน้ำหนองไชยวาน บ้านดอนแดง อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม**.  
 วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 13(2), 47-62.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบ  
 ทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา  
 ปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภ  
 การพิมพ์.
- ภริณี ถิ่นภรณ์. 2554. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ**.  
 กรณีศึกษา: ชุมชนมาบชุลุด อ.เมือง จ.ระยอง
- ภูสวัสดิ์ สุขเลี้ยง. 2545. **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด  
 อำเภอยางป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
 สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนรัตน์ ใจเอื้อ และคณะ. 2558. **รูปแบบการตลาดเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม  
 กรณีศึกษาชุมชนบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม**.  
 วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 12-24.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. 2541. **การจัดการการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. 2548. **การพัฒนาเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในกลุ่มแม่น้ำโขง**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัย  
 สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยิ่งรัตน์ สระแก้ว. 2563. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ตำบลดิ่ง  
 อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ยุทธการ ไวยอาภา. 2553. **การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน  
 อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่: ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital "วช."**
- ยุทธการ ไวยอาภา. 2560. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. เชียงใหม่: หจก.พลอยกานพิมพ์.



- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. 2544. การท่องเที่ยวชุมชน: "LIFE-SEEING VS SIGHTSEEING". จุลสารการท่องเที่ยว, 5-9.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2547. เอกสารบทความเรื่องหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. (ระบบออนไลน์) แหล่งที่มา <http://lib.ac.th/article/tourism/0007.pdf>
- ลัดดาวร ดวงบุปผา. 2557. กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองแขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วรพงศ์ ผูกภู และคณะ. 2564. รูปแบบการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาพื้นที่ต้นแบบชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564.  
จาก <https://www.randdcreation.com/content/6832/การพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน-sdgs>.
- วรรณมา วงษ์วานิช. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาติกา แสนคำ. 2545. การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิชาญ ฤทธิธรรม และคณะ. 2564. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร, วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร, 8(5), 27-41.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. 2555. สิ่งแวดล้อมศึกษาในยุคโลกร้อน. พิษณุโลก: พิษณุโลกดอทคอม.
- วิรพล ทองมา แลประเจต อำนวย. 2547. ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิรพล ทองมา. 2549. การส่งเสริมอาชีพทางเลือกในการประกอบอาชีพในชุมชนบนพื้นที่สูง เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ ศูนย์พัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดลำพูน กรมพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้
- วิษณุ หยกจินดา. 2557. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพร ถาวรวิสิทธิ์ และคณะ. 2564. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน, วารสารสมาคมนักวิจัย, 26(1), 244-256.
- เศกสรรค์ ยงวณิชย์. 2555. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน แนวคิดหลักการและการจัดการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย. 2540. การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิง

- นิเวศ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม. 2551. **พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และ มัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551.** สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564.  
[https://www.mots.go.th/download/article/article\\_20150303145715.pdf](https://www.mots.go.th/download/article/article_20150303145715.pdf)
- สินธุ์ สโรบล และคณะ. 2545. **แนวทางพิจารณาและการสนับสนุนการวิจัยเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น.** เชียงใหม่ สำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว).
- สินธุ์ สโรบล. 2546. **การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิด และประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.** โครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยว และชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่: วนิดาเพรส
- สุถี เสริฐศรี. 2557. **แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร.
- สุพิชชา โชติกำจร และคณะ. 2560. **การพัฒนาและจัดการอุปสงค์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์.** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- สุพิชญา บุญคำ. 2560. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย.** วารสารงานวิจัย และพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12(40), 75-84.
- สมเกียรติ พันธธรรม และคณะ. 2563. **รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก กรณีศึกษา ชุมชนปากน้ำประแส จังหวัดระยอง.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 16(3), 89-106.
- สุรีย์ เข้มทอง. 2555. **ชุดวิชาการจัดการการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว และโรงแรม.**  
 [เอกสารประกอบการสอน] (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุวรรณลี ไชยเสน. 2560. **การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของบ้านธาตุอิงฮัง เมืองไคสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อคิน รพีพัฒน์. 2547. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสังคม และวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภการพิมพ์
- อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์. 2542. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาชุมชน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม** เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์. 2540. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: อุลบลกิจออฟเซ็ท

Cohen J. and Uphoff N. 1980. **Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity**. World Development.

Fornaroff. 1980. A. **Community involment in Health System for Primary Health Care**. Geneva: World Health Organization. 104.





ภาคผนวก



ภาคผนวก ก  
แบบสอบถาม

**แบบสอบถาม**

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”

โดย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA

สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้

\*\*\*\*\*

**คำชี้แจง**

แบบสอบถามนี้เป็นการหาข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ และระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากท่านนั้นจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่การงานของท่าน เพราะแบบสอบถามทุกฉบับจะไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และเป็นการร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้เป็นไปในทิศทางที่ดี ถูกต้อง และมีความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือ และขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมาตามมุมมอง หรือความคิดของท่านทุกประการ

หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

**แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ**

**ตอนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

**ตอนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

**ตอนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

**ตอนที่ 1:** ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูล

**คำชี้แจง:** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง  ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

**1.เพศ**

1) ชาย

2) หญิง

2.อายุ (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

- 1) ต่ำกว่า 20 ปี  2) 21-30 ปี
- 3) 31-40 ปี  4) 41-50 ปี
- 5) 51 ปี ขึ้นไป

3.ระดับการศึกษา

- 1) ไม่ได้รับการศึกษา  2) ประถมศึกษา
- 3) มัธยมศึกษา  4) อนุปริญญา ปวช. ปวส. หรือเทียบเท่า
- 5)ปริญญาตรี  6) สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพ

- 1) โสด  2) สมรส
- 3) หม้าย  4) หย่าร้าง/แยกกันอยู่

5. อาชีพ

- 1) นักเรียน นักศึกษา  2) รับราชการ
- 3) พนักงานบริษัทเอกชน  4) ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- 5) เกษตรกร  6) รับจ้าง
- 7) อื่น ๆ โปรดระบุ

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 4,000 บาท  2) 4,001-5,000 บาท
- 3) 5,001-6,000 บาท  4) สูงกว่า 6,000 บาท

7. ภูมิลำเนา

- มีภูมิลำเนาเป็นคนภายในแขวงสะหวันนะเขต
- มีภูมิลำเนาที่เป็นคนต่างแขวง

ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวัน  
 นะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 = มากที่สุด  
 4 = มาก  
 3 = ปานกลาง  
 2 = น้อย  
 1 = น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
<b>1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม</b>					
1.1 ชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม					
1.2 ชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ					
1.2 ชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง หรือซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีต					
1.3 ชุมชนมีศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก					
1.5 ชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ					
1.6 ชุมชนมีดนตรี ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจ					
1.7 ชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเอง					
1.9 ชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านาน					
<b>2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม</b>					
2.1 คนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชน					
2.2 มีกระบวนการให้การศึกษ เรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน					



รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2.3 มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน					
2.4 มีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้อง					
2.5 มีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน					
<b>3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว</b>					
3.1 นักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และ มีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์					
3.2 มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว					
3.3 การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบาย					
3.4 ชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์					
3.5 ชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหารเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยว					
<b>4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว</b>					
4.1 มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ					
4.2 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว					
4.3 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว					
4.4 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว					
4.5 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม					
<b>5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น</b>					
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
5.2 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
5.3 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
5.4 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
<b>6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว</b>					
6.1 ชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชน					
6.2 ชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว					
6.3 ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม					
6.4 ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน					

**ตอนที่ 3:** ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

**คำชี้แจง:** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ที่ตรงต่อระดับกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของท่าน

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
<b>1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</b>					
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
<b>2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน</b>					
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.5 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
<b>3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์</b>					
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการให้ความรู้ ข้อมูล ศึกษาอบรม รับความช่วยเหลือจากการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในชุมชน					

รายการ	ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (รายได้) จากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว					
3.3 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน ที่เป็นผลจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน					
3.4 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้าขายของที่ระลึก หรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน					
3.5 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่น					
<b>4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล</b>					
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม					
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว					
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว					
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวกและด้านลบ					

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือสำหรับการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ผู้วิจัย:

Saly SOUVANNAVONGSA

นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้



ภาคผนวก ข  
แบบสัมภาษณ์

**แบบสัมภาษณ์**

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”

โดย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA

สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้

\*\*\*\*\*

**คำชี้แจง**

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการหาข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากท่านนั้นจะได้รับความไว้เป็นความลับ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ปฏิบัติหน้าที่การงานของท่าน ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และเป็นการร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้เป็นไปในทิศทางที่ดี ถูกต้อง และมีความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือ และขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบคำถามอย่างตรงไปตรงมาตามมุมมอง หรือความคิดของท่านทุกประการ

หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) นี้ ได้นำใช้เครื่องมือแบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

**ส่วนที่ 1: ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์**

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. ตำแหน่งงาน.....
3. อายุการทำงาน.....
4. สถานที่ทำงาน.....
5. วุฒิการศึกษา.....

**ส่วนที่ 2:** ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวัน  
 นะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ควรมีอะไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อม อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการบริหารจัดการด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ และด้านการจัดการ เพื่อ  
 พัฒนารูรกิจท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ควรทำอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมควรมีการจัดทำการตลาดการท่องเที่ยว  
 อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น คนในชุมชนควรมี  
 ส่วนร่วมทางด้านใดบ้าง?

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ควรมีการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

**ส่วนที่ 3:** ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสณพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการประกอบส่วนของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น คนในชุมชนควรได้รับผลประโยชน์ อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....



4. ท่านคิดว่าการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือสำหรับการตอบแบบ  
สัมภาษณ์ในครั้งนี้

ผู้วิจัย:

Saly SOUVANNAVONGSA

นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้



**ภาคผนวก ค**

ผลการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบสอบถาม

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงผลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแบบสอบถาม

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			ค่า IOC	ค่า Validity
	1	2	3		
<b>ข้อคำถามในแบบสอบถาม</b>					
<b>บริบทพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธำมรงค์ นครโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว</b>					
<b>1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม</b>					
1.1 ชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างยาวนาน	1	1	0	2	0.67
1.2 ชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ	1	1	1	3	1.00
1.3 ชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม	1	1	1	3	1.00
1.4 ชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ	1	1	1	3	1.00
1.5 ชุมชนมีศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก	1	1	1	3	1.00
1.6 ชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเอง	1	1	1	3	1.00
1.7 ชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง หรือซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีต	1	1	1	3	1.00
1.8 คนในชุมชนมีวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร และธรรมเนียมการกินอาหารที่เป็นเอกลักษณ์	1	1	1	3	1.00
1.9 ชุมชนมีดนตรี ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจ	1	1	1	3	1.00
<b>2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม</b>					
2.1 มีการบริหารจัดการจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	1	1	1	3	1.00
2.2 มีการบริหารจัดการศึกษา เรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	1	1	1	3	1.00
2.3 คนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชน	1	1	1	3	1.00
2.4 มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	1	1	0	2	0.67
2.5 มีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้อง	1	1	1	3	1.00

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อความในแบบสอบถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			IOC	ค่า Validity
	ผลรวม				
	1	2	3		
<b>3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว</b>					
3.1 นักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุ๊ปทัวร์	0	1	1	2	0.67
3.2 มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.67
3.3 ชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรทัศน์ ป้ายโฆษณาสื่อออนไลน์	1	1	1	3	1.00
3.4 ชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านค้า ห้างร้าน ที่พัก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหารเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1.00
3.5 การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบาย	1	1	1	3	1.00
<b>4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว</b>					
4.1 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.67
4.2 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	0	1	1	2	0.67
4.3 มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	1	1	1	3	1.00
4.4 ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1	1	1	3	1.00
4.5 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1.00
<b>5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น</b>					
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1	1	1	3	1.00

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อความในแบบสอบถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			IOC	ค่า Validity
	1	2	3		
5.2 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเชิงวัฒนธรรม	1	1	0	2	0.67
5.3 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการที่เกี่ยวข้องเชิงวัฒนธรรม	1	1	1	3	1.00
5.4 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการที่เกี่ยวข้องเชิงวัฒนธรรม	1	1	1	3	1.00
<b>6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว</b>					
6.1 ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน	0	1	1	2	0.67
6.2 ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เกิดความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	0	1	1	2	0.67
6.3 ชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชน	1	1	1	3	1.00
6.4 ชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1.00
<b>การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสุมพิสัยโดยประชาชนลาว</b>					
<b>1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</b>					
1.1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	3	1.00
1.2 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	3	1.00
1.3 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	3	1.00
1.4 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	3	1.00

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			IOC	ค่า Validity
	1	2	3		
<b>ข้อคำถามแบบสอบถาม</b>					
1.5	1	1	1	3	1.00
1.5 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
<b>2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน</b>					
2.1	1	1	1	3	1.00
2.1 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.2	1	1	1	3	1.00
2.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.3	1	1	1	3	1.00
2.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.4	1	1	1	3	1.00
2.4 มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
2.5	1	1	1	3	1.00
2.5 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการใช้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน					
<b>3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์</b>					
3.1	1	1	0	2	0.67
3.1 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขายของที่ระลึกหรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม					
3.2	1	1	1	3	1.00
3.2 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (รายได้) จากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว					
3.3	1	1	0	2	0.67
3.3 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางด้านการศึกษา ฝึกอบรม ได้รับความรู้ ข้อมูล ศึกษาอบรม ได้รับความช่วยเหลือจากการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในชุมชน					
3.4	1	1	1	3	1.00
3.4 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่น					
3.5	1	1	1	3	1.00
3.5 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาดภายในชุมชน ที่เป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน					

## ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

ข้อความในแบบสอบถาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			IOC	ค่า Validity
	1	2	3		
<b>4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล</b>					
4.1 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	3	1.00
4.2 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	3	1.00
4.3 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0	1	1	2	0.67
4.4 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวก และด้านลบ	0	1	1	2	0.67
4.5 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1.00
<b>รวม:</b>				<b>143</b>	<b>47.71</b>

หมายเหตุ: ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

## มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{R}{N}$$

โดย

คือ IOC

คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

คือ R

คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คือ N

คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

แทนค่า

47.71

$$IOC = \frac{47.71}{52} = 0.91$$

52



ภาคผนวก ง  
ผลการทดสอบความเชื่อมั่น



ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้านบริบทพื้นที่ท่องเที่ยว บ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้อคำถามแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล (n=30) ค่าความเชื่อมั่น
<b>1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม</b>	
1.1 ชุมชนมีการสืบทอดส่งต่อขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างช้านาน	0.947
1.2 ชุมชนมีความเชื่อ และพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ	0.949
1.3 ชุมชนมีความเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม	0.948
1.4 ชุมชนมีโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ	0.951
1.5 ชุมชนมีศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก	0.950
1.6 ชุมชนมีภาษา และวรรณกรรมเป็นของตนเอง	0.952
1.7 ชุมชนมีงานสถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง หรือซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีต	0.950
1.8 คนในชุมชนมีวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร และธรรมเนียมการกินอาหารที่เป็นเอกลักษณ์	0.948
1.9 ชุมชนมีดนตรี/ละคร หรือมหรสพพื้นบ้านที่น่าสนใจ	0.950
<b>2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม</b>	
2.1 มีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดี และถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	0.947
2.2 มีกระบวนการให้การศึกษ เรียนรู้สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	0.949
2.3 คนในชุมชนตระหนัก รับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีผลต่อการท่องเที่ยวของชุมชน	0.949
2.4 มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน	0.951
2.5 มีความรู้ในการจัดการขยะที่ถูกต้องวิธี	0.949
<b>3. ด้านธุรกิจท่องเที่ยว</b>	
3.1 นักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เช่น มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส และมีทั้งนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวด้วยตนเอง และมาท่องเที่ยวแบบเป็นกรุปทัวร์	0.949

## ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถามแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล (n=30)
	ค่าความเชื่อมั่น
3.2 มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.948
3.3 ชุมชนมีการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น โทรศัพท์ ป้ายโฆษณา สื่อออนไลน์	0.947
3.4 ชุมชนมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหารเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยว	0.951
3.5 การคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนมีความสะดวกสบาย	0.948
<b>4. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว</b>	
4.1 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างการรับรู้ และประสบการณ์ที่ ดีแก่นักท่องเที่ยว	0.950
4.2 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนมีความพร้อมเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวแก่นัก ท่องเที่ยว	0.947
4.3 มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	0.950
4.4 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	0.949
4.5 ชุมชนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	0.947
<b>5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น</b>	
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	0.948
5.2 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0.947
5.3 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0.949
5.4 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	0.948
<b>6. ด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการกับท่องเที่ยว</b>	
6.1 ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน	0.949
6.2 ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อความหมายให้สมาชิกชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม	0.950

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

ข้อความถามแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล (n=30) ค่าความเชื่อมั่น
6.3 ชุมชนมีการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชน	0.950
6.4 ชุมชนมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	0.948

**หมายเหตุ:**

ถ้าหากว่าผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา  $\alpha$  เกินกว่า 0.70 ขึ้นไป ถือว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.950 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้



ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮ้าง นครโกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้อคำถามแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล (n=30)
	ค่าความเชื่อมั่น
<b>1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</b>	
1.1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม เพื่อสร้างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.885
1.2 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.888
1.3 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.884
1.4 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.886
1.5 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการแบ่งปันผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.886
<b>2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน</b>	
2.1 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.888
2.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.882
2.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.885
2.4 มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.882
2.5 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.890
<b>3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์</b>	
3.1 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายสินค้า ขายของที่ระลึกหรืออาหารให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม	0.892
3.2 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (รายได้) จากการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว	0.890

ตารางภาคผนวกที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถามแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล (n=30)
	ค่าความเชื่อมั่น
3.3 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางด้านการให้ความรู้ ข้อมูล ศึกษาอบรม รับความช่วยเหลือจากการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในชุมชน	0.895
3.4 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเป็นผลมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่น	0.890
3.5 มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนที่เป็นผลจากท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน	0.895
<b>4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล</b>	
4.1 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	0.890
4.2 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน	0.887
4.3 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	0.891
4.4 มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านบวกและด้านลบ	0.887
4.5 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการดูแลรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	0.883

**หมายเหตุ:**

ถ้าหากว่าผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา  $\alpha$  เกินกว่า 0.70 ขึ้นไป ถือว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.893 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้



ภาคผนวก จ

เอกสารขอความอนุเคราะห์



ที่ อว 69.1.1/01

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย  
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

12 มกราคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน หัวหน้าแผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะพานนະເຂດ

ด้วย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA รหัส 6209302012 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากท่านพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในแผนกแถลงข่าววัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะพานนະເຂດ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะพานนະເຂດ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี อาจารย์ ดร. ยุทธการ ไวยอาภา เป็นที่ปรึกษาหลัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

คณบดีคณะพัฒนาการท่องเที่ยว

โทรศัพท์ 053-875151

โทรสาร. 053-875166



ที่ อว 69.1.1/02

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย  
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

12 มกราคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน หัวหน้าห้องการแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต

ด้วย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA รหัส 6209302012 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากท่านท่านพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในหัวหน้าห้องการแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮัง นครไกสอนพรมวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี อาจารย์ ดร. ยุทธการ ไวยอาภา เป็นที่ปรึกษาหลัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)  
คณบดีคณะพัฒนาการท่องเที่ยว

โทรศัพท์ 053-875151

โทรสาร. 053-875166



ที่ อว 69.1.1/03



คณะพัฒนาการท่องเที่ยว  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย  
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

12 มกราคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายบ้านธาตุดึงฮ้าง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต

ด้วย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA รหัส 6209302012 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากท่านพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านธาตุดึงฮ้าง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุดึงฮ้าง นครโกสอนพรมิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี อาจารย์ ดร. ยุทธการ ไวยอากาศ เป็นที่ปรึกษาหลัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

คณบดีคณะพัฒนาการท่องเที่ยว

โทรศัพท์ 053-875151

โทรสาร. 053-875166

ที่ อว 69.1.1/04



คณะพัฒนาการท่องเที่ยว  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้  
ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย  
จังหวัดเชียงใหม่ 50200

12 มกราคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน หัวหน้าห้องการແຂ່ງຂ່າວ วัฒนธรรม และท่องเที่ยว เมืองໄຊຊຸທອງ แขวงสะหวันนะเขต

ด้วย Mr. Saly SOUVANNAVONGSA รหัส 6209302012 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ จากท่านซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในห้องการແຂ່ງຂ່າວ วัฒนธรรม และท่องเที่ยว เมืองໄຊຊຸທອງ พร้อมเจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในบ้านโพนธาตุ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วัดพระธาตุโพน เมืองໄຊຊຸທອງ แขวงสะหวันนะเขต เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวบ้านธาตุอิงฮัง นครโกสอนพรวิหาร แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี อาจารย์ ดร. ยุทธการ ไวยอาภา เป็นที่ปรึกษาหลัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ แก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

คณบดีคณะพัฒนาการท่องเที่ยว

โทรศัพท์ 053-875151

โทรสาร. 053-875166



ภาคผนวก ฉ  
รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

### รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

#### เจ้าหน้าที่แผนกแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต

ชื่อ-สกุล	ท่าน นาง จันทะวง แก้วมะนิวัน
ตำแหน่งงาน	หัวหน้าหน่วยงานวัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
อายุการทำงาน	15 ปี
สถานที่ทำงาน	แผนกแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี
วันที่สัมภาษณ์	2 มิถุนายน 2564
ชื่อ-สกุล	ท่าน บุญเลิง อินทิสัก
ตำแหน่งงาน	รองหัวหน้าหน่วยงานวัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
อายุการทำงาน	20 ปี
สถานที่ทำงาน	แผนกแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี
วันที่สัมภาษณ์	2 มิถุนายน 2564
ชื่อ-สกุล	ท่าน อะนุสั๊ก ปะสิต
ตำแหน่งงาน	วิชาการหน่วยงานท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
อายุการทำงาน	13 ปี
สถานที่ทำงาน	แผนกแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงสะหวันนะเขต
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี
วันที่สัมภาษณ์	2 มิถุนายน 2564

#### เจ้าหน้าที่ห้องการแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร

ชื่อ-สกุล	ท่าน ลาดสะดา พิมมะจัก
ตำแหน่งงาน	หัวหน้าห้องการแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร
อายุการทำงาน	18 ปี
สถานที่ทำงาน	ห้องการแกลงข้าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี
วันที่สัมภาษณ์	14 มิถุนายน 2564

ชื่อ-สกุล ท่าน บุญชู ทะนุสิน  
 ตำแหน่งงาน รองผู้อำนวยการแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร  
 อายุการทำงาน 16 ปี  
 สถานที่ทำงาน ห้องการแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี  
 วันที่สัมภาษณ์ 14 มิถุนายน 2564

ชื่อ-สกุล ท่าน พูเงิน วอละเตด  
 ตำแหน่งงาน รองผู้อำนวยการแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร  
 อายุการทำงาน 13 ปี  
 สถานที่ทำงาน ห้องการแกลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว นครโกสอนพรมวิหาร  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี  
 วันที่สัมภาษณ์ 14 มิถุนายน 2564

#### เจ้าหน้าที่ภาคส่วนต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านธาตุดึงฮ้าง

ชื่อ-สกุล ท่าน พงสะหวัด แก้วไชยะมุงคุณ  
 ตำแหน่งงาน รับผิดชอบด้านการบริหาร และคุ้มครองสถานที่ บ้านธาตุดึงฮ้าง  
 อายุการทำงาน 20 ปี  
 สถานที่ทำงาน ชุมชนบ้านธาตุดึงฮ้าง  
 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี  
 วันที่สัมภาษณ์ 28 พฤษภาคม 2564

ชื่อ-สกุล ท่าน เน จันทะวิไล  
 ตำแหน่งงาน รับผิดชอบด้านวัฒนธรรม และสังคม บ้านธาตุดึงฮ้าง  
 อายุการทำงาน 12 ปี  
 สถานที่ทำงาน ชุมชนบ้านธาตุดึงฮ้าง  
 วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษา  
 วันที่สัมภาษณ์ 28 พฤษภาคม 2564

ชื่อ-สกุล	สอนไข บุญยะเด็ด
ตำแหน่งงาน	ผู้รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ และการเงิน บ้านธาตุดึงฮ้าง
อายุการทำงาน	10 ปี
สถานที่ทำงาน	ชุมชนบ้านธาตุดึงฮ้าง
วุฒิการศึกษา	มัธยมศึกษา
วันที่สัมภาษณ์	28 พฤษภาคม 2564

### รายชื่อผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

1. ท่าน นาง จันทะวง แก้วมะณีวัน
2. ท่าน นาง หวานทอง ไชยสุเลียน
3. ท่าน บุญเลิง อินทิสัก
4. ท่าน อ่อนตา จันทะวง
5. ท่าน วิไลออน ไชยะขัน
6. ท่าน โทลี่ วงโพสี
7. ท่าน บุญสะคอง สีทะวง
8. ท่าน แสนวิไล ชมชอบ
9. ท่าน บ่อแสงคำ จุลมนตรี
10. ท่าน นาง แววมะณี จิตมะณี
11. ท่าน นาง คำพูน คำวรรณาลี
12. ท่าน นาง สหลองไข จันทะพุดอน
13. ท่าน นาง พุดสติ เมืองโคด
14. ท่าน นาง จิตดาวอน
15. ท่าน อะนุสั๊ก ปะสิทธิ
16. ท่าน คำหมั้น วงสาลี
17. ท่าน สีเฉลิมชัย ฮู่โสพา
18. ท่าน ลาดสะดา พิมมะจัก
19. ท่าน พูเงิน นอละเดช
20. ท่าน บุญชู ทะนุสิน

21. ท่าน โสภภาพร ไชยสิทธิเดช
22. ท่าน นาง ภูดาวรรณ อุ่นเมืองสัก
23. ท่าน นาง บุญถนอม ภาณุวง
24. ท่าน นาง สีสสมภู วิมลไทอง
25. ท่าน นาง จินตหลา วรณคำ
26. ท่าน นาง อินปิ่น สุกรร
27. ท่าน นาง สุขอำไพ พวงภูทอง
28. ท่าน เซพอน เนมมะวง
29. ท่าน สาคอน พรหมมะนีแสง
30. ท่าน สายธาน โภทิสาน
31. ท่าน พงสะหวัด แก้วไชยะมุงคุณ
32. ท่าน เน จันทะวิไล
33. ท่าน สอนไช บุญยะเดช
34. ท่าน พันโท ผิวพอน แสงสีลาทอง
35. ท่าน นาง นวน อ่อนมะนี
36. ท่าน ลี บุญลาดวิชา
37. พระ คำพันธ์ ไสบุญทอง
38. พระ บุญหลาย บุญมีไช
39. ท่าน ดวงตา สีพะจัน
40. ท่าน นาง เพชรสะหวัน พันทะมะนี
41. ท่าน นาง จอนนี ดาวมะนี
42. ท่าน นาง คำผู พิมวงสา
43. ท่าน บุญเลื่อม วิไลวง
44. ท่าน คำหมั่น พะจันท์สิทธิ
45. ท่าน นาง แก้วอุตอน หน่อลาด
46. ท่าน นาง วันนี ทำมมะวงสา
47. ท่าน คำผ่อน พันทะลังสี
48. ท่าน นาง พูวัน เพียนสมบัติ
49. ท่าน นาง อินปอน ไชยะเอก
50. ท่าน นาง คำเพชร พุดทะไสยะลาด



ภาคผนวก ข  
ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล





ภาพที่ 6 พระธาตุอิงฮัง



ภาพที่ 7 เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูล และผู้ช่วยเก็บข้อมูลการวิจัย



ภาพที่ 8 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงสะหวันนะเขต  
แขวงสะหวันนะเขต, สปป ลาว



ภาพที่ 9 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ห้องการແລງຂ່າວ ວັດນຸຣຣຸມ ແລະ ທ່ອງເທື່ຍວນຊຽໂກສອນພຣມວິຫາຣ  
ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ສປປ ລາວ



ภาพที่ 10 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บ้านธาตุดองฮัง

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	Mr. Saly SOUVANNAVONGSA
เกิดเมื่อ	15 กันยายน 2529
ประวัติการศึกษา	พ.ศ 2551 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการเงิน-การธนาคาร Settha Business Administration College นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว พ.ศ 2554 ปริญญาตรี สาขาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว พ.ศ 2557 ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจทั่วไป คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว พ.ศ 2564 ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
ประวัติการทำงาน	พ.ศ 2551-2552 พนักงานต้อนรับ โรงแรม City Inn Vientiane Hotel นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว พ.ศ 2553-2555 เจ้าหน้าที่ควบคุมบัญชีคลังสินค้า บริษัท Souvanny Home Center นครหลวงเวียงจันทน์ สปป. ลาว พ.ศ 2555-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่การเงิน คณะเกษตรศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สปป. ลาว

Email: souvannavongsas@yahoo.com

